

Talousarvio 2024

Liedon kaupungin
talousarvio 2024
ja taloussuunnitelma
2024-2026

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus	4
Liedon kaupunkistrategia 2023–2026	11
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Liedon kaupungissa	14
Riskienarviointi ja -hallinta	17
Talousarvion laadinnan yleiset ja taloudelliset lähtökohdat	19
Talousarvion sitovuus	28
Tuloslaskelma	31
Tuloslaskelma (ulkoinen)	32
Rahoituslaskelma	33
Valtuustoon nähden sitovat määrärahat	34
Tarkastuslautakunta	36
Keskusvaalilautakunta	37
Kaupunginhallituksen alainen toiminta	38
Konsernihallinto	40
Joukkoliikenne	43
Sisäiset palvelut	44
Maaseutupalvelut	48
Työllistäminen	50
Ympäristöterveyslautakunta	52
Ympäristöterveyspalvelut	55
Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta	58
Varhaiskasvatus	63
Yleissivistävä opetus	65
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	68
Kulttuuripalvelut	72
Tekninen lautakunta	75
Tekniset palvelut	78
Toimitilapalvelut	80
Ruokapalvelut	83
Puhtauspalvelut	86
Infrapalvelut	89
Liedon vesi	93
Kaavoitus- ja rakennuslautakunta	97
Kaavoitus- ja mittaustoimi	100
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	102
Investointiosa	104
Yhteenveto	104
Investointiosan hankekohtaiset perustelut	105

RAKENNUKSET	105
INFRA	112
VESI	121
LIIKUNTA.....	128
IRTAIMISTO.....	130
MAANHANKINTA	131
Kaupunkikonserni	132
Kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden lähtökohdat ja tavoitteet.....	132
Liedon Asunnot Oy	133
Liedon Lämpö Oy.....	135
Liedon Innovaatiokampus Oy	137

Kaupunginjohtajan katsaus

MAHDOLLISUUKSIEN JA EPÄVARMUUDEN AIKA

Suomen talous on vahvasti riippuvainen maailmantalouden tilanteesta. Kansainväliset talouskriisit, kauppasodat ja globaalit epävarmuustekijät vaikuttavat suoraan Suomen vientiin ja talouskasvuun. Venäjän keväällä 2022 käynnistämä hyökkäysota Ukrainaan on globaali kriisi. Länsimaiden tuki Ukrainalle ja pakotteet ovat olleet historiallisen suuria ja ne jatkuvat edelleen. Liedon kaupungin toimintaympäristössä tapahtuu tätä kirjoitettaessa ja myös ensi vuonna paljon asioita, joiden kehityssuunnasta ei ole täyttä varmuutta. Sota ja sen aiheuttamat alueellisten riskien lisääntyminen, energiakriisi, teollisuuden komponenttipula, inflaatio, korkotaso, hintojen nousu, alihankintaketjujen vaikeudet, työvoimapula, rakennusteollisuuden vaikeudet, hyvinvointialue Varhaan liittyvät epävarmuudet ja valtion velkaantuminen ovat yksittäisinäkin häiriöinä suuria haasteita. Puhumattakaan siitä, että nämä ilmiöt ovat yhtä aikaan olemassa kaupungin toimintaympäristössä. Liedon kaupungin osalta tämä näkyy heikentyneenä taloustilanteena ja epävarmuuden kasvuna.

Toisaalta NATO:n tarpeet, TE24 -uudistus ja Liedon Innovaatiokampuksen kehittäminen tulevat vuonna 2024 tuomaan Liedon kaupungille paljon positiivisia mahdollisuuksia. Liedon Innovaatiokampuksen kehittämisen työkaluksi on perustettu vuonna 2023 syksyllä Liedon Innovaatiokampus Oy. Yhtiön avulla on tarkoitus laajentaa kaupungin mahdollisuuksia varmistaa Liedon alueen elinvoiman myönteinen kehitys. Varautuminen kriiseihin, valmiusharjoitukset, valmiussuunnitelmien päivittäminen, soveltaminen sekä päivittyvät riskianalyytit ovat nyt kuntien arkipäivää. On tärkeää toteuttaa varautumista mahdollisimman ammattitaitoisesti ja olla ajantasaisesti tietoinen yhteistyöverkostossa tapahtuvista muutoksista. Kriisitilanteessa ei enää ole aikaa harjoitella. Siksi vuoden 2024 talousarvioon on varattu Itäisten kuntien yhteiselle varautumisen asiantuntijalle rahoitus.

Vahva konsensus talouden ennusteissa vuodelle 2024 on, että talouskasvu hidastuu taantumaksi. Osassa ennusteissa uskotaan, että jo vuoden 2024 loppupuolella talouskasvu muodostuisi positiiviseksi. Liedon kaupungin TA24 laatiessamme olemme noudattaneet varovaisuusperiaatetta ja olettaneet talouskasvun taantumien kestävän koko vuoden ajan. Inflaation ja korkojen nousujen osalta olemme arvioineet, ettei tulossa enää ole yhtä voimakasta nousua, kuin vuosien 2022–2023 aikana.

Suurin osa suomalaisista kunnista kärsii tulevina vuosina taloudellisen asemansa heikkenemisestä. Vaikka Lieto on tutkitusti Varsinais-Suomen elinvoimaisin kunta, niin sama huono taloudellinen kehitys uhkaa myös meitä. Liedon kaupunki onkin käynnistänyt talouden ja toiminnan kehittämisohjelman vuosille 2023–2025.

Hyödynnämme työskentelyssä kolmiportaista mallia, jossa 1. vaiheessa valitaan kaupungin palveluiden taso, 2. vaiheessa arvioidaan valittuun palvelutasoon tarvittavat resurssit ja 3. vaiheessa muokataan toimintamallit sekä organisaatio optimaaliselle tasolle. Työskentelyn seurauksena voi palvelutoimintaan ja henkilökuntaan kohdistua lisäpanostuksia ja/tai sopeuttamistoimenpiteitä.

Liedon kaupungin alueen työllisyys on kuluvana vuonna pysynyt vahvana. Työllisyysaste 81,2 % (työttömyys-% 4,8) ja työpaikkaomavaraisuus 70,7 % kertovat elinvoimaisesta kaupungista. Vuoden 2024 näkymässä ei tähän kehitykseen ennusteta merkittävää muutosta, koska monella toimialalla on ensi vuonna edelleen työvoimapulaa. Epävarmuutta lisää kuitenkin, että rakennusalan suhdannenäkymä on erittäin huono. Ennustetaan, että jopa 30–40 % rakennusalan työntekijöistä on vaarassa joutua alkuvuonna 2024 lomautetuksi tai irtisanotuksi. Tällä kehityksellä voi olla myös heijastevaikutuksia Liedon alueelle.

TE24 uudistus on TE-palvelujen kokonaisuudistus, jonka lopputuloksena kunnat ottavat vuoden 2025 alusta lähtien vastuun oman alueensa TE-palvelukokonaisuudesta. Suunniteltu uudistus edellyttää Turun seudulla kuntien tiivistyvää yhteistoimintaa ja uusien rakenteiden luomista, koska laki edellyttää vähintään 20 000 työllistä yhtä palveluja järjestävää toimintayksikköä kohti. Liedolla ei yksin ole mahdollisuutta muodostaa toimintayksikköä, mutta kaupungin etu on tulevaisuudessakin saada vaikuttaa oman alueensa työllisyyden hoitoon. Varsinais-Suomeen syntyy kaksi vastuukuntamallilla muodostettua työllisyysaluetta. Toinen Turun ympärille ja toinen pienempi Salon ympärille. Lieto on liittynyt Turun työllisyysalueeseen. Vuosi 2024 on yhteisen suunnittelun aikaa. Talousarviossa olemme varautuneet suunnittelun ja valmistelun tuomiin kustannuksiin.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, Varhan, toiminnan käynnistyttyä jäi kunnille vielä merkittävä rooli kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Liedon kaupungin hyvän palvelutason todistaa vuoden 2023 alusta käyttöön otettu, kuntia hyvinvoinnin edistämiseen kannustava, uusi valtiosuuden lisäosa eli HYTE –kerroin. Vertailussa muihin kuntiin pärjäämme erinomaisesti. Liedon kaupunki on palkannut hyvinvointijohtajan kaupungin ja kaupunkilaisten edunvalvojaksi sote-uudistuksen synnyttämien yllättävien tilanteiden osalta. Lisäksi tehtävään kuuluu kaupungin omien hyvinvointipalveluiden ja organisoinnin analysointi, raportointi ja kehitystyön suunnittelu. Tällä hetkellä hyvinvointijohtaja työskentelee kaupunginhallituksen alaisuudessa. Vuonna 2024 tulee pohdittavaksi hyvinvointipalveluiden organisoitumisen lopullinen muoto.

Liedon kaupunkistrategia 2026 on ohjannut voimakkaasti talousarvio 2024 laadintaa. Strategia ja talousarvio rakentuu Liedon kaupungin vahvuuksille. Lieto tunnetaan erinomaisesta elinkeinopolitiikastaan ja

yrittäjäystävällisestä toimintakulttuuristaan, turvallisesta, viihtyisästä ja luonnonläheisestä asuinympäristöstään sekä hyvistä palveluistaan. Päätöksentekokulttuurin vahvuutena pidetään ennakoitavuutta, elinkeinoelämän ymmärrystä, luottamusta ja sopimisen taitoa sekä hyvää yhteistyötä luottamushenkilöiden kesken. Halu näiden asioiden ja vahvuuksien edistämiseen näkyy myös talousarviossa.

Liedon taloussarviota on laadittu hyvässä yhteistyössä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kanssa. Laadittu talousarvio pohjautuu parhaaseen saatavilla olevaan tietoon ja arvioon vuoden 2024 kehityksestä. Mukana on aikaisempaan nähden enemmän epävarmuustekijöitä ja suunnitelmakaudella on näkyvissä merkittäviä taloudellisia haasteita. Epävarmuustekijöistä huolimatta voimme todeta, että Liedon kaupunki on taloudellisesti hyvässä asemassa vastaanottamaan tulevat haasteet. Nyt laadittu talousarvio ja 2023–2025 toteutettava talouden kehittämistyöskentely luovat hyvät edellytykset palvelujen kehittämiseksi sekä asukasmäärän että yritysten ja työpaikkojen määrän kasvulle.

Lieto kasvaa vauhdilla. Siksi Liedon kaupungin investointiohjelma on nyt poikkeuksellisen suuri. Normaalin ylläpitävien investointien lisäksi, siihen on sisällytetty kasvukunnan palvelurakenteeseen kohdentuvia uudisrakentamis- kohteita kuten esimerkiksi Liedon uusi Keskuskoulu ja useiden uusien asuin- ja yritysalueiden suunnittelua ja esirakentamista. Liedon keskustan alueen suunnitteleminen ja kehittäminen jatkuu kaupunkistrategian mukaisesti.

Vuonna 2024 luovutetaan asuinpientalo- ja omakotitontteja pääasiassa Kirkonseudun Teijulan alueelta ja Ilmaristen Tastonmetsän alueelta. Kerrostalotontteja luovutetaan Saukonojantien ja Säästöpankkitalon ympäristön kaava-alueilta. Yritysalueista Avanti 4 eli Suopohjan asemakaavan kunnallistekniikka toteutetaan kevään 2024 aikana ja tontit luovutetaan kesällä. Kasvun mahdollistamiseksi myös tulevaisuudessa, on talousarvioon sisällytetty 2 miljoonan euron varaus raakamaan hankintaan.

Kaupunginjohtajan esitys Liedon kaupungin talousarvioksi vuodelle 2024 päättyy 266 000 euroa ylijäämäiseksi. Talousarvioon sisältyvät verotuloennusteet vuosille on laadittu kaupunginjohtajan esityksen mukaisesti kunnallisvero 6,9 % ja yleisen kiinteistöveron osalta maapohja 1,3 % ja rakennus 1,2 %. Valtionosuudet on laskettu valtiovarainministeriön painelaskemien mukaisesti.

Kiitän kaikkia luottamushenkilöitä sekä kaupungin talousarvion valmisteluun osallistunutta henkilöstöä hyvästä yhteistyöstä ja asiantuntevasta valmistelusta ja toivotan menestyksekkästä vuotta 2024.

Liedossa 25.10.2023

Kaupunginjohtaja Mika Ingi

Kaupungin toimielinten talousarvioesityksiin on kaupunginjohtajan esityksessä tehty seuraavat muutokset:

Verotulot:

Kunnilta edellytetään vuodelle 2024 kunnallisveron määrittämistä kymmenesosa desimaaliosan tarkkuudella. Kaupunginjohtaja esittää nykyisen 6,86 % pyöristämistä 6,9 %:iin. 0,1 %-yksikön vaikutus verotuloihin on noin 500 000 €.

Yleisen kiinteistöveron maapohjan osalta valmisteilla oleva lakimuutos edellyttää korotusta 1,3 %:iin. Maapohjan kiinteistöveron vaikutus kaupungin tuloihin +278 000 € vuodesta 2023, joka sisältää arvion orgaanisesta kasvusta 20 000 €.

Liedon kaupungissa on tutkitusti Suomen parasta yrityspalvelua ja tässäkin talousarviossa esitetään lisää panostuksia. Näiden yrityksille tärkeiden palvelujen varmistamiseksi kaupunginjohtaja esittää yleisen kiinteistöveron rakennusten osalta korotusta 1,2 %:iin. Yleisen kiinteistöveron noston ja orgaanisen kasvun vaikutus kaupungin tuloihin +417 000 € vuodesta 2023, arvio orgaanisen kasvun osuudesta 55 000 €.

Investointiosa:

- Tilapalveluiden Pienhankkeet -130 000 €
- Säskyläntie - Arosuontie työpaikka-alue siirretään vuodella -600 000 €
- Tyllin alueen muutos ja laajennus siirretään vuodella -80 000 €
- Etusuoranpolku kvl jatke - Ilmarinen puuttuva pätkä siirretään vuodella -100 000 €
- Infran pienhankkeet -150 000 €
- Maaumala on poistettu investointilistalta
- Lisätään Keskikankareen päiväkodin irtaimisto +250 000 €

Kaupunginhallitus:

- Muutokset tehty jo valmisteluvaiheessa. Ei muutoksia.

Tekninen lautakunta:

- Tekninen lautakunta hyväksyi taseyksikkö Liedon veden talousarvion kokouksessaan 19.9.2023. Talousarvioesityksessä taseyksikön tulos oli vuonna 2024 Taseyksikkö Liedon vesi on noin 500 000 € alijäämäinen. Vesihuoltolain 18 § mukaan vesihuollon ja huleveden viemäröinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korvausinvestoinnit ja kustannukset. Kaupungin johtajan talousarvioesityksessä on huomioitu teknisen lautakunnan 17.10.2023 hyväksymä vesimaksujen korotus, jonka perusteella toimintatuotot nousevat + 500 000 €
- Kunnossapitomestarin vakanssia ei myönnetä -48 000 €
- Vihersuunnittelijan vakanssia ei myönnetä -57 000 €

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta:

- Palkka-asiantuntijan vakanssia ei myönnetä -43 900 €

Kulttuuri ja Vapaa-aikalautakunta:

- Iltavahtimestarin vakanssia ei myönnetä -38 000 €
- Liikennepuiston kesätyöntekijöiden palkkaamiseen (työnjohto/koululaiset) +25 000

Ympäristö ja terveyslautakunta

- Ei muutoksia

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta

- Ei muutoksia

Tekniset korjaukset

- Tekninen lautakunta tulot +940 000 euroa €, menot -186 000 euroa

LIEDON KAUPUNGIN TULEVAISUUSOHJELMA 2024-2027

Liedon kaupungin haasteet liittyvä kaupungin kasvuun ja sen vaatimiin investointeihin, sekä sivistystoimen palveluiden rahoitukseen vähenevien valtionosuuksien ja maksutulojen myötä. Liedon kaupungin toimintatuotot ovat laskusuunnassa ja lakisääteisten palvelujen tuottamisen toimintakulut kasvussa, jossa merkittävä tekijä on korkeat palkankorotukset palkkojen ollessa kaupungin suurin yksittäinen kuluerä. Lisäksi

lainanhoidon kulut ovat voimakkaassa kasvussa korkotason nousun sekä lainakannan kasvun myötä, joka aiheuttaa lisäpainetta toiminnan rahoittamiseen.

Tulevaisuusohjelma 2 laatiminen käynnistettiin vuoden 2023 alussa. Tulevaisuusohjelma 2:ssa käydään läpi Liedon kaupungin organisaatio tukitoimintoineen ja tehdään tarvittavat päätökset toiminnan sopeuttamiseksi uuteen, sote-uudistuksen jälkeiseen tilanteeseen. Tulevaisuusohjelma 2 on Liedon kaupunginhallituksen 281/9.10.2023 käynnistämä kaupungin talouden kehittämisen organisoiminen vuosille 2023–2025. Tähän liittyen Liedossa on käynnistetty koko kaupungin kattava palveluiden ja näiden tuottamiseen vaadittavien resurssien ja toimintamallien kartoitus, jonka valmistelua jatketaan vuoden 2023 lopussa ja 2024 aikana yhteistyössä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Ohjelman tarkoituksena on tuottaa kokonaisvaltainen palvelutarjotin, jonka perusteella toimintaa ja taloutta voidaan ohjata päätöksentekijöiden toivomaan suuntaan.

INVESTOINNIT

Liedon kaupungin investointimäärät ovat olleet kasvussa vuodesta 2017 lähtien. Samalla kaupungin lainakanta on kasvanut voimakkaasti. Kaupungilla edelleen mittavat investoinnit meneillään keskuskoulun uudisrakentamisessa sekä investointitarpeita erityisesti kunnan infrastruktuuriin. Kaupungin strategian mukaiset kaavoitushankkeet ja asuintonttien luovutustavoitteet sekä asukasmäärän lisäämiseen asetetut tavoitteet edellyttävät uusien asuinalueiden kaavoitusta, tonttien myyntiä ja myös aktiivista maanhankintaa. Maanhankintaan osoitetaan talousarviossa 2,0 miljoonan euron määräraha ja teollisuustonttien esirakentamiseen 300 tuhatta euroa. Tontinmyyntivoiton tavoitteeksi on talousarviossa 2024 asetettu 2,2 miljoonaa euroa.

Keskuskoulun uudisrakentamiseen on vuodelle 2024 varattu 5,8 miljoonan euron määräraha ja taloussuunnitelmavuosille 2025–2026 yhteensä 7,0 miljoonaa euroa. Hankkeen rakentaminen alkaa vuonna 2024. Hankkeen alkuperäinen valtuustossa päätetty kustannusarvio on 16,3 miljoonaa euroa. Hinta ei ole vielä talousarviota tehdessä tarkentunut, mutta alkuperäinen kustannusarvio on alakanttiin.

LIEDON KAUPUNGIN TALOUSARVIO VUODELLE 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025-2027

Talousarvioesitys on laadittu siten, että edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan vuonna 2024. Suomen talouden ennakoidaan supistuvan vuoden 2024 aikana. Tämä näkyy myös verotuloennusteen

odotuksissa. Verotulojen vertailua vuoden 2023 ja talousarviovuoden 2024 osalta hämärtää vuoden 2023 tammikuussa maksetut korkeamman, enne sote-uudistusta, verokannan alaiset aikaisempien vuosien tilitykset (verohännät).

Talousarvioesitys on laadittu verotulojen osalta siten, että 2023 voimassa ollut kunnallisveroprosentti 6,86 pyöristetään vaatimusten mukaisesti yhden desimaalin tarkkuuteen, ja pyöristys on ylöspäin 6,9:ään. Lisäksi maapohjan kiinteistöveron erottaminen yleisestä kiinteistöverosta ja tämän minimin nostaminen 1,3 %:iin on huomioitu kiinteistöverotuloissa. Kiinteistöverotulojen osalta talousarvion luvuissa on mukana myös yleisen kiinteistöveron nosto 1,2 %:iin, joka oli voimassa vuonna 2022. Näillä muutoksilla talousarvio osoittaa vuodelle 2024 ylijäämää noin 266 tuhatta euroa. Taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 osalta talous kääntyy alijäämäiseksi, jonka syynä on menojen jatkuva kasvu lakisääteisissä tehtävissä ja heikosta taloudellisesta tilanteesta johtuva hitaasti kasvava verokertymä. Myöskään valtionosuuksien tai toimintatuottojen osalta ei ole nähtävissä erityisiä positiivisia signaaleja. Lainakannan kasvulla investointien vuoksi sekä normalisoituneesta korkotasosta johtuva rahoituskulujen määrä vaikuttaa myös käyttötaloutta heikentävästi.

Liedon kaupunkistrategia 2023–2026

LIEDON KAUPUNGIN KAUPUNKISTRATEGIA

Liedon kaupungin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman laatimisen pohjana on Liedon kaupungin strategia 2023–2026. Liedon kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunkistrategian 117/12.12.2022. Liedon strategia 2026 kuvaa kunnan tavoitteet sekä keinot, joilla strategiset tavoitteet saavutetaan.

Kaupunkistrategian painopistealueet ovat:

- Unelmien pikkukaupunki
- Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen
- Lietolainen on aktiivinen ja onnellinen
- Talouden ja toiminnan kehys

Kaupunkistrategiaa valmisteltiin laajalla pohjalla. Strategiatyöskentelyyn osallistuivat kaupungin luottamushenkilöt, henkilöstö, nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto. Strategian mukaisia tavoitteita ja keinoja niiden saavuttamiseksi päivitetään ja ohjataan vuosittaisen talousarvion ja toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä.

LIEDON KAUPUNGIN VISIO 2025

Lieto on rauhallinen, turvallinen, viihtyisä, ihanteellinen, monipuolinen ja elävä maalaiskunta. Liedon asukkaista välittyy positiivisuus ja onnellisuus. Elinvoimainen ja nopeasti kehittyvä kunta sijaitsee Aurajoen ja historiallisen Hämeen Härkätien varrella ja sen historia ulottuu pitkälle, aina kivikauteen saakka.

Liedon kaupungin tulevaisuudenkuvassa 2026 tavoitellaan **unelmien turvallista pikkukaupunkia**, joka muodostuu **viihtyisästä ja vireästä keskustasta** sekä **omaleimaisista kylistä**. Liedon tulevaisuutta rakennetaan **avoimella ja oivaltavalla otteella** siten, että **kulut pidetään kurissa** ja asiat tehdään **kerralla kuntoon**. Tuloksena on elinvoimainen kunta sekä hyvinvoiva ja onnellinen asukas ja yrittäjä, jolle luonteenomaisia piirteitä ovat aktiivisuus ja yhteisöllisyys.

LIEDON KAUPUNKISTRATEGIAN PAINOPISTEALUEET JA KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

Strategian 2026 painopistealueet ja kriittiset menestystekijät ovat:

- Unelmien pikkukaupunki
 - Liikenneyhteydet ja saavutettavuus
 - Rakennuskannan kehittäminen ja asumisen vaihtoehdot
 - Keskustan elinvoima ja viihtyisyys

- Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen
 - Yrittäjyyden edistäminen
 - Lieto matkailukohteena
 - Uteliaat, tutkivat, osallistavat ja innokkaat kokeilut
 - Avoin ja aktiivinen viestijä
 - Haluttu työnantaja

- Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen
 - Yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen
 - Hyvällä palvelulla on kasvot
 - Liikkuva Lieto
 - Luonnonläheinen Lieto

- Talouden ja toiminnan kehys
 - Kerralla kuntoon
 - Kulut kurissa – ylijäämäinen ja investoinnit mahdollistava talous
 - Asukas- ja työpaikkamäärän kasvun edistäminen
 - Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Kuntastrategian perusteella lautakunnat ovat valinneet kriittiset menestystekijät, joissa lautakunnan tulee onnistua strategisten päämäärien saavuttamiseksi. Lautakuntien talousarvioesityksissä on määriteltäviä konkreettisia tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita, joilla strategiset tavoitteet saavutetaan.

TOIMENPIDE- JA POLITIIKKAOHJELMAT

Strategiaa täydentävät ja sen täytäntöönpanoa ohjaavat olemassa olevat sekä laadittaviksi sovitut toimenpide- ja politiikkaohjelmat sekä muut viralliset asiakirjat, joita ovat mm.:

- Liedon kaupungin hallintosääntö
- Henkilöstöohjelma (henkilöstöraportti)
- Hyvinvointisuunnitelma
- Elinkeino-ohjelma
- Omistajapoliittinen ohjelma
- Maapoliittinen ohjelma
- Yleiskaava 2035

–

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämishjelman sekä Liedon kaupungin osallisuusohjelman laatiminen sisältyvät talousarvion 2024 toimenpideohjelmaan.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Liedon kaupungissa

Liedon kaupunkistrategiasta johdettavat kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävät tavoitteet ovat pysyneet pääosin saman suuntaisina kuin vuonna 2023 ja perustuvat siihen, että hyvinvointi käsitetään laajasti ja kaikille kuntalaisille halutaan tarjota hyvän elämän edellytyksiä. Lieto -strategian tarkoittama ”Unelmien pikkukaupunki” rakentuu tasa-arvolle, yhdenvertaisuudelle, vahvalle sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle ja osallistavalle kulttuurille.

Kaupungin tehtävänä on edistää hyvinvointia ja terveyttä sosiaalisen hyvinvoinnin, terveyden, hyvän elämänlaadun ja onnellisuuden sekä turvallisuuden ja osallisuuden saroilla. Toiminnan asiakkaina ja palvelujen vastaanottajina ovat yksilöt, perheet ja yhteisöt sekä laajemmin ajateltuna väestö ja kaupunkilaisten elinympäristöt.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämällä ehkäistään ja vähennetään köyhyyttä, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia haittoja. Lisäksi se tukee ja edistää asukkaiden toimintakykyä sekä omatoimista elämän hallintaa.

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 § velvoittaa kunnan edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä säädettyjen tehtävien mukaisesti. Kaupunkilaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Kaupungin on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia.

Liedon kaupunkistrategian painopistealueita ovat yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen sekä liikkuva ja luonnonläheinen Lieto.

Talousarvioon sisältyviä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä eri toimialojen toiminnallisia tavoitteita seurataan toimialojen toimialakohtaisesti osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä. Vuoden 2024 talousarvion toimintasuunnitelmiin sisältyvät muiden muassa seuraavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät tavoitteet:

- Terveellisten elintapojen edistäminen
- Turvallisuuden sekä osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen
- Arjessa pärjäämisen vahvistaminen

Liedon kaupungin vuosittaisessa hyvinvointityössä on määritelty erikseen seurattavat indikaattorit, joilla seurataan yleisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista. (Lähde Sotkanet tai kunnan oma tilasto, ellei muuta mainittu). Hyvinvoinnin ja terveyden kehityksestä kunnassa raportoidaan valtuustolle erikseen vuosittain tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Painopiste 1 Terveellisten elintapojen edistäminen (liikunnan lisääminen, terveellinen ravitsemus ja päihteettömyys / ehkäisevä päihdetyö)

Terveys- ja liikunta

- Sairastavuusindeksi (Sotkanet tai ikävakioitu / Kela)
- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet (18–24, 25–64)
- Ei yhtään läheistä ystävää (kouluterveyskysely, 8–9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Tupakoi päivittäin (kouluterveyskysely 8–9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Harrastaa liikuntaa liian vähän viikossa (kouluterveyskysely 8–9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Ylipainoa (kouluterveyskysely % 8–9 luokan oppilaista/lukion oppilaista)
- Liikuntapaikkojen määrä (liikuntatoimi exel)
- Pyöräteiden/kevyenliikenteen väylien määrä, km (tekniset ja ympäristöpalvelut)
- Erityisliikunnan tapahtumat/vuosi (liikuntatoimi)
- Opiston kurssit ikäihmisille 64- (Lieto-opisto)

Painopiste 2 Turvallisuuden sekä osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen

Turvallisuus

- Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset
- Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset
- Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset
- Perheväkivaltaraportti

Osallisuus

- Osallistavan budjetoinnin toteutus
- Kyläkiertueen toteutus
- Vanhus- ja vammaisneuvoston, nuorisovaltuuston ja seuraparlamentin toiminnan aktiivisuus
- Avustukset yhdistyksille ja järjestöille
- Äänestysaktiivisuus

Painopiste 3 Arjessa pärjäämisen vahvistaminen

Asuminen

- Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista
- 75-vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat, % vastaavan ikäisestä asuntokunnista
- Vuokra-asuntojen osuus asuntokannasta

Koulutustaso

- Yhteisvalinnan ulkopuolelle jääneet
- Koulutustaso
- Toisen asteen koulutuksen keskeyttäneet

Työllisyys

- Työvoima
- Pitkäaikaistyöttömien määrä yli vuoden työttömänä olleet
- Toimeentulotukea saaneet 25–64 – vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Väestön kehitys

- Asukasmäärä/muutos edelliseen vuoteen
- Muuttoliike kunnasta ja kuntaan muuttaneiden määrä
- Syntyneiden määrä ja kuolleisuus
- Vieraskielisten lukumäärä
- Väestön ikärakenne; yli 65 v, yli 75 v ja 0–14 v, huoltosuhde

Riskienarviointi ja -hallinta

Kuntalain 14 §:n 7 kohdan mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Varsinainen huolehtimisvastuu on 39 §:n mukaisesti kaupunginhallituksella. Liedon kunnanvaltuusto on vuonna 2014 hyväksynyt Liedon kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joita noudatetaan ensisijaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä. Liedon kaupungin sisäisen valvonnan yleisohje täydentää voimassa olevia kaupunginvaltuuston perusteita. Sisäisen valvonnan yleisohje on päivitetty tilikauden 2017 aikana. Kunnanhallitus on hyväksynyt voimassa olevan sisäisen valvonnan ohjeen 11.9.2017. Liedon kaupungin hallintosäännön 12 luvussa on tarkemmin määrätty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja järjestämisestä kaupunkikonsernissa. Kunnanhallitus on lisäksi hyväksynyt 13.2.2017 korkoriskien hallintaperiaatteet.

Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että
- omaisuus ja resurssit turvataan.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin. Riittävän sisäisen valvonnan perusedellytyksenä on riskien tunnistaminen ja niiden huomioon ottaminen valvontaa suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat:

- strategiset,
- taloudelliset ja
- toiminnalliset riskit sekä
- vahinkoriskit

Strategiset riskit

- Päätöksentekijöiden ja henkilöstön sitouttaminen strategian mukaisiin tavoitteisiin

- Hyvinvointipalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen kaupungilta hyvinvointialueelle aiheuttamat vaikutukset kaupungin toimintaympäristöön ja taloudelliseen tilanteeseen

Taloudelliset riskit

- Sote-uudistuksen aiheuttama verotulojen ja valtionosuuksien siirto hyvinvointialueelle
- Verotulojen ja valtionosuuksien ennakoiminen ja rahoituksen riittävyys
- Tontinmyyntivoittojen väheneminen
- Soveltuvan raakamaan puute
- Vuosikate on pysyvästi pienempi kuin investointien määrä, jolloin kunta velkaantuu
- Kaupungin kasvun tuomat investointipaineet
- Keskuskouluhankkeen kustannukset
- Korkoriskit

Toiminnalliset riskit

- Henkilöstön saatavuus

Talousarvion laadinnan yleiset ja taloudelliset lähtökohdat

YLEISET LÄHTÖKOHDAT JA LIEDON TULEVAISUUSOHJELMA 2

Kuntalaki edellyttää, että talousarvio- ja suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan (110 §). Lisäksi kuntalain 110 § edellyttää, että taloussuunnitelma on tasapainossa tai ylijäämäinen.

Liedon kaupunkistrategian yksi kriittisistä menestystekijöistä on Kulut kurissa – ylijäämäinen ja investoinnit mahdollistava talous. Liedossa on käynnistetty koko kaupungin kattava palveluiden ja näiden tuottamiseen vaadittavien resurssien kartoitus, jonka valmistelua jatketaan vuoden 2023 lopussa ja 2024 aikana yhteistyössä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Ohjelman tarkoituksena on tuottaa kokonaisvaltainen palvelutarjotin, jonka perusteella toimintaa ja taloutta voidaan ohjata päätöksentekijöiden toivomaan suuntaan.

Talousarvioesitys sisältää 5,8 miljoonan euron määrärahan Keskuskoulu-investointiin vuodelle 2024, lisäksi taloussuunnitelmavuosille 2025 ja 2026 yhteensä 12,5 miljoonaa euroa. Hankkeen kokonaiskustannukset eivät ole vielä tarkentuneet talousarviota laadittaessa. Hankkeeseen liittyy kunnan talouden kannalta merkittävä riski kustannusten ja korkotason nousun vuoksi. Alkuperäinen arvio 16,3 miljoonan euron kokonaisbudjetista hankkeelle ei näytä realistiselta. Keskuskouluun liittyvän investoinnin vaikutukset kunnan talouteen on huomioitu talousarvioon sisältyvässä suunnitelmavuosien arviossa.

Talousarvioesitys vuodelle 2024 osoittaa ylijäämää noin 266 tuhatta. Tilinpäätökseen 2022 jäi kertynyttä ylijäämää noin 15,3 miljoonaa euroa.

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelmavuodet 2025–2026 on laadittu tilanteessa, jossa TE2024 uudistuksen taloudellisista vaikutuksista ei ole vielä selvyttä. Julkilausuttuna tavoitteena kuitenkin on, että uudistus on kustannusneutraali kunnille. Suunnitelmavuosien 2025–2026 luvuissa on tästä syystä jätetty kulujen kasvu sekä valtionosuuksien kasvu huomioimatta, sillä uudistuksella ei pitäisi olla vaikutusta vuosikatteeseen. Talousarvioesitys osoittaa alijäämää vuosille 2025 ja 2026 500 tuhatta euroa ja 2,0 miljoonaa euroa.

LIEDON KAUPUNGIN TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT

Liedon kaupungin tilinpäätöksen 2022 ylijäämä oli noin 2,2 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi tilinpäätökseen tehtiin 4,0 miljoonan euron investointivaraus Keskuskouluhankkeeseen. Taseen kertynyt ylijäämä oli tilinpäätöksessä 2022 noin 15,3 miljoonaa euroa. Kaupungin toimintakate kasvoi vuonna 2022 noin 5,3 miljoonaa euroa. Toimintatuotot nousivat noin 850 tuhatta euroa.

Verorahoituksen ja valtionosuuksien kasvu edelliseen vuoteen verrattuna paransi vuosikatetta. Verotulot olivat vuonna 2022 noin 4,5 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuonna 2021 ja valtionosuudet vastaavasti noin 2,6 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuonna 2021.

Tilikauden 2022 investointimenot olivat noin 11,4 miljoonaa euroa (2021 10,0 miljoonaa euroa). Liedon kaupungin lainakanta vuoden 2022 lopussa oli noin 61,5 miljoonaa euroa (2.998 euroa / asukas).

Liedon kaupungin talousarvio 2023 on ylijäämäinen noin 3,9 miljoonaa euroa. Osavuosiraportin 8/2023 ennusteen mukaan Liedon kaupungin tilikauden ylijäämä olisi nousemassa 6,3 miljoonaan euroon. Tästä ehdotetaan tehtäväksi investointivaraus, kuten tehtiin myös vuoden 2022 tilinpäätökseen. Mikäli saman määräinen investointivaraus tehdään, vuoden 2023 tilinpäätöksessä on ennusteen mukaan ylijäämää yhteensä 17,6 miljoonaa euroa.

Liedon kaupungin lainakannan ennakoidaan laskevan tilinpäätöksestä 2022. Ennusteen mukaan lainakanta vuoden 2023 lopussa on noin 58 miljoonaa euroa. Tähän liittyy kuitenkin vielä epävarmuutta riippuen investointien toteumaan ja ajoitukseen.

SUOMEN TALOUDEN KEHITYS

Valtiovarainministeriön syksyn 2023 (9.10.2023) taloudellisen katsauksen mukaan talouskasvu oli Suomessa alkuvuonna yllättävän hyvä palveluiden kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna korkojen ja hintojen nousun vaikutus on talouteen edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee. Koko vuoden tasolla Suomen bruttokansantuote ei kasva vaan pysyy vuoden 2022 tasolla.

Kysynnän odotetaan kuitenkin piristyvän niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ensi vuonna, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten, ja kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun. Investointinäkyvät ovat valoisat, vaikka tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen väheneekin

rajusti. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysellisen paljon. Tuotannon kasvu nopeutuukin ja vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia ja 1,8 prosenttia vuonna 2025.

Julkisen talouden näkymä on sumuinen: talouden tilannekuvan epävarmuus ja erityisesti työllisyyden, palkkasumman ja yksityisen kulutuksen kehittymiseen liittyvä epävarmuus tuottaa epävarmuutta julkisten tulojen ennakkointiin. Toisaalta julkiset menot jatkavat ripeätä kasvua, kunnes hallituksen toimet alkavat purra. Hallituksen toimien lisäksi tarvitaan myös paikallishallinnon omia toimia, mutta niistä ei ole vielä päätöksiä. Velkasuhteen kasvu ei pysähdy, jollei hallitusohjelmassa linjattua 6 miljardin kokonaisuutta panna määrätietoisesti toimeen.

Ennusteeseen liittyy kuitenkin monia riskitekijöitä. Asuntorakentamisen lasku voi olla suurempi kuin ennusteessa on otettu huomioon. Kansainvälisen talouden kehitys voi olla myös ennustettua heikompaa. Erityisesti Kiinan ja Saksan talouskehitys voi olla ennustettua heikompaa. Edelleen on myös mahdollista, että sotatilanne Ukrainassa tai Venäjän sisäinen kehitys aiheuttavat uusia negatiivisia vaikutuksia maailman ja Suomen talouteen. Tällöin talouskasvu ja työllisyys kehittyisivät arvioitua heikommin.

KUNTATALOUS

Valtionvarainministeriön kuntatalousohjelman vuodelle 2024 (9.10.2023) mukaan:

- Kuntatalouden tilanne säilyi vahvalla tasolla vuonna 2022, vaikka laskikin hieman edelliseen vuoteen.
- Kehitykseen vaikutti merkittävästi kuntien ennakoitua paremmat verotulot johtuen hyvästä taloudellisesta kehityksestä ja hyvästä työllisyydestä.
- Vuosi 2023 näyttää myös talouden tunnuslukujen perusteella merkittävästi heikommalta kuin aiempi vuosi. Tähän vaikuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä vuoden 2023 sopimuskorotukset nostavat palkkoja 4,85 prosenttia ja inflaatio on pitkittynyt.
- Valtiovarainministeriön painelaskelmassa toimintamenot kasvavat vuosina 2024–2027 pääosin hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen palvelutarve pysyy kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienenemisen vuoksi.
- Valtiovarainministeriön arvioissa laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kaikissa kuntakokoryhmissä merkittävästi kehyskauden 2024–2027 aikana.

Vuonna 2024 kuntien valtionapuihin osoitetaan 5,1 mrd. euroa siten, että:

- Peruspalveluiden valtionosuuteen 2,5 mrd. euroa.

- Veromenetysten korvaukset 0,9 mrd. euroa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet 1,3 mrd. euroa.
- Muut valtionavustukset 0,4 mrd. euroa.

Vuonna 2024 peruspalvelujen valtionosuuden tasoa alentaa sote-uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen kustannusten jälkikäteistarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö.

Kokonaistaloudellinen kehitys ja ennusteet	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
BKT, määrän muutos, %	2,1	-0,2	1,3	1,6	1,6	1,5
Työttömyysaste, %	6,8	7,0	6,8	6,6	6,4	6,3
Työllisyysaste (15-64-vuotiaat), %	73,8	73,6	73,8	74,2	74,6	74,9
Yleinen ansiotaso, muutos, %	2,5	4,6	3,8	3,1	3,0	3,0
Kuntien ansiotaso, muutos, %	2,0	5,2	3,3	3,2	3,8	4,0
Kuluttajahinnat, muutos	7,1	5,5	2,5	1,6	2,0	2,0
Rakennuskustannusindeksi	8,2	3,9	2,5	2,2	2,4	2,4
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi	20,3	19,8	19,8	19,8	20,3	20,3
Kuntatyönantajan sotumaksut, % (kesk)	2,4	24,0	23,8	23,9	24,3	24,3

Lähteet: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2024 - syksy 2023 ja VM Taloudellinen katsaus syksy 2023 *) Ennuste

ALUEELLISET KEHITYSNÄKYMÄT

ELY-keskuksen syyskuun 2023 työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuun lopussa Varsinais-Suomessa 8,6 % eli täsmälleen sama kuin vuotta aiemmin. Työttömiä oli tosin enemmän kaikissa Varsinais-Suomen seutukunnissa, paitsi Vakka-Suomen seutukunnassa, johon vaikuttaa merkittävästi autotehtaan tilanne. Verrattuna koko maan tasoon (9,4 %) on työttömyysaste sitä alempi 24 varsinaissuomalaisessa kunnassa, ja sitä korkeampi vain Turussa (11,5 %).

Liedossa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuussa 2023 4,5 %, eli hieman korkeampi kuin vuotta aiemmin (4,2 %).

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaiseman Alueellisten kehitysnäkymien mukaan Varsinais-Suomen tilanne näyttää todella utuiselta lähitulevaisuuteen katsottaessa. Monet elinkeinoelämästä ja työmarkkinoilta tulevat signaalit ovat ristiriidassa keskenään ja lisäksi globaali tilanne on erittäin herkkä erilaisille heilahduksille, joilla tuntuu olevan lähes välitöntä vaikutusta myös paikallisesti.

Eri toimialojen näkymät ovat maakunnassa hyvin kaksijakoiset; osalla näyttää menevän hyvin mutta toisilla

nykyhetki ja lähiajat eivät näytä niin ruusuisilta. Meriteollisuus ja muu teknologiateollisuus (pl. Valmet Automotive), ICT-sektori ja erilaiset palvelut ovat aloja, joilla meno on positiivissävytteistä. Negatiivisen puolelle valahtavat kuljetus ja logistiikka, kaupanala ja rakennusteollisuus. Rakennusteollisuuden tilanne näyttäytyy asiantuntijoidenkin silmiin varsin ristiriitaisena, valtiovarainministeriön ennustaessa alalle 3–4 prosentin taantumaa tänä vuonna, vaikka maakunnan yritysten tilanne vaikuttaakin varsin hyvältä. Tilanne on kuitenkin heikentynyt merkittävästi kesän 2023 jälkeen, ja rakennusteollisuuden taantuma alkaa näkyä myös Varsinais-Suomessa.

VÄESTÖ

Liedon kaupungissa oli vuoden 2022 lopussa asukkaita 20 513. Vuonna 2022 väestö kasvoi 214 asukkaalla (1,0 %). Vuoden 2023 lopussa asukasluvun arvioidaan olevan 20 560. Suunnitelmavuosien 2024–2026 väestöennuste on laadittu siten, että asukasluvun kasvu on vuosittain noin 150. Uusin Tilastokeskuksen väestöennuste on vuodelta 2021, ja tämä ennuste on Liedon kaupungin osalta ylittynyt, joten ennustetta on säädetty hieman virallista väestöennustetta korkeammaksi.

Liedon kaupunkistrategiassa asukasmäärän kasvun edistäminen on asetettu kriittiseksi menestystekijäksi.

Väestö ikäryhmittäin, Liedon kaupunki 31.12.	2021	2022	2023*	2024*	2025**	2026**
0-24-vuotiaat	5 750	5 820	5 797	5 805	5 805	5 805
Muutos %	-0,4 %	1,2 %	-0,4 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
25-64-vuotiaat	10 437	10 511	10 511	10 509	10 559	10 579
Muutos %	0,4 %	0,7 %	0,0 %	0,0 %	0,5 %	0,2 %
+65-vuotiaat	4 112	4 182	4 252	4 356	4 456	4 566
Muutos %	3,6 %	1,7 %	1,7 %	2,4 %	2,3 %	2,5 %
Asukasluku vuoden lopussa	20 299	20 513	20 560	20 670	20 820	20 950
Muutos %	0,8 %	1,1 %	0,2 %	0,5 %	0,7 %	0,6 %
*) Ennakkotiedot ja arvio, **) Ennakkotiedot ja Tilastokeskuksen väestöennusteen 2021 muutos						

Asukasluvun kasvu painottuu erityisesti yli 65-vuotiaisiin. Koko maassa ikäryhmät pienenevät vuosi vuodelta, mutta Liedon osalta tämä muutos on ollut hyvin maltillista tai päinvastaista kasvukuntana lähellä keskuskaupunkia.

TOIMINTAKATE

Liedon kaupungin jatkuvan toiminnan toimintatuotoissa ei ennakoida merkittäviä muutoksia, huomioiden, että varhaiskasvatusmaksujen alennus tuli voimaan vasta maaliskuussa 2023. Lisäksi Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle vuokrattujen kohteiden vuokra on sidottu elinkustannusindeksiin, joka näkyy vuokratulojen lisääntymisenä. Talouden matalasuhdanne näkyy jo rakentamisessa, ja tämä saattaa näkyä arvioitua pienempänä tontinmyyntivoittojen kertymä. Tontinmyyntivoittotavoite on 1,7 miljoonaa euroa, kuten talousarviossa 2023.

Liedon kaupungin talousarviossa 2024 on varauduttu vakituisten palkkojen määrärahoissa kunta-alan työehtosopimusten mukaisiin korotuksiin. Muiden kustannusten osalta merkittävimpiä lisäyksiä ovat

vuokratulot varhaiskasvatuksen käytössä olevista tiloista. Lisäksi lämmityskustannusten oletetaan kasvavan inflaatiota nopeammin.

Taloussuunnitelmavuosien 2025–2026 toimintakate

Taloussuunnitelmavuosien 2025–2026 laskemisessa on käytetty tulojen osalta 3,0 prosentin kasvua ja menojen osalta 4,0 prosentin kasvua, joka on linjassa palkankorotusten ja inflaatio-odotusten kanssa. TE-palveluiden siirtymisen kunnille vuoden 2025 aikana on jätetty huomioimatta kuluissa, sillä siirtyvien kulujen määrä on epävarma. Vastaavasti tästä seuraavat valtionosuuksien korotukset on jätetty huomioimatta, sillä julkilausuttuna tavoitteena on kuntataloudelle neutraali kustannusvaikutus. Tarkempia arvioita ei ole saatavilla asian keskeneräisyyden vuoksi.

VEROTULOT

Verotulojen kehitys on ollut vuonna 2023 hyvää. Venäjän hyökkäyssota ja inflaatio eivät ole vielä näkyneet yritysten tuloksissa tai työllisyydessä, joka näkyy korkeina verotilityksinä. Kuntaliiton elokuun ennusteen mukaan verotulokertymä vuonna 2023 olisi 46,9 miljoonaa euroa, joka on noin 2,3 miljoonaa euroa talousarviota korkeampi.

Talousarviovuoden 2024 ja taloussuunnitelmavuosien 2025–2026 verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton lokakuun 2023 ennusteeseen. Vuoden 2024 verotilitysten arvioidaan olevan 43,6 miljoonaa euroa. Lasku vuodesta 2023 johtuu pääosin tammikuun 2023 verotilityksestä, joka oli epänormaalin korkea johtuen verohäntien ajoituskorjauksesta, jonka vuoksi verotuloja tilitettiin kunnille huomattava kertapotti. Taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 verotulot on arvioitu 45,4 ja 47,3 miljoonaan euroon. Talouden kehitystä varjostaa kuitenkin monet tekijät, kuten Venäjän hyökkäyssota, inflaatio ja korkojen nousu, sekä talouden matalasuhdanne, jonka vuoksi talouskehityksen ja sitä kautta verotulojen kehitystä on hyvin haastavaa ennustaa.

Veroprosentit, Liedon kaupunki	2023	2024*	2025*	2026*
Kunnallisvero	6,86	6,90	6,90	6,90
Kiinteistöverot				
maapohja		1,3	1,3	1,3
yleinen prosentti	1,0	1,2	1,2	1,2
vakituinen asuinrakennus	0,41	0,41	0,41	0,41
muut asuinrakennukset	1,0	1,0	1,0	1,0
yleishyödylliset yhteisöt	0,0	0,0	0,0	0,0
rakentamaton rakennuspaikka	3,0	3,0	3,0	3,0
voimalaitokset	2,85	2,85	2,85	2,85
*) Vuoden 2024 kiinteistöveroprosentit päätetään KV 13.11.2023				

Talousarvio on laadittu alla kuvattujen kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosenttien mukaisena. Vuoden 2023 kunnallisveroprosentti oli sote-uudistuksen seurauksena 6,86. Vuodesta 2024 alkaen kunnallisveroprosentti on päätettävä yhden desimaalin tarkkuudella, ja esityksessä kunnallisveroprosentti on pyöristetty ylöspäin 6,9 prosenttiin.

Kiinteistöveroa ollaan uudistamassa jo vuodeksi 2024 siten, että maapohjan kiinteistövero erotetaan yleisestä kiinteistöverosta. Samalla maapohjan kiinteistöveron alarajaa ehdotetaan korotettavaksi 1,3 prosenttiin nykyisestä 0,93:stä. Lakiesitys ei talousarvioesitystä annettaessa ole vielä hyväksytty, mutta kuntia on ohjeistettu varautumaan siihen, että lakiesitys hyväksytään ja uudistus saadaan voimaan vuoden 2024 alusta lähtien. Yleisen kiinteistöveron alarajaa ei olla nostamassa. Talousarvioesityksessä maapohjan kiinteistöveroksi ehdotetaan maapohjan kiinteistöveron alarajan mukaista 1,3 %.

Yleistä kiinteistöveroa alennettiin vuodeksi 2023 1,2 %:sta 1,0 %:iin. Talousarvioesityksessä yleistä kiinteistöveroa ehdotetaan korotettavaksi 1,2 %:iin, eli samalle tasolle, joka oli voimassa vuoteen 2022 asti.

Kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit päätetään kaupunginvaltuustossa 13.11.2023.

Verotulot 2023-2026	2023*	2024*	2025*	2026*
Kunnallisvero	37 418	34 621	36 139	37 776
Muutos %	-54,1 %	-7,5 %	4,4 %	4,5 %
Yhteistövero	4 532	4 157	4 418	4 651
Muutos %	-29,0 %	-8,3 %	6,3 %	5,3 %
Kiinteistövero	4 821	5 590	5 690	5 790
Muutos %	0,8 %	15,9 %	1,8 %	1,8 %
Verotulot yhteensä	46 771	44 369	46 247	48 217
Muutos %	-49,6 %	-5,1 %	4,2 %	4,3 %

*) Perustuu Kuntaliiton ennusteeseen 10/2023, kunnallisveroprosentin pyöristys lähimpään kymmenykseen.

VALTIONOSUUDET

Vuoden 2024 valtionosuudet ovat talousarvion mukaan noin 16,5 miljoona euroa, joka on oleellisesti saman määräinen kuin vuoden 2023 valtionosuudet. Taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 valtionosuuksien määrään liittyy epävarmuutta, johtuen TE2024-uudistuksesta, jolla työvoimapalveluja siirretään valtiolta kunnille. Valtionosuuksissa tätä muutosta ei ole huomioitu epävarmuuden vuoksi. Tämän ei kuitenkaan pitäisi vaikuttaa vuosikatteeseen, sillä myöskään lisääntyviä kuluja ei ole huomioitu, ja uudistuksen pitäisi olla kunnille kustannusneutraali.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa toimitelmalle sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, erillisen taseyksikön talousarvion sitovat erät ja erillisen taseyksikön sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Liedon kaupungin hallintosäännön 10 luvun 69 §:n mukaan määräraha tai tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Valtuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupungin viranomaisia.

TALOUSARVIO

Käyttötalousosa

Kaupunginvaltuusto hyväksyy nettobudjetin käyttötalousosassa kaupunginhallitukselle, lautakunnille sekä muille talousarviokirjan yksiköille. Yksikköä sitovat ne toiminnalliset tavoitteet, jotka on mainittu valtuustoon nähden sitoviksi. Määrärahan sitovuustaso on toimintakate (nettobudjetti).

Kaupunginhallituksen alaisessa toiminnassa varauksina hyväksytyjen määrärahojen sitovuustaso on nettomääräraha sekä nettomäärärahan käyttötarkoitus.

Investointiosa

Investointiosassa kaupunginvaltuusto hyväksyy nettobudjetin (nettomäärärahan) hankekohtaisesti (sitovuustaso). Sitovana tavoitteena on nettomääräraha (hankkeen investointimenot vähennettynä hankkeen investointituloilla) sekä nettomäärärahan käyttötarkoitus.

Irtaimen omaisuuden hankintaan investointiosassa esitetty määräraha tulee käyttää perusteluissa mainittuun tarkoitukseen. Alle 10 000 euroa maksavat koneet, kalusto, muut tavarat ja aineettomat hyödykkeet kirjataan käyttötalouteen samoin kuin käyttöiältään alle kolmen vuoden hankinnat.

Rahoitusosa

Kaupunginvaltuusto vahvistaa sitovat tavoitteet verotuloihin, valtionosuuksiin sekä rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat erät ovat pitkäaikaisten lainojen ja antolainasaamisten lisäys.

Erillinen taseyksikkö

Valtuustoon nähden sitova erä on tuloslaskelman rivi Liikeyljäämä (-alijäämä) ennen varauksia. Lisäksi erikseen sitova erä on peruspääoman tuotto prosentti. Peruspääoman tuotto prosentiksi asetetaan vuosille 2024–2026 kuusi prosenttia.

Investointien osalta erillisen taseyksikön sitova erä on kokonaisinvestoinnit talousarviovuoden aikana.

Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaisesti tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Vahvistaessaan talousarvion kaupunginvaltuusto hyväksyy tilivelvolliset. Tilivelvollisia ovat kaupunginhallituksen ja lautakuntien jäsenten lisäksi:

kaupunginjohtaja	toimialajohtajat	talousjohtaja
henkilöstöpäällikkö	maankäyttöpäällikkö	vesihuoltopäällikkö
maaseutupäällikkö	hyvinvointijohtaja	

KÄYTTÖSUUNNITELMIEN LAATIMINEN

Talousarvion laatimisen jälkeen tilivelvollisten toimielinten tulee vahvistaa käyttösuunnitelma. Käyttösuunnitelmassa toimialueet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot vastuualueen yksiköille (käyttötalousosa) ja hankkeille (investointiosa). Tekninen lautakunta laatii käyttösuunnitelman liitteeksi erillisen työohjelman rakennushankkeista.

Seuraavien lautakuntien osalta käyttösuunnitelma vastaa valtuuston hyväksymää talousarviota, koska lautakunnalla tai tulosalueella on vain yksi vastuualue, tai vastuualueiden tavoitteet on kirjattu tulosalueelle. Näiden lautakuntien tavoitteet ja määrärahat käyvät ilmi kaupunginvaltuuston hyväksymästä talousarviokirjasta, joten erillistä käyttösuunnitelmaa ei ole tarpeen laatia:

- Tarkastuslautakunta
- Keskusvaalilautakunta
- Kaupunginhallituksen alainen toiminta
- Ympäristöterveyslautakunta

TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA JA RAPORTOINTI

Talousarvion toteutumista seurataan kuukausiraportoinnin avulla. Toimialojen kuukausiraportit käsitellään kuukauden puolenvälin jälkeen ensimmäisessä mahdollisessa lautakunnassa, minkä jälkeen ne viedään tiedoksi kaupunginhallitukseen. Kuukausiraportointi käsittää kirjanpidon toteumat.

Normaalin kuukausiraportin lisäksi toimialat valmistelevat tarkemman analyysin talouden toteumista ja tarkentavat loppuvuoden ennustetta kolmannesvuosiraporttien muodossa huhtikuun ja elokuun lukujen valmistuttua. Kolmannesvuosiraportoinnissa käsitellään merkittävimmät poikkeamat talousarvioon ja tarkennetaan loppuvuoden ennustetta. Lisäksi kolmannesvuosiraportissa raportoidaan valtuuston hyväksymien ja käyttösuunnitelmassa tarkennettujen tavoitteiden toteutuminen. Kolmannesvuosiraportit viedään valtuustoon tiedoksi.

Kaupunginhallituksella on oikeus antaa vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden yhteydessä sekä tarvittaessa toimialoille talouden seurantaan liittyviä tarkempia ja yksityiskohtaisempia menettelytapaohjeita.

Talousarvion laatimisen jälkeen tilivelvollisten toimielinten tulee vahvistaa käyttösuunnitelma.

Tuloslaskelma

1 000 €	TP2022	TA2023	TPE2023	LTK2024	TA2024	TA2024/ TA2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	46 351	32 192	32 922	32 806	34 246	6 %	35 273	36 684
Myyntituotot	20 815	14 632	14 432	15 061	15 561	6 %	16 027	16 668
Maksutuotot	5 770	2 401	2 151	2 180	2 180	-9 %	2 245	2 335
Tuet ja avustukset	5 184	1 658	1 658	1 267	1 267	-24 %	1 305	1 357
Muut tuotot	14 581	13 501	14 681	14 299	15 239	13 %	15 696	16 324
TOIMINTAKULUT	- 152 131	-78 043	-80 792	-85 491	-85 466	10 %	-88 783	-92 335
Henkilöstökulut	- 58 382	-38 332	-39 257	-41 972	-42 133	10 %	-43 818	-45 571
Palvelujen ostot	- 65 829	-19 413	-20 737	-21 274	-21 274	10 %	-22 125	-23 009
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 8 538	-6 510	-7 010	-6 582	-6 582	1 %	-6 846	-7 119
Avustukset	- 6 972	-4 703	-4 703	-5 545	-5 359	14 %	-5 573	-5 796
Muut toimintakulut	- 12 410	-9 086	-9 086	-10 118	-10 118	11 %	-10 422	-10 839
TOIMINTAKATE	- 105 780	-45 851	-47 870	-52 685	-51 220	12 %	-53 510	-55 650
VEROTULOT	92 767	44 630	46 771	44 369	44 369	-1 %	46 247	48 217
MUUT VALTIONOSUUDET	26 917	15 000	16 442	16 542	16 542	10 %	16 500	16 500
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	- 446	-1 362	-1 000	-1 430	-1 430	5 %	-1 780	-2 131
Korkotuotot	55	36	36	36	36	0 %	36	37
Muut rahoitustuotot	184	84	84	84	84	0 %	84	84
Korkokulut	- 587	-1 432	-1 070	-1 500	-1 500	5 %	-1 850	-2 200
Muut rahoituskulut	- 99	-50	-50	-50	-50	0 %	-50	-52
VUOSIKATE	13 457	12 417	14 343	6 796	8 261	-33 %	7 457	6 936
POISTOT JA ARVONALENNUKSET	- 7 281	-8 500	-8 000	-8 000	-8 000	-6 %	-8 000	-9 000
TILIKAUDEN TULOS	6 176	3 917	6 343	-1 204	261	-93 %	-543	-2 064
Poistoeron lisäys	5	5	-3 995	5	5	0 %	5	5
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	2 181	3 922	2 348	-1 199	266	-93 %	-538	-2 059

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot/kulut %	30 %	41 %	41 %	38 %	40 %	40 %	40 %
Toimintakulut € / asukas	-7 416	-3 788	-3 930	-4 136	-4 135	-4 264	-4 407
Vuosikate/Poistot %	185 %	146 %	179 %	85 %	103 %	93 %	77 %
Vuosikate € / asukas	656	603	698	400	336	358	331
Kertynyt yli-/alijäämä 1.000 €	15 330	19 253	17 679	17 140	17 944	17 406	15 347
Asukasluku	20 513	20 600	20 560	20 670	20 670	20 820	20 950

Tuloslaskelma (ulkoinen)

1 000 €	TP2022	TA2023	TPE2023	LTK2024	TA2024	TA2024/TA2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	27 326	17 373	18 103	16 618	18 057	4 %	18 599	19 157
Myyntituotot	12 131	7 669	7 469	7 502	8 002	4 %	8 242	8 490
Maksutuotot	5 711	2 399	2 149	2 180	2 180	-9 %	2 245	2 312
Tuet ja avustukset	5 184	1 658	1 658	1 267	1 267	-24 %	1 305	1 344
Muut tuotot	4 300	5 647	6 827	5 668	6 608	17 %	6 806	7 011
TOIMINTAKULUT	- 133 107	-63 046	-66 007	-69 303	-69 277	10 %	-72 109	-74 829
Henkilöstökulut	- 58 337	-38 332	-39 257	-41 972	-42 133	10 %	-43 878	-45 469
Palvelujen ostot	- 57 145	-12 541	-13 865	-13 799	-13 799	10 %	-14 351	-14 925
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 8 441	-6 429	-6 929	-6 495	-6 495	1 %	-6 754	-7 025
Avustukset	- 6 970	-4 703	-4 703	-5 545	-5 359	14 %	-5 573	-5 796
Muut toimintakulut	- 2 213	-1 241	-1 241	-1 492	-1 492	24 %	-1 552	-1 614
TOIMINTAKATE	- 105 780	-45 851	-47 870	-52 685	-51 220	12 %	-53 509	-55 650
VEROTULOT	92 767	44 630	46 771	44 369	44 369	-2 %	46 247	48 217
MUUT								
VALTIONOSUUDET	26 917	15 000	16 442	16 542	16 542	10 %	16 500	16 500
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	- 446	-1 362	-1 000	-1 430	-1 430	-11 %	-1 780	-2 131
Korkotuotot	55	36	36	36	36	-17 %	36	37
Muut rahoitustuotot	92	84	84	84	84	10 %	84	84
Korkokulut	- 587	-1 432	-1 070	-1 500	-1 500	-10 %	-1 850	-2 200
Muut rahoituskulut	- 6	-50	-50	-50	-50	-37 %	-50	-52
VUOSIKATE	13 456	12 418	14 343	6 796	8 261	-37 %	7 457	6 936
POISTOT JA ARVONALENNUKSET	- 7 281	-8 500	-8 000	-8 000	-8 000	-36 %	-8 000	-9 000
TILIKAUDEN TULOS	6 175	3 918	6 343	-1 204	261	127 %	-543	-2 064
Poistoeron lisäys	5	5	-3 995	5	5		5	5
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	2 181	3 923	2 348	-1 199	266	134 %	-538	-2 059

Rahoituslaskelma

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	11 815	10 717	12 643	5 096	6 561	5 757	5 236
Vuosikate	13 457	12 417	14 343	6 796	8 261	7 457	6 936
Tulorahoituksen korjauserät	-1 641	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Investointien rahavirta	-9 647	-14 825	-7 786	-19 355	-17 715	-19 530	-14 190
Investointimenot	-11 443	-18 482	-11 443	-21 555	-19 335	-21 730	-16 390
Rahoitusosuudet investointimenoihin	46	1 457	1 457	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 750	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 168	-4 108	4 857	-14 259	-11 154	-13 773	-8 954
Rahoituksen rahavirta	-3 420	4 000	-3 536	14 145	11 645	12 660	8 430
Lainakannan muutokset	-3 420	4 000	-3 536	14 145	11 645	12 660	8 430
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 384	-2 500	-2 500	-2 355	-2 355	-840	-570
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 036	6 500	-1 036	16 500	14 000	13 500	9 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 252	-108	1 321	-114	491	-1 113	-524

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä vuodesta 2015 alkaen 1.000 €	-23 908	-28 016	-23 159	-37 418	-48 573	-62 346	-71 300
Lainanhoitokate*)	4,7	2,9	3,8	1,4	1,4	2,2	1,8

*) Lainanhoitokate = $((\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainan lyhennykset}))$, kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Arvio lainakannasta	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	LTK 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lainakanta 1.1.	64 915	61 495	61 495	57 959	57 959	69 604	82 264
Lainakannan lisäys	-3 420	4 000	-3 536	14 145	11 645	12 660	8 430
Lainakanta 31.12.	61 495	65 495	57 959	72 104	69 604	82 264	90 694
Muutos %	-5 %	7 %	-6 %	24 %	20 %	18 %	10 %
Lainat € / asukas 31.12.	2 998	3 179	2 819	3 488	3 367	3 951	4 329
Asukasluku	20 513	20 600	20 560	20 670	20 670	20 820	20 950

Valtuustoon nähden sitovat määrärahat

Talousarvio ja taloussuunnitelma valmistellaan vastuualueetasolla, mutta esitetään kaupunginhallitukselle ja valtuustolle tulosaluetaoisena. Tulot ja menot esitellään kokonaisuutena, mutta sitovuustaso on toimintakate lautakuntatasolla. Vuoden 2024 talousarvio on siten nettositova lautakuntatasolla eli lautakuntien toimintakate on valtuustoon nähden sitova. Poikkeuksena kaupunginhallituksen toiminnan alla varauksena olevat kohteet, jotka ovat sitovia lisäksi käyttötarkoituksen tasolla.

Alla taulukoituna lautakuntatasolla myös toimintatuotot ja toimintakulut (sisäiset erät mukaan lukien), mutta sitovuustaso on toimintakate.

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2024	TS2025	TS2026
Tarkastuslautakunta						
TOIMINTATUOTOT						
TOIMINTAKULUT	- 32	- 47	- 53	12,00 %	- 54	- 54
TOIMINTAKATE	- 32	- 47	- 53	12,00 %	- 54	- 54
Keskusvaalilautakunta						
TOIMINTATUOTOT	42	35	76	117,14 %		
TOIMINTAKULUT	- 60	- 62	- 136	119,29 %	- 137	- 139
TOIMINTAKATE	- 18	- 27	- 60	122,08 %	- 137	- 139
Kaupunginhallitus						
TOIMINTATUOTOT	9 914	9 468	10 384	9,68 %	10 979	11 093
TOIMINTAKULUT	- 11 058	- 8 929	- 9 584	5,88 %	- 9 619	- 9 718
TOIMINTAKATE	- 1 144	539	800	92,36 %	1 361	1 375
Ympäristöterveyslautakunta						
TOIMINTATUOTOT	1 462	1 570	1 732	10,35 %	1 750	1 768
TOIMINTAKULUT	- 1 613	- 1 759	- 1 931	8,54 %	- 1 951	- 1 971
TOIMINTAKATE	- 151	- 189	- 199	-5,05 %	- 201	- 203
Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta						
TOIMINTATUOTOT	3 138	3 009	2 507	-9,13 %	2 532	2 558
TOIMINTAKULUT	- 41 967	- 44 534	- 49 214	7,74 %	- 49 766	- 50 278
TOIMINTAKATE	- 38 829	- 41 525	- 46 708	8,83 %	- 47 233	- 47 720
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta						
TOIMINTATUOTOT	365	355	356	0,14 %	359	363
TOIMINTAKULUT	- 3 253	- 3 889	- 4 184	6,84 %	- 4 242	- 4 285
TOIMINTAKATE	- 2 888	- 3 534	- 3 829	7,51 %	- 3 882	- 3 922
Tekninen lautakunta						
TOIMINTATUOTOT	15 755	15 007	16 309	8,67 %	15 463	15 622
TOIMINTAKULUT	- 17 535	- 17 076	- 18 492	7,62 %	- 19 001	- 19 196
TOIMINTAKATE	- 1 779	- 2 069	- 2 183	0,35 %	- 3 538	- 3 574
Kaavoitus- ja rakennuslautakunta						
TOIMINTATUOTOT	2 992	2 748	2 883	4,89 %	2 912	2 942
TOIMINTAKULUT	- 1 879	- 1 794	- 1 872	3,09 %	- 1 891	- 1 930
TOIMINTAKATE	1 113	955	1 011	8,40 %	1 021	1 013

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Henrik Solin

TOIMINTASUUNNITELMA

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Tarkastuslautakunta edustaa kunnan ulkoista tarkastustoimintaa ja sen tehtäviin kuuluu kuntalain mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet. Arvioinnin tulokset esitetään vuosittain laadittavassa arviointikertomuksessa, joka luovutetaan kunnanvaltuustolle. Arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin pyydetään palautteet kunnan hallintoelimiltä.

Liedon kaupungin tarkastussäännön 4 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös tehdä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Kuntalain 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamus henkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Tilintarkastuspäivät	32	25	25	0,00 %	25	25
€ / tilintarkastuspäivä	993	1 300	1 350	3,84 %	1 400	1 400
Lautakunnan kokouksia	10	10	10	0,00 %	10	10

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT						
TOIMINTAKULUT	- 32	- 47	- 53	12,00 %	- 54	- 54
TOIMINTAKATE	- 32	- 47	- 53	12,00 %	- 54	- 54

Keskusvaalilautakunta

Marjo Naatula, Keskusvaalilautakunnan I sihteeri

Anne Rantala, Keskusvaalilautakunnan II sihteeri

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Vaalilain 13 §:n mukaan valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudekseen kunnan keskusvaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä (kuitenkin vähinkään viisi varajäsentä).

Keskusvaalilautakunnan tehtäviin valtiollisissa vaaleissa kuuluvat vaalien erinäiset valmistelutoimet ja ennakoönnestysasiakirjojen tarkastaminen. Kuntien nykyiset vaaliviranomaiset (keskusvaalilautakunta, vaalilautakunnan, vaalitoimikunnat ja vaalitoimitsijat) toimivat presidentinvaaleissa normaaliin tapaan. Kuntavaalissa keskusvaalilautakunnan tehtävät ovat laajemmat käsittäen edellä olevan lisäksi ehdokashakemusten vastaanoton ja tarkastamisen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen, ennakoönnestysten laskemisen ja kaikkien äänien tarkastuslaskennan suorittamisen sekä vaalien tuloksen vahvistamisen ja julkistamisen.

Talousarviovuoden 2024 aikana järjestetään presidentinvaalit sunnuntaina 28.1.2024 ja mahdollinen toinen vaali sunnuntaina 11.2.2024. Europarlamenttivaalit järjestetään sunnuntaina 9.6.2023. Vuonna 2025 järjestetään huhtikuussa yhdistetyt alue- ja kuntavaalit. Vuonna 2026 ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys - Kerralla kuntoon
Tavoite	Presidentin- ja europarlamenttivaalien järjestäminen

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	42	35	76	117,14 %		
TOIMINTAKULUT	- 60	- 62	- 136	119,29 %	- 137	- 139
TOIMINTAKATE	- 18	- 27	- 60	122,08 %	- 137	- 139

Kaupunginhallituksen alainen toiminta

Kaupunginjohtaja Mika Ingi

Hallintopalveluiden toimialajohtaja Anne Rantala

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan perustehtävänä on varmistaa hyvät olosuhteet kunnan ylimmälle päätöksenteolle kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa. Toiminta-ajatuksena on laadukkaalla valmistelulla ja selvitystyöllä ohjata ja tukea toimialoja talous- henkilöstö- ja tietohallinnon asiantuntijuutta edellyttävissä tehtävissä. Tässä tarkoituksessa hallintopalvelut toimenpiteillään edistää ja ohjaa em. tukipalveluiden tarkoituksenmukaista ja tehokasta toteuttamista yli toimialarajojen.

Konsernihallinnon ydinprosesseja ovat kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätöksenteon sekä hallinnon tukipalvelut. Näistä demokratian tukeen liittyvät luottamushenkilöhallintoon ja -päättökseen liittyvät tukipalvelut. Hallinnon toimialarajat ylittävät tukipalvelut ja prosessit liittyvät asianhallintaan, talouteen, henkilöstöhallintoon ja tietohallintopalveluihin.

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan osalta toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024 painottuvat erityisesti elinvoimaan, hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistehtävän hoitamiseen sekä sisäisten palveluiden parantamiseen nykyisen toimintaympäristön edellyttämällä tavalla.

Vuoden 2024 talousarviossa kaupunginhallituksen alaisen toiminnan toimintakate on noin 280 tuhatta euroa korkeampi vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Muutos johtuu suurelta osin Varsinais-Suomen hyvinvointialueen maksamista sote-kiinteistöjen vuokrista, jotka vuoden 2023 talousarviota laadittaessa olivat epävarmat, ja vuokratuotot ovat vuonna 2024 noin 450 tuhatta euroa suuremmat kuin 2023 talousarviossa.

Toimintakuluissa merkittävin muutos on ostopalveluiden kasvu. Kustannusten kasvu johtuu tietoliikennekustannusten kasvusta kapasiteetin noston vuoksi, sekä palkanlaskentapalveluiden kustannusten kasvusta sekä Avantin joukkoliikennepalvelun laajentumisesta koko vuotiseksi.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen
Tavoite	6: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Avoin ja aktiivinen viestijä
Tavoite	7. Ajankohtainen ja ennakoiva tiedottaminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Uteliaat, tutkivat, osallistavat ja innokkaat kokeilut
Tavoite	8. Kuntalaiset tavoitettava ja nykyaikainen palvelu
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys - Kulut kurissa – ylijäämäinen ja investoinnit mahdollistava talous
Tavoite	1: Talouden tasapainottaminen
Tavoite	2: Toiminnan tehostaminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys - Kerralla kuntoon
Tavoite	3: Valmistelun ja päätöksenteon laadun parantaminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys - Osaava ja motivoitunut henkilöstö
Tavoite	4: Työhyvinvoinnin parantaminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Yrittäjyyden edistäminen
Tavoite	5: Yritysten toimintaedellytysten turvaaminen ja edistäminen

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	9 914	9 468	10 384	9,68 %	10 979	11 093
TOIMINTAKULUT	- 11 058	- 8 929	- 9 584	5,88 %	- 9 619	- 9 718
TOIMINTAKATE	- 1 144	539	800	92,36 %	1 361	1 375

Konsernihallinto

Kaupunginjohtaja Mika Ingi

Hallintopalveluiden toimialajohtaja Anne Rantala

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Konsernihallintoon kuuluvat kaupunginvaltuusto, -hallitus, kaupunginjohtaja, elinkeinotoimi, joukkoliikenne ja tiedottaminen. Kaupunginvaltuusto ja hallitus edistävät demokraattisesti kaikilla toimillaan kunnan ja sen asukkaiden hyvinvointia kuntastrategian mukaisesti.

Liedon kaupunkistrategian 2023–2026 painopistealueet ovat:

- Unelmien pikkukaupunki
- Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen
- Lietolainen on aktiivinen ja onnellinen
- Talouden ja toiminnan kehys

Vuoden 2024 painopistealueita ovat elinvoiman kehittäminen Elinkeinotoimen ja Liedon Innovaatiokampus Oy:n kautta, johon kuuluu olennaisena osana joukkoliikenne Avantin alueella. Lisäksi hyvinvoinnin edistämisen toimintamallia vakiinnutetaan Hyvinvointijohtajan toimesta. Osallistavaan budjetointiin on varattu 80 tuhannen euron määräraha. Määräraha oli varattuna 2023 talousarvioon, mutta valittuja kohteita päästään toteuttamaan vasta vuonna 2024 nyt varatun määrärahan turvin.

Kaupunginhallituksen alainen elinkeinotoimikunta seuraa elinkeinoelämän kehittämisen toteutumista, ja toimii yritysten, yrittäjien ja kaupungin päätöksenteon yhteistyöfoorumina. Elinkeinotoimikunta tekee kaupunginhallitukselle esityksiä toimenpiteistä Liedon elinvoiman ja yritysten toimintaedellytysten kehittämiseksi. Elinkeinotoimen osalta talousarvio sisältää mm. Turun seudun kehitys Oy:lle maksettavan sopimusperusteisen korvauksen seudullisista elinkeino- ja kehittämispalveluista sekä seudullisen kuntayhtymän, Varsinais-Suomen liiton maksusuudet ja Liedon Innovaatiokampus Oy:n palveluostot.

Konsernihallinnon tulosalueen toimintakate paranee olennaisesti vuoden 2023 talousarvion tasosta. Merkittävin tekijä on sisäiset vuokrat ja sisäiset palveluveloitukset, sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen maksamat pääomavuokrat sote-kiinteistöistä, joka myös kirjautuu konsernihallintoon.

Sisäiset pääomavuokratuotot kirjataan konsernihallinnon tulosalueelle ja ne ovat vuoden 2024 talousarviossa noin 180 tuhatta euroa vuoden 2023 talousarviota korkeammat. Sisäiset palvelutuotot ovat

noin 300 tuhatta euroa vuoden 2023 talousarviota korkeammat. Sote-vuokrat puolestaan ovat noin 450 tuhatta euroa vuoden 2023 talousarviota korkeammat.

Tulosalueen toimintakatetta heikentävät Avantin joukkoliikennepalvelun laajentaminen koko vuodeksi sekä vahvistukset elinvoiman kehittämiseen, joista merkittävin on 50.000 euron määräraha palveluostoihin Liedon Innovaatiokampus Oy:ltä. Lisäksi TE2024 valmisteluun varataan 80.000 euron määräraha.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		1: Talouden tasapainottaminen	
Toimenpide	Neliportaisen talouden kehittämisen pilotin toteuttaminen.		
Mittari	Pilotti toteutettu. 0=ei toteutettu, 1=toteutettu	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		3: Valmistelun ja päätöksenteon laadun parantaminen	
Toimenpide	TE2024 uudistuksen haltuunotto ja toteutuksen käynnistys		
Mittari	Delegoitujen palveluiden haltuunotto toteutunut=1, ei toteutunut=0	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		6: Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen	
Toimenpide	Kunnan osallisuusohjelman laatiminen		
Mittari	Osallisuusohjelma laadittu ja hyväksytty 0=laadinta kesken 1=ohjelma laadittu ja hyväksytty	Lähtöarvo 8/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Toimenpide	Terveiden ja hyvinvoinnin edistämishjelman laatiminen		
Mittari	Laadittu kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskeva ohjelma 0=laatiminen kesken 1=ohjelma laadittu ja hyväksytty	Lähtöarvo 8/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Konsernihallinto, toimintakulut €/asukas	156	105	107	1,90 %	110	114
Asukasluku	20 513	20 600	20 670	0,72 %	20 820	20 950

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	6 260	6 159	6 791	10,27 %
TOIMINTAKULUT	- 3 204	- 2 133	- 2 324	5,20 %
TOIMINTAKATE	3 057	4 026	4 468	13,10 %

Joukkoliikenne

Kaupunginjohtaja Mika Ingi

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Turun seudun joukkoliikenne Föli tarjoaa helppokäyttöistä ja sujuvaa joukkoliikennettä kuuden kunnan alueella. Föliin kuuluvat Turku, Kaarina, Raisio, Lieto, Naantali ja Rusko, sekä vuodesta 1.7.2024 alkaen myös Paimio. Föli vastaa alueen joukkoliikenteen järjestämisestä ja sen toimintaedellytysten edistämisestä, suunnittelee aikataulut, lippujen hinnat sekä vastaa joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta. Föli hankkii liikennepalvelun kulloinkin kilpailutuksen kautta valitulta liikennöitsijältä, sekä osittain suoramarkkinointina Turun Kaupunkiliikenteeltä.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan vuoden 2024 talousarvioesityksen perusteella Liedon nettokustannukset kasvavat vuonna 2024 noin 77.000 euroa vuoden 2023 talousarviosta.

Nettokustannuksissa on mukana lipputuloja 856.000 euroa, joka on noin 10 % enemmän kuin arvio vuoden 2023 lipputuloista. Lipputulojen kasvuun liittyy kuitenkin epävarmuutta.

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Föli laskennalliset matkamäärät	844 750	800 000	810 000	1,25 %	820 000	830 000

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	120			
TOIMINTAKULUT	- 1 224	- 1 141	- 1 219	6,86 %
TOIMINTAKATE	- 1 104	- 1 141	- 1 219	6,86 %

Sisäiset palvelut

Hallintopalveluiden toimialajohtaja Anne Rantala

Talousjohtaja Markus Maunula

Henkilöstöpäällikkö Minna Kekkarainen

Tietohallintopäällikkö Ari Toivola

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Sisäisten palvelujen tulosalue tuottaa kaupungin yhteiset talous-, tieto- ja henkilöstöhallinnon sekä asiahallinnan palvelut. Tulosalue huolehtii kaupunginhallituksen ja -valtuuston sekä keskusvaalilautakunnan ja yhteistyötoimikunnan valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä. Lisäksi hallintopalvelut huolehtii tarkastuslautakunnan ja Liedon Asuntojen hallituksen teknisen sihteerin tehtävistä.

Vuoden 2024 talousarviossa panostetaan tietoverkkojen kapasiteetin nostamiseen. Kaupungissa on yhä enemmän siirrytty pilvipalveluihin. Tieto liikkuu yhä enemmän internetliikenteenä ja koulujen laitemäärät ovat moninkertaistuneet. Jotta oppilaiden opiskelu ja laitteilla työskentely voidaan varmistaa, verkon kapasiteettia tulee nostaa nykyisiä vaatimuksia vastaavalle tasolle. Verkon kapasiteetin nosto on tarpeen kaupungintalolla, Ilmaristen, Jokilaakson ja Tarvasjoen kouluilla sekä Taatilan yhtenäiskoulun yläkoulussa ja alakoulussa. Tietoliikenteen kasvaessa tietoturvallisuuden lisäämiseksi myös palomuri tulee päivittää.

Henkilöstön vaihtuvuus ja rekrytointi on lisääntynyt. Hyvistä ja osaavista työntekijöistä käydään yhä enemmän kilpailua. Liedon kaupungin on pysyttävä mukana tässä kilpailussa. Henkilöstön vaihtuvuuden vähentämiseksi kaupungin henkilöstön pitovoimaan on panostettava. Osaava henkilökunta edellyttää panostamista koulutukseen. Henkilöressurssien tulee olla riittävällä tasolla palvelutarjontaan nähden. Riittäviä resursseja arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös palvelutuotannon keskeytymättömyys ja siihen liittyvät riskit. Talousarviovuoden tavoitteena on uudistaa rekrytointikanavat siten, että ne lisäävät työnantajan houkuttelevuutta. Samoin henkilöstöetuksien kilpailukykyä verrattuna muihin työnantajiin lisätään.

Strategiassaan kaupunki panostaa esimiesten osaamisen kehittämiseen. Esimiesten tulee olla osaavia ihmisten johtajia sekä työn ja työyhteisön kehittäjiä. Esimiehet ovat avainasemassa, kun halutaan viedä eteenpäin kaupungin henkilöstön veto- ja pitovoimaan liittyviä asioita. Talousarviossa panostetaan esimiesten koulutukseen.

Henkilöstöhallinnon yhteisiä toimintatapoja on kehitettävä ja koulutettava. Henkilöstöhallinnon prosessien

tulee olla selkeitä ja kaikkien tiedossa. Mahdollisiin ongelmiin on kyettävä puuttumaan ennaltaehkäisevästi ja aikaisessa vaiheessa. Sairauspoissaoloihin puuttumisen ja työkyvyn ylläpitotoimiin tulee luoda selkeät toimintamallit. Tämä edellyttää aktiivista toimintaa työterveyshuollon kanssa, yhteistyöneuvotteluiden vaikuttavuuden lisäämistä sekä henkilöstön uudelleensijoitusta. Edellä mainittujen tavoitteiden kautta pyritään lisäämään henkilöstön työhyvinvointia ja saavuttamaan kustannussäästöjä pyrkimällä vähentämään sairauspoissaoloja ja ennen aikaista siirtymistä sairauseläkkeelle. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää asiantuntijaresurssin lisäämistä henkilöstöhallintoon, jotta asetettuja tavoitteita voidaan tavoitella.

Vuonna 2024 toimitetaan kahdet yleiset vaalit: presidentin vaali ja europarlamenttivaalit. Kaupunki vastaan vaalien ennakoöänestyksen järjestämisestä ja varsinaisten vaalipäivien järjestelyistä.

Sähköisen arkiston käyttöönottoa jatketaan. Muissa järjestelmissä olevat aineistot kartoitetaan ja selvitetään niiden siirrot sähköiseen arkistoon. Migraatioita toteutetaan talousarvion puitteissa.

Kaupungintalon kokoustilojen käytettävyyttä parannetaan uudistamalla kokoushuoneiden 1, 2 ja 3 av-tekniikka.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		1: Talouden tasapainottaminen	
Toimenpide	Pitkäjänteisesti suunniteltu ja toteutettu tasapainoinen ja vakaa talous		
Mittari	Terveystieteistä syistä uutta työtä tarvitsevien henkilöiden uudelleensijoitusprosessin käynnistäminen 0=ei ole käynnistetty 1= käynnistetty	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Mittari	Toimialojen hyvä yhteistyö uudelleensijoitusten toteuttamisessa. Uudelleensijoitusta vaativat tapaukset käsitellään johtoryhmässä. 0= ei käsitellä 1= on käsitelty	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		2: Toiminnan tehostaminen	
Toimenpide	Hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia tehostamisessa		
Mittari	Kokoushuoneiden AV-tekniikan päivittäminen, 0=kesken, 1=toteutettu	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Toimenpide	Kaupungin kilpailukykyä parantaminen työmarkkinoilla		
Mittari	KuntaRekry -järjestelmän parantaminen siten, että erottaudutaan kilpailijoista. 0=ei tehty, 1=toteutettu	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0

Toimenpide	M365 tietoturva-asetusten kiristäminen		
Mittari	Asetusten parantaminen, tarkentaminen ja korjaaminen kartoituksen perusteella	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite 4: Työhyvinvoinnin parantaminen			
Toimenpide	Esimieskoulutus		
Mittari	Esimieskoulutus on käynnistetty. 0=käynnistämättä, 1=käynnistetty	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Toimenpide	Henkilöstön hyvinvoinnin ja työssäjaksamisen lisääminen		
Mittari	Työhyvinvointikyselyn 2022 tulokset 0=tulokset laskeneet tai ennallaan 1=tulokset parantuneet	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		1,0	1,0
Mittari	Sairaslomapäivien määrä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		19,5	13,5

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Työntekijöiden määrä (työterveyspiirissä olevat henkilöt), ka/kk	1 276	780	780	0,00 %	780	780
Työntekijöiden määrä 31.12.	1 338	810	810	0,00 %	810	810
Sairauspoissaolot pv	24 896	10 530	10 530	0,00 %	10 530	10 530
Sairauspoissaolot keskimäärin/henkilö (työterveyshuollon piirissä olevat henkilöt ka/kk)	19,5	13,5	13,5	0,00 %	13,5	13,5
Asukasluku	20 513	20 600	20 670	0,72 %	20 820	10 950
Työterveyshuolto € / työntekijä (työntekijöiden määrä 31.12.)	194	240	240	0,00 %	240	240
Maksetut sairauspäivien palkat	1 704 717	725 000	725 000	0,00 %	725 000	725 000
Työkyvyttömyyden kokonaiskustannukset €/v	1 904 421	1 900 000	1 850 000	-2,63 %	1 750 000	1 650 000
€/kirjanpitoventti	1,2	1,5	1,7	13,33 %	1,7	1,7
€/palkkalaskelma	27	28	35	25,00 %	36	36
€/§ KV ja KH pykälä	631	627	733	16,90 %	750	770
€/henkilökunnan työasema	680	825	825	0,00 %	825	825

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Henkilöstömäärä kasvaa kahdella henkilöllä. Henkilöstöhallintoon esitetään uutta henkilöstöasiantuntijan vakanssia, ja lisäksi määräaikaisen henkilöstösihteerin vakanssi esitetään vakinaistettavaksi. Taloushallinnon henkilöstömäärä kasvaa yhdellä henkilöllä johtuen taloussihteerin vakanssin siirrosta tekniseltä toimialalta.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	2 632	2 205	2 528	14,67 %
TOIMINTAKULUT	- 3 777	- 2 929	- 3 306	12,25 %
TOIMINTAKATE	- 1 145	- 724	- 777	5,02 %

Maaseutupalvelut

Toimialajohtaja Anne Rantala

Maaseutupäällikkö Ulla Nummila

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Liedon kaupunki vastaa maaseutuhallinnon tehtävien hoitamisesta 11 kunnan alueella. Sopijakunnat ovat Aura, Koski Tl, Lieto, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Raisio, Rusko ja Turku.

Maaseutupalvelujen perustehtävänä on maksajavirastosopimuksella Liedon maaseutupalveluille siirrettyjen tehtävien vastuullinen hoitaminen sekä asiantuntevan neuvonnan ja sujuvien palvelujen antaminen koko yhteistoiminta-alueella.

Liedon maaseutupalvelut hoitaa tehtävät tarpeenmukaisesti, kustannustehokkaasti, yrittäjämyönteisesti ja laadukkaasti.

Suomen uutta CAP27-suunnitelmaa on sovellettu vuoden 2023 alusta alkaen. Uudistuksen vaikutukset jatkuvat ohjelmakauden ensimmäiset vuodet. Uudet menetelmät ja määräykset työllistävät maaseutupalveluiden neuvonta- ja tukien käsittelytehtävissä. Henkilöstön koulutustarve uudella ohjelmakaudella on iso. Viljelijöiden neuvontaan ja koulutukseen sekä asiakaslähtöiseen viestintään panostetaan.

Uusi satelliittiseuranta peruslohkojen tukikelpoisuuden määrittelyssä tulee lisäämään tarvetta neuvontaan sekä loppukesästä että keväällä. Sekä viljelijöiden neuvonta että kuvatulkinnot ovat uusia tehtäviä kuntien maataloushallinnossa.

Alueella ovat lisääntyneet petoeläinvahingot sekä rauhoitettujen lintujen aiheuttamien vahinkojen arviointi- ja käsittelytyöt.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Yrittäjyyden edistäminen		
Toimenpide	Annamme asiantuntevaa neuvontaa, digitalisaation hyödyntäminen mm. sähköisten asiakaskirjeiden käyttöönotto. Asiakaspalautteen kerääminen toiminnan kehittämiseksi.		
Mittari	Asiakaspalaute, asteikko 1–5	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		5,0	5,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Tukikelpoisten tilojen lukumäärä	1 185	1 100	1 100	0,00 %	1 100	1 100
€ / tila	326	347	400	15,27 %	400	400

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Toiminta järjestetään laadukkaasti ja kustannustehokkaasti, sähköiset palvelut ovat vahvasti käytössä. Toimintoja järjeistetään koko ajan ja tietotekniikkaa hyödynnetään. Määräaikaista sijaisia käytetään pitkissä poissaoloissa. Henkilöstön määrään ei ole tulossa muutoksia.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	349	369	401	8,62 %
TOIMINTAKULUT	- 408	- 445	- 469	3,50 %
TOIMINTAKATE	- 59	- 76	- 68	-19,01 %

Työllistäminen

Toimialajohtaja Anne Rantala

vs. työllisyysjohtaja Reea Viljanen

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Vaikuttavan työllisyyspalvelun tuottaminen lietolaisille. Työttömien lietolaisten määrän minimointi, nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja ehkäisy. Työnhakijoiden valmiuksien ja osaamisen kehittäminen nykytyömarkkinoille soveltuvaksi. Yhteistyö paikallisten yrittäjien ja työnantajien kanssa.

Työvoiman saatavuudessa ja kohtaannossa on haasteita. Työnhakijoiden valmiuksia kehitetään edelleensijoitusten, oppisopimusten ja työpajan opinnollistamisen kautta. Hyvinvointialueen kanssa rakennetaan yhteistyötä vaikeasti työllistyvien monialaisten palvelujen osalta. TE-palveluiden siirtoa kuntiin vuoden 2025 alussa valmistellaan. Kunnille tulee TE-uudistuksen myötä uusi rahoitusmalli työllisyyden edistämiseen. Nykyinen työmarkkinatuen kuntaosuusjärjestelmä poistuu, kun kunnille siirtyy vastuu julkisista työvoima- ja yrittäjäpalveluista.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		8. Kuntalaiset tavoitettava ja nykyaikainen palvelu	
Toimenpide	Alueellisesti vaikuttava työllistämispalvelu		
Mittari	Alueellisesti yksi Varsinais-Suomen kuntien (27) matalimmista työttömyysprosentteista (sijoitus keskimäärin suhteessa muihin kuntiin)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		2,5	3,0
Toimenpide	Työtä hakevien lietolaisten asiakaslähtöinen palvelu		
Mittari	Työttömyys-% (keskimäärin vuoden aikana)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		4,8	5,0
Mittari	Edelleensijoitus yrityksiin, yhdistyksiin ja säätiöihin.	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		9,0	9,0
Mittari	Vähintään 50 % palvelun päättävistä asiakkaista on muualla kuin työttömänä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		62,5	65,0
Mittari	Vähintään 50 % palvelun päättävistä nuorista on muualla kuin työttömänä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		60,0	70,0
Mittari	Etsivän nuorisotyön asiakkaista	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024

	vähintään 95 % on ohjattu muihin palveluihin	95,0	95,0
Mittari	Suoritettuja osatutkintoja	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		8,0	8,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Työttömyys % (keskimäärin vuoden aikana)	4,75	5,5	5	-9,09 %	5	5
Työvoima	9 941	10 200	10 200	0,00 %	10 200	10 300
Työttömät keskimäärin	472	540	530	-1,85 %	550	550
Työllistämisen asiakkaat (sis. etsivän asiakkaat)	570	600	550	-8,33 %	600	600
Toimintamenot € / työllistämisen asiakkaat	3 480	3 660	3 660	0,00 %		
Toimintakate € / työllistämisen asiakkaat	2 231	2 330	2 330	0,00 %		
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki € / vuosi	378 152	350 000	370 000	5,71 %		
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki € / asukas	18,43	16,94	18	6,25 %		

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

TE24 uudistuksen valmistelutyöt aloitetaan 1.1.2024 Turun vastuukunnan johdolla. Henkilöstö määräytyy valmistelun perusteella.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	672	735	663	-9,73 %
TOIMINTAKULUT	- 1 984	- 2 281	- 2 266	-1,64 %
TOIMINTAKATE	- 1 312	- 1 546	- 1 603	2,15 %

Ympäristöterveyslautakunta

Toimialajohtaja vs. Tiina Torkkeli-Pitkäranta

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Ympäristöterveyslautakunnan vuoden 2024 ja taloussuunnitelmakauden tavoitteiden asettelussa lähtökohtana on Liedon kaupunkistrategia. Vision 2025 mukaan Liedon tulevaisuutta rakennetaan avoimella ja oivaltavalla otteella siten, että kulut pidetään kurissa ja asiat tehdään kerralla kuntoon. Tuloksena on elinvoimainen kaupunki sekä hyvinvoiva ja onnellinen asukas ja yrittäjä, jolle luonteenomaisia piirteitä ovat aktiivisuus ja yhteisöllisyys.

Kuntien taloudelliset haasteet on huomioitu ympäristöterveyslautakunnan talousarviossa ja tavoitteena on jatkaa kuntien kannalta suotuisaa kustannuskehitystä toimintoja järkeistämällä, toimintaympäristön muutokset huomioimalla ja vaihtoehtoisia toimintatapoja kokeilemalla. Euroopan parlamentin ja neuvoston valvonta-asetusta (EU) 2017/625 on sovellettu 14.12.2019 alkaen. Asetuksen myötä mm. elintarvikevalvontatyössä on mahdollista käyttää ulkopuolista asiantuntijaa. Valvonta-asetuksen tarkoituksena on uudistaa ja yksinkertaistaa virallista valvontaa. Ympäristöterveyslautakunta on hyödyntää tätä mahdollisuutta vuoden 2021 alusta lukien osana Liedon kaupungin talouden kärkihankkeita ja kuntastrategian tavoitetta "avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Uteliaat, tutkivat, osallistavat ja innokkaat kokeilut". Vuosi 2024 on kuluvan sopimuskauden viimeinen vuosi, joten palveluhankinta tullaan kilpailuttamaan loppuvuodesta. Kokonaisuutena ympäristöterveydenhuollon valvontapalveluiden tavoitteena on elinympäristön terveyden korkea taso, jota osaltaan valvonnan keinoin edistetään tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Asetuksen mukaisesti virallista valvontaa suoritetaan säännöllisesti, riskien mukaan ja sopivalla tiheydellä.

Valtiovarainministeriö käynnisti heinäkuussa 2021 valmistelun hyvinvointialueiden mahdollisista uusista tehtävistä, niiden rahoituksesta ja maakuntaverosta. Työryhmä esitti uusia tehtäviä hyvinvointialueille ml. kuntien ympäristöterveydenhuollon tehtävät vuoden 2026 alusta. Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan on kuitenkin kirjattu, että kuntien tehtäväkentän vakiinnuttamiseksi kuntien tehtäviä ei siirretä hyvinvointialueille hallituskauden aikana. Hallitusohjelman mukaisesti valtion ohjausta kuntiin arvioidaan ja uudistetaan hallituskauden aikana. Kuntien toimintaedellytyksiä on tarkoitus vahvistaa kuntien tehtäväkentän normien purkamista jatkamalla. Talousarviota laadittaessa on harkinnassa kuntien normituksen keventämishjelmaan hakeminen (kunta- ja aluekohtaiset kokeilut).

Eläinlääkäripalvelujen osalta merkittävimmät muutokset suunnitelmakaudella tulevat olemaan

lakimuutoksista johtuvia. Uuden eläinlääkintähuoltolain (285/2023) on tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella 1.1.2024 toisaalta laissa on siirtymäaikoja useiden kuntien toimintoihin vaikuttavien muutosten kuten esim. asiakasmaksujen osalta. Talousarviota laadittaessa eläinlääkintähuoltolain notifikaatioprosessi on edelleen kesken Euroopan komissiossa.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tarkentaa kuntien velvoitteita eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä luetteloimalla järjestämisveloitteen piiriin kuuluvat palvelut. Lain myötä kunnan tulee periä asiakasmaksuja, joilla kuntien on oikeus kattaa laajasti palveluiden tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista, kuten eläinlääkärin palkkauskuluja. Jos kunta tuottaa muita kuin lakisääteisiä eläinlääkäripalveluja kilpailutilanteessa, palvelut on hinnoiteltava markkinaperusteisesti. Kunnat voisivat edelleen järjestää eläinlääkäripalvelut myös tekemällä yksityisen eläinlääkäripalvelujen tuottajan kanssa sopimuksen palvelujen tuottamisesta. Kunnan peruseläinlääkäripalveluiden rajaus ei tuo käytännössä kunnille säästöjä, sillä kunnaneläinlääkäreiden määrää ei voida muuttaa päivitysvelvollisuuden säilyessä kunnilla. Toisaalta kunnaneläinlääkäreiden palkkausjärjestelmä nojaa vahvasti eläinlääkärin oikeuteen periä asiakkaalta maksu tarjoamastaan palvelusta. Sen sijaan palvelun rajaaminen todennäköisesti hankaloittaisi ennestään eläinlääkärien rekrytointia. Turun kaupunki selvitti mahdollisuuksia kilpailuttaa hyötyeläinpäivitys- ja -praktiikka Varsinais-Suomen alueella mutta markkinavuoropuhelu osoitti, että palvelulle ei löydy tuottajia. Turun ja Liedon kaupunkien välinen sopimus Turun kaupungin lakisääteisen hyötyeläinpraktiikan osalta on voimassa 31.12.2023 asti ja myös tämän sopimuksen osalta neuvottelut ovat kesken talousarviota laadittaessa.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Yrittäjyyden edistäminen
Tavoite	Vaikuttava, riskiperusteinen ja asiantunteva valvonta. Hyödynnetään valvonta-asetuksen mahdollistamaa elintarvikevalvontapalvelun tuottamista osin ostopalveluna. Vuoden 2024 aikana hankinta kilpailutetaan uudelle nelivuotiskaudelle	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Talouden ja toiminnan kehys - Kulut kurissa – ylijäämäinen ja investoinnit mahdollistava talous
Tavoite	Kustannustehokkuus, toiminta hoidetaan kustannuksiltaan vertailukelpoisesti huomioiden eläinlääkintähuollon palvelurakenne. Kuntien kustannukset eivät kasva taloussuunnitelmakaudella. Vuoden 2024 aikana valmistellaan uuden eläinlääkintähuoltolain mahdollistamalla tavalla asiakasmaksujen käyttöönotto eläinlääkintähuollossa sekä selvitetään vaihtoehtoisia tuottamistapoja pieneläinpäivityksen osalta.	

INVESTOINNIT / ESITYKSET

Ei investointeja. Talousarvion laadintaohjeen mukaisesti investoinnin arvonlisäveroton raja on 10.000 euroa. Sitä pienemmät hankinnat tulevat käyttötalousosaan.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	1 462	1 570	1 732	10,35 %	1 750	1 768
TOIMINTAKULUT	- 1 613	- 1 759	- 1 931	8,54 %	- 1 951	- 1 971
TOIMINTAKATE	- 151	- 189	- 199	-5,05 %	- 201	- 203

Ympäristöterveyspalvelut

Toimialajohtaja vs. Tiina Torkkeli-Pitkäranta

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Ympäristöterveyslautakunnan alaisuudessa on yksi tulosalue, ympäristöterveydenhuolto.

Kohtelemme toiminnanharjoittajia tasapuolisesti, annamme asiantuntevaa neuvontaa ja ohjausta sekä palvelemme sujuvasti ilmoitus- ja lupa-asioissa. Henkilöstölle on asetettu selkeät vuosittaiset tavoitteet ja vastuualueet. Asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti ja henkilöstöresurssia suhteutetaan toimintaympäristön ja tehtävien muutoksiin. Liedon ympäristöterveyspalvelut keskittyy suunnitelmakaudella hoitamaan lainsäädännön mukaiset kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät kuntastrategian edellyttämällä tavalla: tarpeenmukaisesti, kustannustehokkaasti, yritysmuotoisesti ja laadukkaasti.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Kustannustehokkuus, toiminta hoidetaan kustannuksiltaan vertailukelpoisesti huomioiden eläinlääkintähuollon palvelurakenne. Kuntien kustannukset eivät kasva taloussuunnitelmakaudella. Vuoden 2024 aikana valmistellaan uuden eläinlääkintähuoltolain mahdollistamalla tavalla asiakasmaksujen käyttöönotto eläinlääkintähuollossa sekä selvitetään vaihtoehtoisia tuottamistapoja pieneläinpäivystyksen osalta.	
Toimenpide	Resurssi sopeutetaan toimintaympäristön muutoksiin, toimitilojen käyttöä tehostetaan ja käytetään ostopalvelua oman työn rinnalla.		
Mittari	Kuntien kustannukset eivät kasva suunnitelmakaudella, asiakasmaksuilla ja toiminnan muutoksilla katetaan kustannusten kasvu. Kuntien maksuosuus. 1= Kuntien maksuosuus edellisen vuoden tasolla. 0 = kuntien maksuosuus kasvanut.	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		1,0	1,0
Mittari	Eläinlääkintähuollon asiakasmaksujen käyttöönotosta päätetään vuoden 2024 aikana. Asiakasmaksut käytössä viimeistään 1.1.2025 lukien (0 = maksuista ei päätöstä ja 1 = maksut käytössä).	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		Vaikuttava, riskiperusteinen ja asiantunteva valvonta. Hyödynnetään valvonta-asetuksen mahdollistamaa elintarvikevalvontapalvelun tuottamista osin ostopalveluna. Vuoden 2024 aikana hankinta kilpailutetaan uudelle nelivuotiskaudelle	
Toimenpide	Valvontasuunnitelman toteuttaminen ja asiakaspalautteen kerääminen. Hyödynnetään valvonta-asetuksen mahdollistamaa valvontapalvelun tuottamista osin ostopalveluna.		
Mittari	Asiakaspalaute asteikolla 1–5, säilyy korkealla tasolla tuottamistavasta riippumatta: laatu, tarkastajan asiantuntevuus, yhteistyökykyisyys ja palveluhenkisyys	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		4,5	4,5

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Eläinlääkintähuolto ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta kuntien kustannusosuus€/asukas				100,00 %		
Terveydensuojelu sis. elintarvike- ja tupakkalainmukaiset valvontatehtävät kuntien kustannusosuus €/asukas				100,00 %		
Eläinlääkäreiden hoitokäynnit (kpl) *	10 987	11 500	11 000	-4,34 %	10 000	10 000
Eläinsuojelu- ja eläintautivalvontakäynnit (kpl)	381	420	400	-4,76 %	400	400
Terveysvalvonnan tarkastukset ja muut toimenpiteet (kpl) **	1 794	1 250	1 800	44,00 %	1 800	1 800

Asukkaita yhteistoiminta-alueella 31.12.2021 yht.

125357.

Tavoitteena on suunnitelmakaudella uuden eläinlääkintähuoltolain myötä kattaa osa tuotantokustannuksista asiakasmaksuilla. * Em. lain myötä kuntien järjestämisveloitteen täsmentäminen todennäköisesti vähäisissä määrin laskee eläinlääkintähuollon suoritelmääriä.

**Vatin kirjauskäytäntöjen muutoksista johtuen suoritelmäärien ennakointi terveydensuojelussa ollut vaikeaa.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Talousarvion laadintaohjeen mukaisesti henkilöstömäärän lisäysten tulee perustua suoritteiden kasvulle eikä laadullisille kriteereille. Liedon tavoite on järjestää kustannustehokkaat ja laadukkaat palvelut ympäristöterveyslautakunnan toimialueelle. Henkilöstön määrän kasvattamisen sijaan tulee erityisesti tutkia mahdollisuuksia lisätä sähköisiä palveluja sekä nostaa työn tuottavuutta esimerkiksi digitalisaatiota hyödyntämällä ja toimintoja järjeistämällä. Määräaikaisia ja sijaisia käytetään erityisesti eläinlääkintähuollossa, jossa kunnan päivystysvelvoite ei mahdollista suuria muutoksia henkilöresursseissa. Eläinlääkintähuollossa on myös yksi osa-aikaisen päivystävän kunnaneläinlääkärin vakanssi. Ympäristöterveyslautakunnan talousarvioesitys ei sisällä vakanssiesityksiä. Ympäristöterveyslautakunta on vuosina 2020 ja 2021 tehnyt päätökset vapautuneiden vakanssien osalta. Osa vakansseista on lakkautettu, koska valvontatehtäviä hoidetaan ostopalveluna. Ympäristöterveyslautakunnan toimialueella on kesäaikaan painottuvaa toimintaa, etenkin saaristossa ja mm. uimarantojen vedenlaadun valvontaan liittyen. Kausivaihtelu huomioidaan sekä palvelun ostossa, että tarvittaessa määräaikaisen henkilökunnan rekrytoinnissa.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	1 462	1 570	1 732	10,35 %
TOIMINTAKULUT	- 1 613	- 1 759	- 1 931	8,54 %
TOIMINTAKATE	- 151	- 189	- 199	-5,05 %

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Tulevan toimintakauden pääteema on turvallisuus ja yhteisöllisyys.

Turvallisuus on käsitteenä laaja ja monisäikeinen. Sitä käytetään arkikielessä varsin vapaasti. Samalla termillä kuvataan ääripäissä sekä yksilöiden subjektiivisia kokemuksia että valtioiden välisiä suhteita. Turvallisuus voidaan määritellä myös haittaa tai vahinkoa aiheuttavan vaaran poistamiseksi. Turvallisen oppimis- ja kasvu ympäristön varmistamisessa jokainen meistä on ns. avaintekijä – opettaja, oppilas, koulunkäynninohjaaja, lastentarhanopettaja, lastenhoitaja, avustaja, kiinteistönhoitaja, siistijä, taksin kuljettaja, huoltaja, päättäjä jne.

Turvallisuusjohtaminen on laajentunut digitaalisten palvelujen kasvaessa; ihmisen ja teknisen järjestelmän suhde on muuttunut merkittävästi. Työprosessit ovat monimutkaistuneet ja ne tuovat mukanaan koko ajan uudenlaisia riskejä, joista meidän kaikkien tulee olla riittävän tietoisia.

Liedon kaupungissa tiloista ja niiden turvallisuudesta vastaa tilapalvelut; siitä, että tiloissa ei esiinny sisäilmaongelmia, ne ovat esteettömiä, lämpötila, valaistus, lukitus ja ilmanvaihto ovat toimivia. Liedon suurin haaste on siinä, että varhaiskasvatus- ja koulupaikat riittävät tulevana vuosina pysyen kaavoituksen ja tonttimyynnin tahdissa. Erityisesti varhaiskasvatuspaikkojen määrästä olemme olleet huolissamme muuttovoittoisessa kaupungissamme. Siksi ennakoiva palvelurakenteen selvitystyö on jo käynnistetty.

Tulevan vuoden aikana uusi yläkoulu alkaa vihdoin rakentua ja pääsemme lähivuosien aikana pois väistötiloista.

Hajautettu toiminta ei lisää yhteisöllisyyttä, mutta joskus se on pakon sanelemaa. Keskikankareen uusi päiväkoti puolestaan valmistuu Loukinaisten alueelle kesäkuussa 2024. Turvalliset ja terveelliset tilat ovat jaksamisen perusta niin henkilökunnalle kuin lapsille, oppilaille ja opiskelijoille.

Sivistyspuolella korostetaan sosiaalista turvallisuutta, johon kuuluvat osallisuuteen, osallistumiseen ja vuorovaikutukseen liittyvät asiat. Jokaisella ihmisellä on perustarve kuulua joukkoon ja olla osa yhteisöä. Varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksissa aikuisen tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on mahdollisuus olla osa vertaisryhmää. Yhteisöllisyys luo turvallisuutta. Vanha sanonta kertoo totuuden; ”niin metsä vastaa kuin sinne huudetaan”. Yhteisöllisyyden myötä mm. pojat kiinnittyvät

paremmin kouluun, mikä näkyy Pisa -tutkimustuloksissakin. Seuraavat Pisa-tulokset saadaan joulukuussa 2023. On mielenkiintoista nähdä, että miten pandemia-aika näkyy niissä ja onko lukutaidon ja matematiikan osalta erot vain kasvaneet sukupuolten välillä. Verrokkina meillä on Turun yliopiston tutkimustulokset, joihin osallistuvat kaikki kaupungin 3.–9.-luokkalaiset äidinkielen, matematiikan ja koulumotivaation osalta.

Turvallisuus ja yhteisöllisyys rakennetaan oppilaitoksen ja päiväkodin aikuisten ja lasten/nuorten välisissä sekä keskinäisissä vuorovaikutusprosesseissa, mutta yhtä tärkeä on huoltajien asenne turvallisuuteen ja yhteisöllisyyteen liittyvissä asioissa. Kodin tehtävä on opettaa hyvät käytöstavat ja ohjata hyviin harrastuksiin. Sosiaalinen pääoma edistää yksilön terveyttä ja siksi sen merkitystä ei voi olla korostamatta.

Valtakunnan tason päätöksillä on omat heijastusvaikutuksensa kuntapuolelle. Nähtäväksi jää, miten perusturvaan suunnitellut leikkaukset alkavat näkyä koulujen ja varhaiskasvatuksen arjessa ja toimiiko hallitusohjelmaan kirjattu nuorten terapiatakuu todellisuudessa. Varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja lisätään, mutta siihen ei ole varattu kuitenkaan rahaa. Toivoisimme Varsinais-Suomeen nopeatahtisempaa muuntokoulutusta, että saavuttaisimme tiukasti määritellyt kelpoisuusehdot annetussa aikataulussa. Tätä tietoa olemme vieneet eteenpäin sekä Varsinais-Suomen liiton kautta että seutuhallituksen johtajan kautta.

Uskon, että löydämme vuoden 2024 aikanakin enemmän mahdollisuuksia ja tartumme niihin kaksin käsin kiinni – sekä yksin että yhdessä!

Riskit:

Keskuskoulun uudisrakentamisen eteneminen viivästyy - hyvä työnantajakuva ei toteudu siltä osin.

Varhaiskasvatuksen henkilöstökelpoisuuden vaatima täydennyskoulutus ei mahdollistu.

Varahenkilöitä ei ole riittävästi takaamassa mitoituksen mukaista varhaiskasvatusta.

Yksikköjen esimiehillä on edelleen liikaa palkka- ja taloushallinnollisia töitä, koska työnjako on edelleen toimimaton Tilikunta/Kaupunki ja käytössä olevat ohjelmistot ovat epäkäytännöllisiä.

Viilennyslaitteet puuttuvat edelleen kesällä päivystävistä varhaiskasvatusyksiköistä on terveysriski (9 kpl).

Peruspalvelut ja kaavoitus eivät kulje rinnakkain (koulu- ja päiväkotipaikat).

Kalliit erityisen tuen palvelut kasvavat edelleen (pandemian jälkihoito, paikallinen ja alueellinen yhteistyö ei toimi riittävän hyvin, vaan jonot pitenevät entisestään, resurssipula).

Yllättäviä sisäilmaongelmia syntyy talousarviokaudella.

Lukion opiskelijamäärän väheneminen vaikeuttaa opetusvelvollisuuksien täyttymisen.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa ei käynnisty suunnitellusti (Loimaan seutu).

Isoin riski on kuitenkin valtion taholta tulleissa nopeissa uudistuksissa eli valtio ei ole korvannut täysimääräisenä tehtyjä uudistuksia. Vaikka valtionosuutta numeerisesti ohjataan lisää esim. perusopetukseen, mutta indeksikorotuksia ei tehdä, se näkyy negatiivisesti kaupungin kassassa. Varhaiskasvatuksen kelpoisuuksien parantamisen osalta aloituspaikkoja on luvattu valtion taholta lisää, mutta sille ei ole varattu ainakaan tätä kirjoittaessa rahoitusta.

Pudokkaiden määrä lisääntyy sekä varhaiskasvatuksessa että kouluissa. Tarvitaan erityisopettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan resurssia lisää.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Uteliaat, tutkivat, osallistavat ja innokkaat kokeilut
Tavoite	Lukion vetovoimaisuuden lisääminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys - Kulut kurissa – ylijäämäinen ja investoinnit mahdollistava talous
Tavoite	Tiedolla johtaminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen
Tavoite	Kaikilla lapsilla varhaiskasvatuksessa on oikeus saada tarvitsemansa tuki omassa lapsiryhmässä
Tavoite	Päiväkodeissa on varhaiskasvatustilain edellyttämä resurssi
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Unelmien pikkukaupunki
Tavoite	Ilmaristen alueen varhaiskasvatus- ja koulupaikkojen riittävyyden varmistaminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen
Tavoite	Osallisuus ja vaikuttaminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys
Tavoite	Työhyvinvoinnin lisääminen
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen
Tavoite	Tulevaisuuden tekijät

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen
Tavoite	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi	
Tavoite	Lukutaidon eriytymisen pysäyttäminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen
Tavoite	Kaikilla kouluilla on yhdenmukaiset digitaaliset oppimisympäristöt ja osaaminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen
Tavoite	Oppilaiden perustaitojen (matematiikka, äidinkieli ja koulumotivaatio) arviointi ja tukeminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Talouden ja toiminnan kehys
Tavoite	Toimivat koulukuljetukset	

INVESTOINNIT / ESITYKSET

Isommat investoinnit:

Keskuskouluhanke etenee rakennusvaiheeseen.

Keskikankareen päiväkoti valmistuu 6/2024.

Jokilaakson koulun esiopetuksen tarvitsema kuraeteinen.

Koulujen ja liikuntapihojen ulkoliikuntavälineet sekä Lietohallin esteettömyys.

Poutapilven (Tjoki) päiväkodin pihan saneeraus (leikkivälineet, aidat, portit ja keinujen suoja-aidat).

Palomäen päiväkotiyksikön (Littoinen) pihan saneeraus samalla tavalla kuin edellä Poutapilven.

Keskikankareen irtaimiston ja leikkivälineiden hankinta.

Ilmaristen koulun 2 lk:n laajennuksen ja 4-ryhmäisen päiväkodin suunnittelu (tai Lintukodon yhden ryhmän laajennuksen suunnittelu). Verkkoselvityksen valmistuttua.

Tarvasjoen esiopetuksen piha-alueen tarkastelu ns. verkkoselvityksen yhteydessä.

Pieninvestointeja:

Viilennyslaitteet päiväkotien nukkumatiiloihin (ensisijaisesti niihin, jotka kesäpäivystävät + vuorohoito, yhteensä 9 kpl.

Tarvasjoen esiopetuksen aidan ja portin korjaaminen/ uusiminen.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	3 138	3 009	2 507	-9,13 %	2 532	2 558
TOIMINTAKULUT	- 41 967	- 44 534	- 49 214	7,74 %	- 49 766	- 50 278
TOIMINTAKATE	- 38 829	- 41 525	- 46 708	8,83 %	- 47 233	- 47 720

Varhaiskasvatus

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne päiväkodeissa on muuttumassa ja jatkossa varhaiskasvatuksen opettajia tai opettaja / sosionomeja on oltava 2 /ryhmä. Erityisesti tulee siis panostaa pätevien varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointiin. Varhaiskasvatuksen opettajista on tällä hetkellä erittäin kova seudullinen kilpailu.

Varhaiskasvatus on naisvaltainen ala ja henkilökuntaa on usein erilaisilla perhevapailla. Varhaiskasvatuslain muutos 1.8.2021 edellyttää, että varhaiskasvatuksen järjestäjällä on riittävät ja toimivat sijais- tai muut - varajärjestelyt henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolutilanteisiin. Tämän vuoksi tulee määräaikaista varahenkilöitä palkata 4 suurimpaan päiväkotiin.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Päiväkodeissa on varhaiskasvatuslain edellyttämä resurssi	
Toimenpide	4 varahenkilön lisääminen (isot päiväkodit)		
Mittari	4 varahenkilöä rekrytoitu	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	4,0
Lautakunnan tavoite		Tulevaisuuden tekijät	
Toimenpide	Keskikankareen päiväkotiin toteutetaan varhaiskasvatuksen digitaalinen toimintaympäristö		
Mittari	Keskikankareen päiväkodissa on digitaalinen toimintaympäristö 1 = kyllä, 0 = ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		Työhyvinvoinnin lisääminen	
Toimenpide	Päiväkotien johtajuusjärjestelmät tukevat työhyvinvointia. Varhaiskasvatushenkilöstölle järjestetään työhyvinvointikoulutusta.		
Mittari	Isoissa päiväkodeissa on apulaisjohtajat	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	2,0
Mittari	Työhyvinvointikoulutus järjestetty, 1= kyllä, 0 = ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
0–6-vuotiaat 31.12.	1 552	1 500	1 500	0,00 %	1 500	1 500
Lapsia varhaiskasvatuksessa kunnallisessa ja yksityisessä ka	1 138	1 150	1 165	1,30 %	1 170	1 170
Lapsia varhaiskasvatuksessa kunnallisessa ja yksityisessä (sis. eo ilman kesäaikaa) ka	1 172	1 185	1 213	2,36 %	1 213	1 213
Lapsia varhaiskasvatuksessa %/0–6-vuotiaat ilman kesäaikaa ka	76	79	80,1	1,39 %	80,1	80,1
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa % ka	28	30	25	-16,66 %	25	25
Lakisääteisten varhaiskasvatuspalveluiden piirissä olevat 0–6 v. lapset (sis. Tuet) ka	1 317	1 320	1 345	1,89 %	1 345	1 345
Varhaiskasvatus € / lapsi (kunnallinen ja yksityinen ilman tukia ja avointa pk, sis. ulk. ja sis. menot	12 863	13 434	15 572	15,91 %	15 961	16 360

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Keskikankreen päiväkoti (6 opettajaa, 12 lastenhoitajaa, 1 veo, 1 varahlö, 1 erityislh, 1 apulaisjohtaja).
 4 kunnallista erhepäivähoitajan vakanssia muutetaan varhaiskasvatuksen erityislastenhoitajaksi
 4 varahenkilöä isoihin päiväkoteihin (Järvilinna, Loukilinna, Lintukoto, Melukylä)

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	1 474	1 666	1 089	-23,09 %
TOIMINTAKULUT	- 15 843	- 16 955	- 20 039	12,67 %
TOIMINTAKATE	- 14 369	- 15 289	- 18 951	15,76 %

Yleissivistävä opetus

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Liedossa lukion valtionosuus ei ole koskaan kattanut kuluja, vaan kuntarahoitusta on tarvittu n. 350.000 €.

Maksuton toinen aste lisää kunnan katettavaa osuutta, vaikka valtionosuudessa on luvattukin huomioida osa kustannuksista. Uudistus astui voimaan asteittain 1.8.2021 alkaen ja koskee nyt kolmatta aloittavaa ikäluokkaa. Lukiossa opiskelee lukuvuosittain n. 220–230 opiskelijaa.

Pidennetty oppivelvollisuus astui voimaan 1.1.2021. Jokaisen peruskoulunsa päättävän tulee hakeutua jatko-opintoihin.

Koronapandemian jälkihoitoon on saatu erillisten hankkeiden avulla resurssia (mm. kouluvalmentajat, koulunuorisotyö, erityis- ja tehostettu opetus). Hyvinvointialueelle siirtymiseen varauduttiin toimintamalleja rakentamalla mm. mielenterveys- ja päihdehanke-pilotoinnilla. Hankkeen tavoitteena oli luoda toimintamalleja perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kuilun kaventamiseksi. Ensimmäisinä pilotteina olivat Liedon lukio ja Ilmaristen yläkoulu. Tällä hetkellä yhteistyö Varhan kanssa ei ole vielä käynnistynyt odotetulla tavalla.

Esi- ja perusopetuksen tieto- ja viestintätekniiikan- sekä av-laitekantaa uusitaan portaittain.

Suurin investointikohde on Keskuskoulun uudisrakennus (=Taatilan yläkoulu).

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Ilmaristen alueen varhaiskasvatus- ja koulupaikkojen riittävyyden varmistaminen	
Toimenpide	Koulu- ja varhaiskasvatuspaikkojen tarveselvitys laaditaan		
Mittari	Selvitys on laadittu, 1= kyllä, 0= ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		Kaikilla kouluilla on yhdenmukaiset digitaaliset oppimisympäristöt ja osaaminen	
Toimenpide	TVT (tieto- ja viestintätekniiikka) -suunnitelma päivitetään		
Mittari	TVT-suunnitelma on päivitetty 1= kyllä, 0 = ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi	
Toimenpide	Rajapinnat koulujen ja hyvinvointialueen välillä on selkiytetty		
Mittari	Rajapinnat on käyty läpi ja ongelmakohdat ratkottu 1=kyllä, 0= ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0

Lautakunnan tavoite		Lukion vetovoimaisuuden lisääminen	
Toimenpide	Yhteistyötä syvennetään Lieto-opiston, korkeakoulujen, yritysten ja lukion kesken		
Mittari	Yhteisiä kursseja	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	3,0
Lautakunnan tavoite		Lukutaidon eriytymisen pysäyttäminen	
Toimenpide	Rakennetaan some-aiheinen valinnaisaine /lukemiseen kannustavat tiktok-haasteet		
Mittari	Valinnaisine toteutettu 1= kyllä, 0 = ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		Oppilaiden perustaitojen (matematiikka, äidinkieli ja koulumotivaatio) arviointi ja tukeminen	
Toimenpide	3.–9. luokat osallistuvat Turun yliopiston funa-mittaukseen (pitkittäistutkimus)		
Mittari	Jokainen koulu on analysoinut tulokset ja ottanut tarvittavat toimenpiteet käyttöön ja toimittanut tulokset koulutoimistoon	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		10,0	10,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
1. Perusopetus						
Oppilasmäärä 20.9. (ei esioppilaat)	2 587	2 590	2 579	-0,42 %	2 506	2 480
€ / oppilas (20.9.) -ip. kerho	8 384	8 999	9 494	5,50 %	9 731	9 974
Muissa kunnissa opiskelevat, määrä (20.9.)	140	132	132	0,00 %	130	120
Ip-kerhotoimintaan osallistuvat, määrä ka	193	200	190	-5,00 %	180	180
€ / ip-kerholainen	1 859	2 087	2 905	39,19 %	2 978	3 052
Koulukuljetusoppilaiden määrä ka	550	560	560	0,00 %	555	555
Koulukuljetuskustannukset € / kulj. oppilas	1 228	1 232	1 329	7,87 %	1 362	1 396
2. Lukio						
Oppilasmäärä (kaikki, myös LSKKY) 20.9.	216	240	230	-4,16 %	240	240
Yhdistelmäopiskelijat (LSKKY), määrä 20.9.	0	0	0	100,00 %	0	0
€ / oppilas	9 616	8 956	9 695	8,25 %	9 937	10 186
Vieraskuntalaiset, määrä	29	32	30	-6,25 %	30	30

ip-toiminta sisältää v.2024- Varhalle myytävän vammaisten lasten ip-toiminnan

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Koulupuolella määräaikaisista työntekijöistä suurin osa on ohjaajia tai esim. hankerahalla hankittuja opettajia. Henkilöstörakenteessa tulee huomioida, että oppilasmäärä pienentyy lähivuosina, koska ikäluokat ovat myös pienentyneet.

Yksi koulusihteeri / palkkasihteeri tarvitaan vapauttamaan esimiesten työaika perustehtävänsä. Sivistyspalveluissa tehdään pelkästään Populus-päätöksiä yli 12000 lukuvuosittain.

Jokaisessa kunnassa tulee olla joustavan perusopetuksen ryhmä. Tähän on varattu 1 erityisopettajan resurssi.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	1 663	1 343	1 418	5,58 %
TOIMINTAKULUT	- 26 124	- 27 579	- 29 175	4,60 %
TOIMINTAKATE	- 24 460	- 26 236	- 27 757	4,55 %

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Hyvinvointia kaupunkilaisille

Palveluiden digitalisoituminen tarjoaa monia mahdollisuuksia ja helpottaa asioiden hoitamista, nopeuttaa prosesseja ja mahdollistaa palveluiden tarjoamisen myös sinne, minne ne eivät ehkä muutoin maantieteellisesti yltäisi. Digitaalisen sivistys auttaa arvioimaan median sisältöjä, ymmärtämään algoritmeja, tunnistamaan disinformaation ja toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa. Nuoremmalle sukupolvelle digitalisaatio on arkipäiväinen asia, mutta osa kokee digitalisaation aina uhkana ja osittain jopa vaarallisena, koska tietosuoja vaatii sekä ohjelmilta että erityisesti ohjelmistojen käyttäjiltä paljon alati uudistuvaa osaamista.

Kirjastopalveluissa digitalisaatio näkyy mm. siten, että painettujen lehtien määrä vähenee kuten myös musiikin sekä elokuvien lainaaminen. Nuoret aikuiset käyttävät yhä vähemmän kirjaston palveluita. Myös Liedon kirjaston e-palvelut laajenevat kysynnän lisääntymisen myötä 1.1.2024 alkaen. Liedon kirjasto kuuluu Vaski-kirjastoihin, jossa on nykyisin mukana 18 kuntaa.

Lieto-opiston yksi keskeisistä tavoitteista on yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen. Opiston kurssitarjonnasta löytyy makupaloja kaiken ikäisille. Osaamisperusteisuus -kursseilta opiskelijan on mahdollisuus saada myös arviointi Omaan Opintopolkuun ja näin se voidaan lukea hyväksi esimerkiksi muissa opinnoissa. Lieto-opisto tekee yhteistyötä myös Liedon lukion ja yrittäjien kanssa muun muassa Innovaatiokampukseen liittyvien koulutusten osalta. Opistotalon (vanha kunnantalo) saneerauksen tarvekartoitusta on tehty ja päätöksiä jatkotoimenpiteistä tehdään vuoden 2024 aikana. On syytä varautua väistötilojen tarpeeseen etenkin alkusyksystä 2024.

Avustusmäärärahaan esitämme edelleen pientä lisäystä eli yhteensä 15.000 € liikunta-, -nuoriso- ja kulttuuriavustuksiin. Yhteistyö järjestöjen ja seurojen kanssa on toimivaa. Hyvinvointialueen kanssa on käyty alustavat jakoperiaatteet läpi ja päällekkäisyyksiä ei em. avustusten jakoperusteissa näytä tulevan.

Lisäresurssia tarvitaan liikunnanohjaukseen sekä opiston toiminnan iltavahtimestaripalveluihin, johon yhdistetään liikennepuiston kesäajan koordinointi. Liikennepuisto on siirretty liikuntatoimen lisäpalveluksi ensi kesästä alkaen. Yhdistelmätehtävä iltavahtimestari-liikennepuisto on toimivien, koska opiston

toimintakausi päättyy huhtikuun lopussa ja alkaa syyskuun alussa. Liikennepuisto on auki touko-elokuun aikana.

On kuitenkin selvää, että mikäli hallitusohjelmassa esitetyt valtionosuuden muutokset toteutuvat, tulevat ne kohdentumaan merkittävästi vapaa-aikapuolelle. Samaan aikaan voimme kuitenkin iloita siitä, että ilmoittautumiset esimerkiksi Lieto-opiston syksyn kursseille ovat käynnistyneet selvästi aiempaa vilkkaammin. Jo ensimmäisenä päivänä tuli yli 1000 ilmoittautumista. Se viestii selvästi siitä, että opiskelijat pitävät järjestämiämme kursseja merkittävinä ja hyödyllisenä.

Hankeavustuksia haemme koko ajan ja sitä kautta saamme lisättyä ja monipuolistettua kaupunkilaisten hyvinvointia fyysisen kunnon, sosiaalisen pääoman sekä yhteisöllisyyden osalta. Teemallisia ja toiminnallisia tapahtumia toteutamme kirjallisuuden, musiikin, kuvataiteen, filosofisten keskustelujen ja liikunnan tiimoilta yhteistyössä koko vapaa-aikapuolen kanssa.

Lopuksi keihäänheittäjien kommenttia muokaten: Jos tukijalka pitää ja vielä tuulee sopivasti, keppi saattaa lentää naapurikaupunkiin asti. Tähdätään siihen, että tukijalka pitää ja seudullinen yhteistyö nähdään voimavarana edelleen.

Riskit:

Iltavahtimestari/liikennepuistotyöntekijä tarvitaan työmäärän kasvaessa ja ilkevällä / epäasiallisen käytöksen lisääntyessä.

Liikuntaneuvonta ja liikuntaohjauksen tarve kasvaa ikäihmisten osalta, jotta he pystyvät asumaan omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Perheliikunnan kehittämiseen tarvitaan myös resursseja.

Myrskyt aiheuttavat odottamattomia kustannuksia esimerkiksi liikuntapaikoille / liikuntareiteille.

Pandemiat tmv. vaikuttavat palvelujen aukioloaikoihin sekä tulopuoleen.

Yllättävät sisäilmaongelmat aiheuttavat muutoksia toiminnassa (esim. vanha kunnantalo).

Valtion taholta myönnettävä hankerahoitus pienenee merkittävästi.

Liikuntapaikkojen ja -välineiden riittävään kunnossapitoon / turvallisuuteen ei ole käytössä määrärahaa ja sen takia tapaturmien määrä lisääntyy / laitteita joudutaan poistamaan käytöstä. Esteettömyys / Lietohalli ei toteudu ja se rajaa tilaisuuksien / palvelujen järjestämistä ja niistä saatavia tuloja.

Ilkivalta liikuntapaikoilla / liikuntareiteillä tai esim. myrskyt aiheuttavat lisäkustannuksia. Kirjaston omatoimialueen ilkivalta aiheuttaa lisätyötä.

Hankerahoitusta ei saada oletetulla tavalla. Hankerahoitus pienenee selkeästi uuden hallitusohjelman mukaan.

Yllättävät sisäilmaongelmat aiheuttavat muutoksia toiminnassa (esim. vanha kunnantalo) ja aiheuttavat odottamattomia väistötilojen hankkimisia tai toiminnan hajauttamista.

Valtakunnalliset uudet lakimuutokset, mitkä velvoittavat kuntia, mutta joita ei korvata täysimääräisesti valtionosuuksissa.

Hyvinvointialueen tilaratkaisut (esim. Ruska) aiheuttavat epävarmuutta / viivästyttävät toiminnan suunnittelua.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Talouden ja toiminnan kehys - Osaava ja motivoitunut henkilöstö
Tavoite	Selkeät tehtävänkuvat ja toimintamallit	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen
Tavoite	Kirjastoon saadaan uusia asiakkaita	
Tavoite	Lieto-opisto pysyy noususuunnassa, näkyvänä ja vireänä	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen - Yhteisöllisyyden ja aktiivisen harrastus- ja yhdistystoiminnan edistäminen
Tavoite	Lastenkulttuurin edistäminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen
Tavoite	Lieto/ Lieto-opisto on haluttu työnantaja	
Tavoite	Yksinäisyyden ennaltaehkäiseminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen
Tavoite	Kulttuuritoiminnan lisääminen	
Tavoite	Lasten mielen hyvinvoinnin tukeminen koulunuorisotyön keinoin	
Tavoite	Liikkumattomuuden pommin purkaminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Unelmien pikkukaupunki
Tavoite	Terveelliset ja turvalliset tilat Lieto-opiston käytössä	

INVESTOINNIT / ESITYKSET

- Viertolan kenttäalueen peruskorjauksen suunnittelu ja led-valaistus
- Ilmaristen koulun kentän huoltorakennus
- Liikuntapihojen ulkoliikuntavälineet ja turvallisuus (koulut ja päiväkodit) sisältäen mm. keinujen turva-aidat
- Lietohallin esteettömyys
- Vanhan kunnantalon sisäilmakorjaukset
- Tulevina vuosina tarkastellaan kunnan eri alueen tarpeet kerralla (Parmaharju, Ilmarinen, Littoinen, Tarvasjoki jne.)
- Liikuntatoimen traktorin hankkiminen

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	365	355	356	0,14 %	359	363
TOIMINTAKULUT	- 3 253	- 3 889	- 4 184	6,84 %	- 4 242	- 4 285
TOIMINTAKATE	- 2 888	- 3 534	- 3 829	7,51 %	- 3 882	- 3 922

Kulttuuripalvelut

Toimialajohtaja Laila Mäkelä

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Kulttuuripalveluja tuotetaan yhdessä kaikkien vapaa-aikapalvelujen ja yhdistysten/säätiöiden kanssa.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Kirjastoon saadaan uusia asiakkaita	
Toimenpide	e-kirjastopalveluita laajennetaan		
Mittari	e-aineiston lainamäärä koko Vaskissa	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		10 891,0	15 000,0
Lautakunnan tavoite		Lasten mielen hyvinvoinnin tukeminen koulunuorisotyön keinoin	
Toimenpide	Jokaisella yläkoululla on nuorisotyöntekijäpalveluita		
Mittari	Nuorisotyöntekijäpalveluita tarjotaan kaikilla 4 yläkoululla	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		3,0	4,0
Lautakunnan tavoite		Lastenkulttuurin edistäminen	
Toimenpide	Seikkailupolku on suunniteltu ja hankkeistettu		
Mittari	suunnittelu ja hankkeistaminen onnistui 1= kyllä, 0= ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		Lieto/ Lieto-opisto on haluttu työnantaja	
Toimenpide	Lieto-opistolla on 40 % iltavahtimestari		
Mittari	Iltavahtimestari on 1=kyllä, 0=ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Toimenpide	Lieto-opistolle on rekrytoitu uusi rehtori 1.4.2024 mennessä		
Mittari	Rehtori virassa 1.4.2024 1=kyllä, 0 = ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		Liikkumattomuuden pommin purkaminen	
Toimenpide	Lisätään perheliikuntatapahtumia		
Mittari	Perheliikuntatapahtumien määrä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		10,0	20,0
Toimenpide	Palkataan aktivoija liikuttamaan senioreja		
Mittari	Seniorien liikuntatapahtumien määrä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		10,0	20,0

Lautakunnan tavoite	Terveelliset ja turvalliset tilat Lieto-opiston käytössä		
Toimenpide	Suunnitelma on valmis ja toteutus käynnistetty		
Mittari	Suunnitelma valis, toteutus käynnissä 1= kyllä, 0 = ei	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Asukasluku	20 513	20 600	20 700	0,48 %	20 850	21 000
1. Lieto-opisto						
Lieto-opiston peittävyys, %	10,8	10,5	10,8	2,85 %	10,8	10,8
Tot. Oppitunnit	7 648	8 500	9 000	5,88 %	9 000	9 000
€ / oppitunti netto (ilman valt.os.)	58,4	60,03	62,04	3,34 %	63,59	65,18
2. Kirjasto						
Aukioloaika h	7 856	7 900	7 900	0,00 %	7 900	7 900
Lainojen määrä	275 648	270 000	300 000	11,11 %	300 000	300 000
€ / asukas	42,84	47,9	52,26	9,10 %	53,56	54,9
Aineistokulut €	116 360	123 900	138 900	12,10 %	138 900	138 900
Aineistokulut € / asukas	5,67	6,01	6,71	11,64 %	6,66	6,61
3. Liikunta						
Liikuntatoiminnan osallistujat	29 718	19 000	24 200	27,36 %	24 200	24 200
Siitä soveltavan liikunnan kävijämäärä	15 624	16 000	16 000	0,00 %	16 000	16 000
€ / asukas	59,53	73,79	80,93	9,67 %	82,96	85,03
4. Nuoriso						
Kävijämäärät	13 560	12 000	13 000	8,33 %	13 000	13 000
€ / alle 29-vuotiaat (nuorisotoimi) netto	34,78	49,58	52,56	6,01 %	53,87	55,22
5. Kulttuuri						
Kävijämäärät *	6 860	6 000	6 800	13,33 %	6 800	6 800

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Yksi liikuntaneuvoja / liikunnanohjaaja (perheliikunta, ikäihmiset, hyte-kerroin)

Yksi yhdistelmätehtävä: iltavahtimestari-liikennenuoriso-työntekijä (opisto 60 %, liikunta, koulu ja kirjasto 40 %)

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	365	355	356	0,14 %
TOIMINTAKULUT	- 3 253	- 3 889	- 4 184	6,84 %
TOIMINTAKATE	- 2 888	- 3 534	- 3 829	7,51 %

Tekninen lautakunta

Toimialajohtaja Anne Ahtiainen 30.9.2023 saakka.

Vt toimialajohtaja Aki Teini 1.10.2023 alkaen.

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Teknisten palveluiden toimiala vastaa kunnan kiinteästä omaisuudesta eli kiinteistöistä, puistoista, kaduista ja metsistä sekä vesi- ja viemäriverkostosta. Hyvin hoidettu omaisuus tuo kunnalle vetovoimaisuutta ja vähentää hallitsemattomia ylläpitäviä korjauskustannuksia ja tekee talouden suunnittelusta helpompaa tuleville vuosille. Rakennusten, ulkoalueiden, katujen ja kunnan halki kulkevien teiden turvallisuus on toiminnan ykkösprioriteetti. Myös asiakkaille suoraan annettavat palvelut, kuten kiinteistöhoito, ruokapalvelut ja puhtauspalvelut edistävät kaupunkilaisten hyvinvointia, minkä vuoksi niiden toimivuuden varmistaminen on erittäin tärkeä osa toimintaa.

Vuonna 2024 tavoitteena on parantaa toimialan pito- ja vetovoimaa tekemällä muutamia organisaatioon liittyviä uudistuksia. Vuoden 2023 aikana asiointipisteen palvelut siirtyivät toiminnallisesti teknisten palveluiden hallinnon alle ja asiointipisteen kustannukset on lisätty vuoden 2024 talousarvioon. Tilapalveluissa organisaatiota vahvistetaan kunnossapitomestarin vakanssilla. Infrapalveluissa tavoitteena on parantaa palautepalvelua ja korvata osittain ostopalveluja infra-assistentin vakanssilla. Ruoka- ja puhtauspalvelujen organisaatiomuutokseen sisältyy tulosalueiden yhdistämisen myötä palveluiden kehittäminen ja johtamisen vahvistaminen.

Vuonna 2022 alkanut Ukrainan sota vaikuttaa edelleen teknisten palveluiden talouteen. Kaikki kustannukset ovat nousseet, mutta hintojen nousu tuntuu taittuneen eikä vuodelle 2024 ole budjetoitu merkittäviä kustannusnousuja materiaaleihin ja palveluihin. Energiakustannusten nousuksi on arvioitu 15 %. Talven lämmitystarve ja aurausten ja hiekoitusten tarve ei ole ennustettavissa, ja se tuo merkittävää epävarmuutta talousarvion tekemiseen. Lisäksi työehtosopimusneuvotteluiden tuloksena sovitut palkankorotukset lisäävät kuluja yli 3 %.

Yhteistyö muiden toimialojen kanssa on keskeistä kustannustehokkuuden saavuttamiseksi. Käyttötalouteen vaikuttaa erityisesti tilojen käyttö ja etenkin loma-aikojen käyttöaste. Vuoden 2024 yhtenä merkittävänä toimena on energiatehokkuuden parantaminen kaupungin omistamissa kiinteistöissä. Energiankulutuksen seuranta kehitetään säästökohteiden löytämiseksi. Kaupungin talouden sopeuttamistoimien johdosta on turhista tiloista pääosin luovuttu, mutta toisaalta varhaiskasvatuksen nopeasti kasvanut tarve on tuonut uuden ja akuutin haasteen toimitilojen tarpeeseen.

Investointien osalta kaavoitusohjelma vaikuttaa merkittävästi tulevien vuosien infrainvestointeihin ja niiden suunnittelun aikatauluttamiseen, tilatarpeiden muuttuminen sekä kohdekohtaisesti että eri taajamissa on myös merkityksellistä investointien suunnittelun kannalta. Lisäksi erilaiset infran ja tilapalveluiden saneeraustarpeet ja kasvanut korjausvelka aiheuttaa kustannusten kasvupainetta.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVIK TAVOITTEET

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys - Kulut kurissa – ylijäämäinen ja investoinnit mahdollistava talous
Tavoite	Talousarvion toteutuminen suunnitellusti
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Talouden ja toiminnan kehys - Osaava ja motivoitunut henkilöstö
Tavoite	Kiinnitetään huomiota henkilöstön tehtäväkuviin ja työmääriin kehityskeskustelujen ja koulutuksen avulla
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Unelmien pikkukaupunki - Liikenneyhteydet ja saavutettavuus
Tavoite	Toimialojen hyvä yhteistyö
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen - Hyvällä palvelulla on kasvot
Tavoite	Kehitetään asiakastyytyväisyyksmittareita ja niihin liittyviä toimintamalleja
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Haluttu työnantaja
Tavoite	Henkilöstön pysyvyyttä parannetaan
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Unelmien pikkukaupunki - Rakennuskannan kehittäminen ja asumisen vaihtoehdot
Tavoite	Projektihallinnan kehittäminen ja investointien pitkäjänteinen suunnittelu

INVESTOINNIT / ESITYKSET

Teknisten palveluiden toimiala huolehtii lähes kaikista kaupungin investoinneista. Investointeja tehdään kaupungin omaisuuden kunnon parantamiseksi ja toisaalta muiden toimialojen tarpeen mukaan. Keskeisimmät investoinnit liittyvät kaupungin uudisrakennuksiin, rakennuksien korjaushankkeisiin, kunnallistekniikan rakentamiseen ja saneerauksen sekä puistojen, leikkipaikkojen ja yleisten alueiden rakentamiseen. Investointeihin sisältyy myös uusittavan kaluston ja laitteiden kustannukset.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	15 755	15 007	16 309	8,67 %	15 463	15 622
TOIMINTAKULUT	- 17 535	- 17 076	- 18 492	7,62 %	- 19 001	- 19 196
TOIMINTAKATE	- 1 779	- 2 069	- 2 183	0,35 %	- 3 538	- 3 574

Tekniset palvelut

Tulosaluejohtaja toimialajohtaja Anne Ahtiainen

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Teknisten palveluiden hallinto tuottaa laadukkaita toimistopalveluita asiakkaille ja tulosityksiköille.

Hallinnon tehtäviin kuuluu asiakaspalvelun, toimistopalveluiden, asiakirjahallinnan, taloushallinnan ja laskutuksen järjestäminen. Hallinto valmistelee lautakuntien kokoukset ja vastaa siitä, että päätökset tulevat täytäntöön. Hallinto vastaa talousarvioiden ja tilinpäätösten kokoamisesta ja auttaa tulosalueita talouden seurannassa.

Vuonna 2024 teknisen toimialan hallinnon alla näkyvät myös vuonna 2023 siirtyneen asointipisteen kustannukset.

Yhteistyö muiden lautakuntien kanssa on tärkeää ja aikaisempien vuosien tapaan jatketaan yhteiskokouksia kaavoitus- ja rakennuslautakunnan sekä varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan ja kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan kanssa.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Kiinnitetään huomiota henkilöstön tehtäväkuviin ja työmääriin kehityskeskustelujen ja koulutuksen avulla	
Toimenpide	Kiinnitetään huomiota henkilöstön työmääriin kehityskeskustelujen avulla		
Mittari	Kehityskeskustelujen toteutuminen 100 %	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		100,0	100,0
Toimenpide	Osaava henkilöstö		
Mittari	Koulutuksiin osallistuminen pv/hlö	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		2,0	3,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Teknisen lautakunnan kokoukset	17	12	12	0,00 %		
Lautakunnan käsittelemät asiat	183	180	180	0,00 %		

Toiminnan tehostamisesta ja ennakoimisesta johtuen pyritään tuomaan asiat lautakunnalle entistä aikaisemmin, jolloin kokousten määrää voitaisiin vähentää. Rekrytointilupien myöntäminen siirtyi kaupungin johtoryhmälle, mikä osaltaan vähentää lautakunnassa käsiteltävien asioiden määrää.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Toimialan hallinnossa työskentelevät toimialajohtaja, sihteeri, toimistopalveluesimies sekä 50 % toimistosihteeri. Vuoden 2023 aikana hallinnon alle siirrettiin asiointipisteen palvelut 2,5 henkilöä. Lisäksi hallinnossa työskentelee määräaikaista työntekijöitä ja harjoittelijoita tarpeen ja tarjonnan mukaan. Toimistopalveluesimiehen työaika on jaettu teknisten palveluiden ja kuntakehityksen kesken.

Vuoden 2023 talousarviossa vähennettiin kaupunginhallituksen käsittelyssä toimialalta 150 000 € palkkakustannuksia, koska arvioitiin ruoka- ja puhtauspalveluiden henkilöstön siirrosta aiheutuvat säästöjä vähintään 150 000 €. Ruoka- ja puhtauspalveluiden talousarvio oli tehty tarkan henkilöstösuunnitelman mukaisesti palkankorotukset huomioiden taloushallinnon ohjeiden mukaisesti ja osavuosisiraporteissa henkilöstöhallinnon kulut ovat olleet alkuperäisen arvion mukaisia. Palkkakustannusten vähennys tehtiin suoraan hallinnon kuluista ja siitä syystä vuoden 2023 talousarvio ei ole hallinnon osalta vertailtavissa vuoden 2024 talousarvioon. Samoin muutoksia aiheuttaa asiointipisteen kustannusten siirto hallinnon toimialalta tekniselle toimialalle vuoden 2024 talousarviossa.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	81	50	13	-74,00 %
TOIMINTAKULUT	- 481	- 262	- 591	120,60 %
TOIMINTAKATE	- 400	- 212	- 578	165,22 %

Toimitilapalvelut

Tulosaluejohtaja vt toimitilapäällikkö Ville Kivimäki

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Toimitilapalvelun tehtävänä on huolehtia kaupungin omistamien kiinteistöjen (koulut, päiväkotit, kirjasto, terveyskeskus, virasto/toimistotilat, monitoimi- ym. tilat) rakennuttamisesta, kunnossapidosta, hoidosta ja vuokraamisesta. Tilapalvelut tuotetaan Liedon kaupungin pääosin omana palvelutuotantona.

Lisäksi kaupunki käyttää puitesopimusurakoitsijoita mm. sähkö- ja taloautomaatioasennuksissa.

Infrapalveluiden kanssa tehdään yhteistyötä päiväkotien ja koulujen pihatoimintojen rakentamisessa sekä talvikunnossapitotöissä.

Investointihankkeiden ohjauksen hoitaa tilapalvelun oma henkilökunta. Hankkeiden valvonnassa käytetään tarvittaessa ulkopuolisia konsultteja.

Käyttäjien huoltopyynnöt siirtyvät kiinteistönhoidon työlialle sähköisen huoltokirjan välityksellä.

Korjausten vasteaikoja voidaan seurata. Tarpeettomista tiloista luovutaan.

Kiireellisissä tehtävissä virka-ajan ulkopuolella tilapalveluilla on 24/7 kiinteistöpäivystys.

Tulevina vuosina kiinnitetään erityistä huomiota rakennusten energian ja veden kulutuksen seurantaan ja vertailuun. Sisäilmaolosuhteisiin kiinnitetään huomiota ylläpidolla ja tarvittavilla korjaustoimenpiteillä, joilla taataan laadukas sisäilma.

Kunnilla on uusiutuvan energian käytön lisäämiselle valtakunnan tason tavoitteet ja aikataulut. Tulevana vuonna jatketaan investointeja öljykulutuksen vähentämiseksi. Kunnan hankkima sähköenergia tuotetaan uusiutuvilla luonnonvaroilla.

Hankkeiden dokumenttien hallinta hoidetaan projektipankin avulla, joka sisältyy huoltokirjan ominaisuuksiin. Projektipankin käyttö mahdollistaa sähköisen aineiston siirron huoltokirjaan.

Uusinvestoinneista uuden Keskuskoulun suunnittelu- ja toteutus tulee olemaan mittava rakennushanke tuleville vuosille. Varhaiskasvatuksen nopeasti muuttuvat tilatarpeet tuovat oman haasteensa investointien suunnitteluun. Ensi vuonna toteutetaan uusi Keskikankareen päiväkotit Loukainaisten alueelle leasing-sopimuksella. Tulevia tarpeita suunnitellaan, kun varhaiskasvatus- ja kouluverkko selvitys valmistuu.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Projektihallinnan kehittäminen ja investointien pitkäjänteinen suunnittelu	
Toimenpide	Kiinteistöiden PTS-suunnittelu		
Mittari	Tehdyt PTS-suunnitelmat %	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		5,0	33,0
Lautakunnan tavoite		Talousarvion toteutuminen suunnitellusti	
Toimenpide	Kehitetään talouden raportointia ja ennusteita sekä niistä seuraavia toimintamalleja		
Mittari	Sisäisten vuokrien tarkistus %	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		90,0	100,0
Mittari	Talousarvion toteutuminen, ylitys max +5 %	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	0,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Kiinteistöjen lukumäärät	88	86	88	2,32 %		
Kiinteistönhoidon kokonaispinta- alat n. m2	83 101	80 743	82 150	1,74 %		
Kustannus € / m2				100,00 %		
Koulut	34,9	36,2	38,2	5,52 %		
Päiväkodit	42,8	42,6	44,1	3,52 %		
Hoito- ja hoivalaitokset	58	57,5	59,3	3,13 %		
Virastot	35,5	36,2	36,6	1,10 %		
Kulttuuri, vapaa-aika, liikunta	48	42,4	44,1	4,00 %		

Hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöiden kuntokartoitukset Varhan kanssa yhteistyössä käynnistetään. Vuoden 2024 loppuun menessä tulee hyvinvointialueen ilmoittaa missä kiinteistöissä toimintaa heidän osaltansa jatketaan. Mahdollisesti vapautuvien kiinteistöiden osalle pitää suunnitella käyttöä vuoden 2026 alusta alkaen.

Yllä- ja kunnossapitovastuu jatkuu vuokratuissa kiinteistöissä kuten vuonna 2023. Käyttö-, huolto- ja ylläpitokustannukset sisältyvät hyvinvointialueen vuokraan, joka on määritetty valtiovallan toimesta. Vuokrat ovat kattaneet kustannukset kuluvana vuonna ja budjetointi on tehty tämän mukaisesti.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Toimitilapalveluiden henkilökunta toimistohenkilökunnasta, johon kuuluu toimitilapäällikkö, rakennuttajapäällikkö, energiapäällikkö, isännöitsijä, lvi-insinööri, talonrakennusmestari ja kiinteistöestari sekä kenttähenkilökunnasta, joka vastaa kiinteistöjen ylläpidosta kiinteistöhoitajat ja ylläpidon kirvesmies sekä maalari, kaikkiaan 13 kpl. Uutena vakanssina haetaan kunnossapitomestarin vakanssia vahvistamaan työnjohtoa ja ostopalvelujen valvontaa.

Kiinteistönhoidon osa työsuoritteista on korvattu ostopalveluna. Hyvinvointialue ei ole tuonut muutoksia kiinteistönhoidon henkilökunnan määrää. Kunnossapitoon ja hallintoon palkataan kesäksi 2–3 harjoittelijaa sekä kesätyöntekijöitä. Harjoittelijat ovat olleet hyvä lisävoimavara. Kokemukset ovat olleet erittäin positiivisia.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	4 800	4 824	5 693	18,01 %
TOIMINTAKULUT	- 4 868	- 5 122	- 5 437	5,88 %
TOIMINTAKATE	- 68	- 298	256	-182,30 %

Ruokapalvelut

Tulosaluejohtaja ruokapalvelupäällikkö Marianne Rättö

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Ruokapalveluiden vastuualue tuottaa ateriapalveluja asiakkainaan päiväkodit, koulut sekä henkilökunta. Ateriasuunnittelussa huomioidaan kunkin ikäryhmän ravitsemussuosituksen ohella kohderyhmän tarpeet ja mieltymykset. Liedon ruokapalveluissa tuotamme noin 4160 ateriala päivässä.

Ruokapalveluissa tulee työskentelemään v. 2024, päällikön vakanssi mukaan luettuna, 42 vakituista työntekijää, mikä on yksi henkilö vähemmän verrattuna vuoteen 2023. Luku pitää sisällään Keskikankareen päiväkodin henkilön. Henkilöstön määrä on tarkistusmitoitettu toukokuussa 2023 uuden organisaation myötä. Organisaatiouudistuksessa suljettiin Opintien keittiö ja järjesteltiin yksiköt uudelleen kolmen valmistuskeittiön alaisuuteen. Tarkistusmitoituksen jälkeen tehtäviä on yhdistetty, kiertävät kokit liikkuvat kohteista toiseen ja hyödynnämme tehokkaasti yhteistyötä puhtauspalvelun kanssa. Sijaispulan voidaan edelleen odottaa jatkuvan vaikeana. Seuraamme tilannetta ja tarvittaessa rekrytoimme yhden kiertävän kokin lisää ja lisäksi selvitämme henkilöstövuokrauskumppaneita.

Seuraavassa vaiheessa on tarkoitus organisoida uudelleen ruoka- ja puhtauspalvelupäälliköiden, sekä esimiesten organisaatio vuonna 2024 siten, että uudessa organisaatiossa ruoka- ja puhtauspalveluista vastaa yksi henkilö - palvelupäällikkö. Palvelupäällikön suoria alaisia on kaksi; ruokapalveluiden palveluesihenkilö ja puhtauspalveluiden palveluesihenkilö. Keittiöpäälliköt, ravitsemistyönjohtaja ja palveluohjaajat ovat palveluesihenkilöiden johdettavia. Uudessa esimiesorganisaatiossa työtehtävät jakautuvat eri tavalla kuin aiemmin. Palveluesihenkilöille keskitetään hallinnollisia työtehtäviä kentältä ja yksiköiden esihenkilöt keskittyvät entistä enemmän johtamiseen, perehdyttämiseen ja opastamiseen, sekä ennen kaikkea päivittäisiin asiakkaisiimme. Uusi organisaatio ei aiheuta merkittäviä kustannusten kasvua, koska puhtauspalvelupäällikön tehtävä lakkaa. Uuden organisaation tavoitteena on mahdollistaa kokonaisvaltainen toiminnan ja esimiestyön kehittäminen sekä johtamisen vahvistaminen. Tällä pyritään erityisesti henkilöstön pito- ja vetovoiman parantamiseen.

Talousarvio on laadittu perustuen tilaajan toimittamiin asiakastietoihin verraten edellisvuoden toteumaan. Keskikankareen päiväkodit on huomioitu talousarviossa 1.8.2024 alkaen. Kustannusten nousut ovat tasaantuneet vuoteen 2023 verrattuna ja talousarviossa on varauduttu 4 % hinnannousuihin, elintarvikkeiden osalta 6 %. Liedon kaupungin elintarvikkeiden ostosopimukset Turun seutuhankintana ovat voimassa 1.8.2022-31.1.2024. Tulemme liittymään Hanselin ostosopimusten piiriin, joten on toiveissa, että elintarvikkeiden hinnat alenisivat, sillä Hanselin hankintavolyymi on merkittävästi suurempi kuin Turun seutuhankintojen. Elintarvikkeisiin varattu kustannus pitää sisällään myös erilaiset juhlapyhät ja

teemapäivät, joiden määrää halutaan hieman kasvattaa. Ruokakuljetukset on kilpailutettu kesän 2023 aikana, jonka seurauksena kustannukset laskivat yli 10 % aikaisempaan sopimukseen verrattuna.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Henkilöstön pysyvyyttä parannetaan	
Toimenpide	Oikea henkilö oikeassa tehtävässä. Alueellista yhteistyötä lisätään esimiesten kesken pidettävillä henkilöstökokouksilla.		
Mittari	Vakituisista vakansseista irtisanoutuneiden henkilöiden määrä vuodessa.	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		6,0	5,0
Lautakunnan tavoite		Kehitetään asiakastytyväisyyksmittareita ja niihin liittyviä toimintamalleja	
Toimenpide	Vuosittain asiakastytyväisyyskysely ruokapalveluissa. Ruuan maku ja laatu painopisteenä v. 2024.		
Mittari	Asiakaskyselyn maku- ja laatusuoritus (asteikko 1–5)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	3,0
Lautakunnan tavoite		Kiinnitetään huomiota henkilöstön tehtäväkuviin ja työmääriin kehityskeskustelujen ja koulutuksen avulla	
Toimenpide	Kehityskeskustelu keväällä ja välikeskustelu syksyllä koko henkilöstölle, jossa keskustellaan työmäärästä ja päivitetään tehtäväkuva.		
Mittari	Kehityskeskustelu ja välikeskustelu käyty vakituisissa tehtävissä, työssä olevien henkilöiden kanssa (tehty 100 %).	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	100,0
Lautakunnan tavoite		Projektihallinnan kehittäminen ja investointien pitkäjänteinen suunnittelu	
Toimenpide	Valmistuskeittiöiden laitteiden kartoitus ja vienti huoltokirjaan, että investointeja voidaan suunnitella.		
Mittari	Koneiden ja laitteiden vienti huoltokirjaan (tehty 100 %).	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	100,0
Lautakunnan tavoite		Talousarvion toteutuminen suunnitellusti	
Toimenpide	Ruokapalvelun kustannukset toteutuvat talousarvion mukaisesti.		
Mittari	Ruokapalvelun kustannukset yhteensä milj./€	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	3,1
Lautakunnan tavoite		Toimialojen hyvä yhteistyö	
Toimenpide	Säännöllinen yhteistyö varhaiskasvatuksen ja sivistystoimialan kanssa.		
Mittari	Asiakaskierros 1xvuodessa kaikki kohteet, tehty 100 %.	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	100,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Suoritteiden kpl määrä päiväkodit ja koulut	1 011 606	1 069 089	1 040 219	-2,70 %	0	
Yhden suoritteiden keskiarvohinta/€	3,05	3,04	2,89	-4,93 %	0	

Ruokapalvelun hinnoittelu perustuu suoritelaskentaan, joka on yhtenäinen koko kaupungin alueella. Palvelu tuottaa tilaajan tarpeiden mukaisesti kaikki päivittäin tarvittavat ateriat sekä tilaustarjoilut. Erilaiset ateriat yhteismitalliset suoritekertoimilla suoritteiksi: 1 lounas = 1 suorite, muille tuotteille on määriteltävä lukuarvo sen suhteellisenä osuutena lounaasta esim. aamupala on 0,5 suoritetta. Ruokapalvelusta laskutetaan toteutuneen ateriatilauksen mukaisesti kerran kuussa. Arvio suoritelmäärästä perustuu varhaiskasvatukseen ja sivistystoimen antamiin ruokailijamääriin.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Ruokapalveluissa on 42 vakanssia v. 2024, yksi vakanssi vähemmän kuin v. 2023.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	3 886	3 214	3 217	0,07 %
TOIMINTAKULUT	- 3 778	- 3 257	- 3 154	-4,06 %
TOIMINTAKATE	108	- 43	63	-186,78 %

Puhtauspalvelut

Tulosaluejohtaja puhtauspalvelupäällikkö Johanna Hakala

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Puhtauspalvelun tavoitteena on olla osa asiakkaiden palveluketjua, tukea toimintoja, luoda asiakkaille viihtyisä, terveellinen ja turvallinen sisäilma ja työympäristö. Tavoitteena on tehostaa arkipäivän hygieniakäytäntöjä ja työkäytäntöjen suunnittelulla vähentää myös sairastavuutta toimitiloissa.

Puhtauspalvelu on tärkeää perustyötä, joka turvaa kaupungin muiden palvelujen jatkuvuuden.

Puhtauspalvelut tuottavat siivouspalveluita ja siihen läheisesti liittyviä oheispalveluita kaupungin sisäisille asiakkaille. Palvelu tuotetaan lähinnä omana toimintana, ostopalvelun osuus siivottavista neliöistä vuonna 2024 tulee olemaan reilu 10 prosenttia.

Puhtauspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä mm. ruokapalvelun ja kiinteistönhoidon kanssa.

Puhtauspalveluissa on ollut vakituisia henkilöitä 44. Puhtauspalvelun henkilökunta toimii 39 eri kiinteistössä huolehtien n. 54 000 m² puhtaanapidosta. Osa henkilökunnasta on yhteistä ruokapalvelujen kanssa ja lisäksi joissain kohteissa puhtauspalveluiden henkilökunta tekee myös ajoittain kiinteistönhoidollisia tehtäviä.

Tavoitteena on tuottaa palvelut taloudellisesti, tehokkaasti, hygieenisesti ja turvallisesti. Kaikki kaupungin käytössä olevat siivottavat tilat on mitoitettu v. 2021. Lisäksi on huomioitu uusien varhaiskasvatuksen ja koulutoimen käyttöön ottamien tilojen tarpeet.

Tulevana vuonna 2024 on tarkoitus uudelleen organisoida ruoka- ja puhtauspalvelupäälliköiden sekä esihenkilöiden organisaatio siten, että uusi organisaatio astuisi voimaan perehdytysjakson jälkeen vuoden 2024 aikana. Uudessa organisaatiossa ruoka- ja puhtauspalveluista vastaa yksi henkilö, palvelupäällikkö. Palvelupäällikön suoria alaisia on kaksi, ruokapalveluiden palveluesihenkilö ja puhtauspalvelun palveluesihenkilö. Keittiöpäälliköt, ravitsemistyönjohtaja ja siivoustyönjohtajat ovat palveluesihenkilöiden johdettavia. Uudessa organisaatiossa tehtävät jakautuvat eri tavalla kuin aiemmin. Palveluesihenkilöille keskitetään hallinnollisia tehtäviä kentältä ja yksiköiden esihenkilöt keskittyvät entistä enemmän henkilöstön saatavuuteen, johtamiseen, perehdyttämiseen ja opastamiseen sekä ennen kaikkea päivittäisiin asiakkaisiimme. Uusi organisaatio ei aiheuta merkittävää kustannusten kasvua, koska puhtauspalvelupäällikön virka lakkautetaan. Tavoitteena on parantaa organisaation toimivuutta, mahdollistaa toiminnan ja esihenkilötyön kehittäminen.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Henkilöstön pysyvyyttä parannetaan	
Toimenpide	Henkilöstön pysyvyys tulevien organisaatiomuutosten jälkeen. Vuosittain 6 henkilöä on vaihtanut työnantajaa, tavoitteena maksimissaan 4 henkilöä.		
Mittari	Henkilöstön vaihtuvuus	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		6,0	4,0
Lautakunnan tavoite		Talousarvion toteutuminen suunnitellusti	
Toimenpide	Toimintakulut toteutuvat talousarvion mukaisesti, muutos enintään 5 %.		
Mittari	Toimintakate, eroa alle +/- 5 %	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	0,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Siivottavien kiinteistöjen lkm.	50	36	39	8,33 %		
Siivottavat neliöt	69 860	52 833	53 706	1,65 %		
Laskennallinen €/ m2/ v (sisältää oheispalvelut)	31,77	33,79	37,11	9,82 %		

Suoritteissa ja hinnoissa on muutoksia palkkojen noususta johtuen. Henkilöstökulujen osuus puhtauspäivätyön kokonaiskuluista on n. 84 %. Palkkojen nousu alkuvuodesta 2023 vuoden 2024 loppuun on yhteensä n. 10 %.

Uusia kohteita vuodelle 2024 on tullut tai tulossa (Keskikankareen päiväkotitilat, Vanhan kunnantalon väistötilat) sekä muutama uusi kohde vuodelta 2023, joita ei ole huomioitu vuoden 2023 talousarviossa (Kisapuiston päiväkotitilat, Loukilinnan lisätila ja Ilmaristen koulun erityisopetuksen yksikkö Ketunkolo).

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Puhtauspäivätyössä ei tulevana vuonna 2024 tule henkilöstön määrään muutoksia. Muutokset koskevat vakanssien tehtäviä ja työn vaatimuksia.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	2 171	1 719	1 954	13,66 %
TOIMINTAKULUT	- 2 224	- 1 791	- 1 993	9,32 %
TOIMINTAKATE	- 53	- 72	- 39	-62,29 %

Infrapalvelut

Tulosaluejohtaja infrapalvelupäällikkö Mira Rekola

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Infrapalvelut -tulosalue vastaa infratekniikan suunnittelusta ja toteuttamisesta sekä yleisten alueiden kunnossapitopalveluiden tuottamisesta (kadut, puistot, leikki- ja viheralueet, torit, matonpesupaikat, maa- ja metsätilat). Lisäksi vastuualueen tehtäviin kuuluu mm. hulevesiverkosto, katuvalaistus, maankaatopaikan ylläpito, kunnan yksityistieasiat ja jätehuoltotehtäviä. Infrapalvelut vastaavat myös hylättyjen ajoneuvojen, kaivu-, sijoitus- ja käyttö lupien viranomaistehtävistä. Seudullista yhteistyötä jatketaan ELY:n ja lähikuntien kanssa liikenteen alueella; MAL-sopimuksen tavoitteiden toteuttaminen.

Infrapalvelut ja Liedon Vesi tekevät tiivistä yhteistyötä mm. infratekniikan suunnittelussa ja rakennuttamisessa. Infratekniikan yleissuunnittelu tehdään yhteistyössä kaavoittajan kanssa.

Liikuntapaikkojen hoito siirtyi vuoden 2023 alusta sivistystoimen vastuulle, joten yhteistyö liikuntapaikkojen osalta on muuttunut toimialojen väliseksi.

Vuonna 2024 jatketaan hulevesiverkoston suunnittelua ja saneerausta. Siltojen kuntotarkastuksia jatketaan ja varaudutaan suunnitteluun sekä saneeraustoimiin.

Koulujen ja päiväkotien pihojen kehittämistä jatketaan yhteistyössä tila- ja sivistyspalvelun kanssa.

Leikkivälineiden turvallisuutta seurataan säännöllisesti ja vuosittain tehdään tarkempi kuntokartoitus. Pitkän aikavälin kunnostussuunnitelmaa seurataan ja päivitetään tarvittaessa.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmassa liikenneturvallisuus, arkiliikunnan edistäminen ja esteettömyys ovat nousseet kehittämiskohteiksi. Liedon liikenneturvallisuusryhmä kokoontuu vuosittain ja laaja-alaisessa ryhmässä käsitellään esiin nousseita liikenteen haasteita. Uusien kevyenliikenteenväylien rakentaminen edistää kevyenliikenteen turvallisuutta. Olemassa olevia väyliä kartoitetaan ja teetetään tarvittaessa yleissuunnitelmat turvallisuuden edistämiseksi. Liikenteenohjauslaitteiden vaihtoa tieliikennelain mukaisesti jatketaan.

Olemassa oleville kaava-alueille rakennetaan uusia tai saneerataan nykyisiä väyliä. Vuoden 2024 uusia väyläkohteita ovat Salimäentien jatko ja kevyenliikenteen väylä sekä Etusuoranpolun kevyenliikenteenväylän jatko. Uusia kunnallistekniikan kohteita ovat Tastonmetsä 2 asemakaava, Suopohjan asemakaava, Tammentaan asemakaava, Matintalo 4 asemakaava, Sulkakuja ja Haapakummuntien jatke, Säkyläntien-Arosuontien työpaikka-alue, Tyllin alueen muutos ja laajennus sekä Saukonojantie 2 asemakaava. Uudet alueet ja kadut lisäävät merkittävästi kunnossapitotarvetta.

Katuvalaistuksen saneerausta jatketaan. Pääpaino on edelleen nykyisten kaasunpurkausvalaisimien vaihtaminen ledeiksi. Kaasunpurkauslamppujen saatavuus on loppumassa ja ledillä päästään huomattaviin energiansäästöihin kaasupurkausvalaisimiin verrattuna. Led-valaisimien himmennysliittimien asentaminen jatkuu.

Sorateitä asfaltoidaan vuosittain ja vanhoja asfalttipintoja uusitaan. Investoinnilla tavoitellaan liikenneturvallisuuden parantamista sekä tienhoidon helpottamista kunnan eri osa-alueilla. Kustannusten nousun ja lisääntyneiden alueiden vuoksi laskennallinen asfaltointivelka on kuitenkin kasvusuunnassa.

Metsänhoitotyöt toteutetaan vuonna 2021 valmistuneen metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Luonnon monimuotoisuus otetaan huomioon esim. maisemaniittyjen istutuksissa. Metsäomaisuuden hoidon asiantuntijapalvelut on kilpailutettu ja puitesopimus astuu voimaan vuoden 2024 alussa. Sopimus kattaa vuodet 2024–2026 sekä erikseen sovittavat optiovuodet.

Yleisten alueiden (viheralueet ja kadut) kunnossapito toteutetaan sekä oman henkilöstön että urakoitsijoiden toimesta. Työtä valvotaan oman henkilökunnan toimesta.

Käytössä olevaa kalustoa uusitaan edelleen nykytarpeiden ja -vaatimusten mukaiseksi. Puistotoimelle ja kunnossapidolle esitetään hankittavaksi uutta kalustoa (pakettiauto, hoitokalustoa).

Liikenne- ja viestintäministeriö on antanut määräyksen maanalaisten rakenteiden ja verkkotietojen ilmoittamisesta valtakunnalliseen tietopankkiin. Kaikki maanalaiset putki- ja kaapelitiedot olisi pitänyt alkuperäisen aikataulun mukaan ilmoittaa lokakuuhun 2022 mennessä. Valtiovetoinen hanke on viivästynyt alkuperäisestä. Tätä varten sekä infran vastuulla olevien hulevesilinjojen ja katuvalaituskaapeleiden kartoitus ja paikkatietojärjestelmään merkitsemiseen on suunniteltu yhteisen verkkotiedoista vastaavan kartoittajan vakanssin perustamista yhdessä mittaustoimen kanssa. Hulevesi- ja kaapelitietojen keräämisen lisäksi palveluja myydään Liedon Vedelle ja Liedon Lämmölle. Infrapalvelulle on lisäksi esitetty toimistoinsinöörin/infra-assistentin sekä viheraluesuunnittelijan vakanssin perustamista.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Kiinnitetään huomiota henkilöstön tehtäväkuviin ja työmääriin kehityskeskustelujen ja koulutuksen avulla	
Toimenpide	Osaava ja motivoitunut henkilökunta		
Mittari	Koulutuksiin osallistuminen pv/hlö	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		3,0	3,0

Mittari	Kehityskeskustelut vakituisen henkilökunnan kanssa, %	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		100,0	100,0
Lautakunnan tavoite		Toimialojen hyvä yhteistyö	
Toimenpide	Tiivis yhteistyö kaavoituksen kanssa		
Mittari	Infrapalaverien määrä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		40,0	40,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Puistot ja viheralueet m ²	186 000	185 000	187 000	1,08 %	188 000	
Metsät	938	750	938	25,06 %	938	
Katuvalaisimien lkm. arvio	5 100	4 500	4 600	2,22 %	4 650	
Yksitystiet, avustuspäärahana	143 500	154 000	158 000	2,59 %	160 000	
Keskimääräinen kunnossapitoavustus €/km	595	570	700	22,80 %	700	
Hulevesilinjat km	142	141	143	1,41 %	144	
Liikenneväylät						
Kaavatiet/km	147	150	152	1,33 %	154	
Kevyenliikenteenväylät /km	65	67	69	2,98 %	70	

Uusien kaava-alueiden ja väylien rakentaminen lisää suoritteiden määrää ja vaikuttaa suoraan käyttötalouteen kunnossapitotarpeen lisääntyessä. Valaistuksen uusiminen lisää jonkin verran valaisimien määrää, koska led-valaisimien tiheys on suurempi kuin vanhojen valaisimien. Vuonna 2024 uusia ylläpidettäviä kohteita ovat Teijulan alue, Vikkeläkuja, Louhoskuja, Kaunistontien jkpp, Nuolemontien jkpp:n jatke, Avantintien jatke pumppamoineen sekä Tastonmetsän ja Suopohjan alueet. Lisäksi Kehätien nelikaistaistamisen yhteydessä kaupungin vastuulle on siirtynyt meluaitojen sekä Itäsiippaantien hulevesialtaan kunnossapitoa. Vuonna 2024 toteutetaan uusia kaava-alueita sekä väyliä.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Vuonna 2024 on tarve palkata uutta henkilöstöä ja lisätä määräaikaisen henkilökunnan määrää. Osa palveluista ostetaan ulkopuolisilta konsulttiyrityksiltä, riippuen rekrytoitavien henkilöiden osaamisesta ja hankkeiden määrästä. Talvikunnossapito ja kadunvarsiniitot ostetaan kokonaisuudessaan ulkopuolisilta urakoitsijoilta.

Vakinaisen henkilöstön määrä on vuoden 2023 lopussa 16 henkilöä. Henkilöstön määrän kehitys on ollut maltillista. Hoidettavien alueiden lisääntymisen ja vuodenaikojen (kevät, kesä ja syys) työllistävyyden johdosta tarvitaan kausi/sesonkityöntekijöitä 3–4 henkilöä n. 7 kk:n ajaksi. Henkilöresurssien lisäämiseksi on suunniteltu mittaustoimen ja infrapalveluiden yhteinen kartoittaja, jonka tehtäviin kuuluisi uusien ja

vanhojen putkireittien kartoittaminen ja putkistokartan ylläpito LVM:n määräyksen mukaisesti. Asiakas- ja palautepalvelun sekä kartoitettavien kunnossapitotöiden kehittämiseksi on suunniteltu toimistoinsinöörin/infra-assistentin rekrytointia. Puistotoimessa on tarve suunnittelu- ja dokumentointitarpeisiin viheraluesuunnittelijan palkkaukselle.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	97	119	74	-38,03 %
TOIMINTAKULUT	- 2 861	- 2 766	- 3 063	10,06 %
TOIMINTAKATE	- 2 764	- 2 648	- 2 990	12,20 %

Liedon vesi

Tulosaluejohtaja vesihuoltopäällikkö Aki Teini

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Liedon Vesi toimittaa laadukasta talousvettä häiriöttä kuluttajille ja johtaa jätevedet häiriöttä jätevesien puhdistuslaitokselle Kakolanmäen kalliopuhdistamoon. Käyttövesi ostetaan Turun Seudun Vesi Oy:ltä, vuotuinen kulutus on n. 1,21 Mm³.

Pääosa Tarvasjoen talousvedestä johdetaan Liedosta paineenkorotusaseman kautta kuluttajille. Tarvasjoen pohjoisosiin talousvesi (n. 25 000 m³) ostetaan Parravahan Vesi Oy:ltä. Tarvasjoen varavesiyhteys on Pöytyän ja Auran verkostosta, varavesiyhteys Lietoon on Aurasta Päivästöntien kohdalla.

Talousvedestä otetaan 3 kpl verkostonäytteitä kahden viikon välein, sekä lisäksi TSV Oy ottaa tuloksia viikoittain koko veden tuotanto- ja siirtolinjalta. Ajantasaiset tulokset ovat nähtävillä Liedon Veden nettisivuilla.

Liedon Vesi hoitaa omana toimintana jakeluverkostoa ja toteuttaa uusien liittyjien liitostyöt. Sekä Liedossa että Tarvasjoella on toiminnassa oleva vesitorni eli ylävesisäiliö. Jätevesi johdetaan kunnan alueella viemäriverkostoa pitkin Kaarinan kaupungin rajalle ja edelleen Kaarinan kautta Turun seudun puhdistamo Oy:n Kakolanmäen kalliopuhdistamoon. Marttila-Tarvasjoki-Lieto siirtoviemäri on valmistunut v. 2017, jolloin lakkautettiin Tarvasjoen jäteveden puhdistamo. Auran sekä Marttilan jätevedet johdetaan siirtoviemäriinjoja pitkin Liedon viemäriverkostoon ja siitä edelleen Kaarinaan, kuntien rajoilla on virtausmittaus, jonka todenmukaisuutta TSP valvoo. Omana toimintana hoidetaan kunnan viemäriverkostoa ja pumppaamoita.

Liedon Vesi perii liittymismaksua vesi- ja jätevesiviemäriin liittymisestä kiinteistöiltä rakennusoikeuden perusteella rivi- ja kerrostaloista. Ok-taloista (AO-tontit) on kiinteä liittymismaksu ja teollisuus- sekä palvelurakennukset lasketaan tapauskohtaisesti perustuen todellisiin rakennettaviin neliöihin. Liittymishinnat ovat nähtävillä jo tontin myynnin yhteydessä.

Asiakkailta peritään kulutusmaksua talousvedestä ja jätevedestä vedenkulutuksen mukaan. Etäluettavia vesimittareita asennetaan kaikkiin uusiin kohteisiin. Lisäksi peritään erillisillä sopimuksilla jäteveden siirtomaksuja Auran ja Marttilan kunnilta sekä Saukonojan vesihuolto –osuuskunnalta. Turun Seudun

Puhdistamo laskuttaa Auran sekä Marttilan kunnan jätevesimaksut suoraan ko. kunnalta. Lisäksi Saukononjan vesihuolto-osuuskunnan maksu sisältää sopimuksen mukaiset investointikulut Liedon Vedelle.

Vesi- ja viemärijohtojen osalta toiminta-alue vahvistettiin v. 2020 lopussa. Kaarinan viemäriverkoston ongelmien johdosta koko viemäriverkosto on mallinnettu (Fluidit Oy) ja neuvottelut käynnissä Turun Vesihuolto Oy:n kanssa mahdollisesta osan jätevesien johtamisesta Turun verkostoon esim. Metsämäen kohdalta.

Vuonna 2024 on tavoitteena edelleen uusia vanhoja valurautaputkilinjoja. Tarvasjoen vesitornin saneeraus on ajankohtainen ja sen suunnittelu ja valmistelu tehdään vuoden 2023 aikana ja työ kesällä 2024.

Turun Seudun Vesi Oy ja Turun seudun puhdistamo Oy osakassopimusmuutokset aiheuttavat lisääntyviä kustannuksia mm. investointien osalta. Liedon omistusosuus TSP:ssä kasvoi lisääntyneiden jv-määrien sekä pitoisuuksien vuoksi. Tämä aiheuttaa tulevaisuudessa painetta myös Liedon vesimaksujen tarkistamiseen.

Veden kulutukseen vaikuttaa monet asiat. Energian hinnan kallistuminen on vaikuttanut myös veden kulutukseen, kun kuluttajat ovat vähentäneet lämpimän veden käyttöä. Koronan aikaan vettä kului merkittävästi normaalia vuotta enemmän, kun ihmiset viettivät enemmän aikaa kotona ja käsien pesua lisättiin kotona, kouluissa ja työpaikoilla. Liedon Vedellä ei ole käytössä perusmaksua, joten kaikki kiinteät kulut, kuten palkkakulut ja erilaiset ohjelmistokulut pysyvät samoina kulutusmääristä riippumatta ja nekin katetaan käyttömaksuilla. Pelkästään kulutusperusteisesta laskutuksesta johtuen talousarvion tekeminen on osaltaan haastavaa.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		Kehitetään asiakastyytyväisyysmittareita ja niihin liittyviä toimintamalleja	
Toimenpide	Toimitusvarma ja laadukas vesihuolto: talousveden laatu		
Mittari	Talousvesinäytteet 2 x kk, tulokset täyttävät STM:n talousvedelle asetetut laatuvaatimukset	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		100,0	100,0
Mittari	Kuluttajille muodostuvat vj-putkista johtuvat katkot	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		4,0	3,0
Lautakunnan tavoite		Kiinnitetään huomiota henkilöstön tehtäväkuviin ja työmääriin kehityskeskustelujen ja koulutuksen avulla	

Toimenpide	Koulutukset, työkyvyn ylläpitäminen, motivointi		
Mittari	Kehityskeskustelut pidetty 5/5	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		5,0	5,0
Mittari	Sähköinen työajanseuranta käyttöön otettu	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,5	1,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Siirtomaksu /m3 (alv 0 %)	0,11	0,12	0,12	0,00 %	0,13	
Investointimaksu	1	1	1	0,00 %	1	
Puhdasvesitaksa /m3 (alv 0 %)	2,31	2,31	2,31	0,00 %	2,5	
Jätevesitaksa /m3 (alv 0 %)	2,42	2,42	2,42	0,00 %	2,6	
1. Verkkoon pumpattu vesi, m3						
Lieto	1 157 711	1 215 000	1 225 000	0,82 %	1 235 000	
Parravaha	24 345	25 000	26 000	4,00 %	26 000	
2. Verkkoon pumpattu jätevesi, m3						
Lieto	1 194 522	1 200 000	1 250 000	4,16 %	1 300 000	
Aura	462 472	570 000	570 000	0,00 %	575 000	
Marttila	58 317	70 000	73 000	4,28 %	73 000	
Saukonojan VOK	11 891	12 500	12 600	0,80 %	12 800	

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄN MUUTOKSET

Liedon Veden vahvuus on 9 henkilöä: Vesihuoltopäällikön lisäksi vesihuoltoinsinööri, vastaava vesihuoltosihteeri, vesihuoltosihteeri sekä 5 laitosmiestä. Lisäksi verkostotietojen päivittämiseen on varattu yhden määräaikaisen henkilön palkkavaraja. Liedon Vedellä on ollut 1–2 kesätyöntekijää loma-aikojen sijaistuksia tekemässä. Taloushallinto on pääosin edelleen tulosalueen hoidossa, mutta kaupungin hallintopalveluiden talousosaston tukemana. Lisäksi infrapalveluiden ja mittausstoimen kanssa yhteinen mittausstoimen henkilön osapalkka on mukana talousarviossa. Tavoitteena on, että henkilö vastaisi johtokarttojen päivityksestä sekä antaisi johtokarttaotteita ja tarvittaessa kartoittaisi sekä vastaisi Liikenne- ja viestintäministeriön asettamien vaatimusten mukaisista johtokarttojen toimituksista valtakunnalliseen johtotietojärjestelmään. Liedon vesi myy ylläpitopalveluita Liedon Lämpö Oy:lle.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	4 720	5 081	5 359	5,46 %		
TOIMINTAKULUT	- 3 323	- 3 877	- 4 254	9,46 %		
TOIMINTAKATE	1 397	1 204	1 105	-7,55 %		

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta

Toimialajohtaja Mika Ingi

TOIMIALAJOHTAJAN KATSAUS

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta jatkaa kaupungin rakentamismahdollisuuksien edistämistyötä ja tonttitarjontaa keskeisiltä paikoilta on jatkuvaa. Tontinmyynti painottuu edelleen vuonna 2024 omakotitonttien- yritystonttien ja kerrostalotonttien myyntiin ja vuokraukseen. Raakamaata hankitaan aktiivisesti Liedon keskeisiltä alueilta Liedon maapoliittisen ohjelman ja yleiskaavan mukaisesti muodostamaan alueellisia kokonaisuuksia. Lupakäsittely rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa on nopeaa ja asiakaslähtöistä.

Liedon kaupungin väestö kasvaa muuttovoiton kautta. Luonnollinen väestönkasvu (syntyvyys/kuolleisuus) kaupungissa on hidasta väestön yhä ikääntyessä. Työikäisten riittävästä osuudesta huolehtiminen huoltosuhteen heikentyessä on kaupungin keskeisiä tavoitteita (kasvun strategia). Talouden yhä kiristyessä ja talouden liikkumavaran edelleen supistuessa korostuvat kaupungin tulonmuodostuksen keskeiset tekijät eli verotulot ja maksutuotot. Tuloveron ja taksojen nostaminen leikkaa yksityistä kysyntää, niinpä huomio kiinnittyykin tulevaisuudessa yhä enemmän yhteisö- ja kiinteistöverotuloihin sekä työpaikkojen määrän lisäämiseen. Yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi ja uusien yritysten houkuttelemiseksi tulee Liedossa varmistaa riittävä ja monipuolinen yritystonttien tarjonta, liikenteen sujuvuus, kaavoitus- ja lupaprosessien joustavuus ja nopeus sekä tukea yritysten työvoiman saantia kaupungin käytettävissä olevin keinoin.

Kaupungin asuintonttien tuotantoa ja tarjontaa painotetaan suunnitelmavuosina ensisijaisesti nykyisten kaava-alueiden luonteville laajennusalueille: Kirkonseudulla Teijulan ja Sillilän, Loukinaisissa Matintalon, Asemanseudulla Poikojan ja Tammentaana sekä Ilmarisissa Tastonmetsän ja Pakurlan/Vääntelän alueille.

Strategista tavoitetta Liedon keskustan kehittämiseksi tuetaan mahdollistamalla riittävä ja taloudellisesti kannattava rakennusoikeuden määrä ydinkeskusta-alueen kerrostalotonteille. Jokirannan puistoalueen ja Säästöpankkitalon alueen kehittämistä jatketaan vuoden 2024 aikana. Joukkoliikenteen toimivuutta tarkastellaan vuoden kuluessa yhdessä Turun joukkoliikennetoimiston kanssa ja mahdollisuuksia reittien muutokseen selvitetään (huomioidaan työpaikka-alueet ja uudet asuinalueet).

Toimenpiteet

- Kanta-Liedon sekä Maaria-Ilmaristen osayleiskaavatöitä jatketaan kattaen lähes koko Liedon alueen (pois lukien Tarvasjoen alue) pyrkimyksenä saada työt valmiiksi vuoden aikana.
- Tarvasjoen energiatuotantopuistojen osayleiskaavalla selvitetään uusiutuvaan energiatuotantoon soveltuvia alueita Tarvasjoen strategisen yleiskaavan hengessä.
- Kanta-Liedon osayleiskaava 2035 tehdään yleiskaavan tarkistuksena, jossa haetaan asemakaavoituksen piirissä oleville taajamille tulevaisuuden laajennusalueita rakennemallin ja maakuntakaavan hengessä.
- Yliskulmalle varaudutaan asemakaavan laatimiseen ohjelmakauden loppupuolella.
- Taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaava on lainvoimainen, joten valtatie 10 käynnön maastokäytävään voidaan ottaa tarkemmin kantaa yleiskaavatyössä.
- Asemakaavoituksessa painopiste on kunnan kaikkien taajamien kehittämisessä ja pientaloalueita kaavoitetaan Asemanseudulle, Ilmarisiin, Kirkonseudulle sekä Loukinaisiin. Vuoden keskeisimmät pientalokaavat ovat Sillilän sekä Matintalon kaavat. Tarvasjoella olevaa tonttivarantoa markkinoidaan aktiivisesti.
- Keskustan ja jokirannan alueen kehittämistä jatketaan yhteistyössä teknisen toimen kanssa sekä alueen maanomistajien kanssa. Seurakunnan oman jokiranta-alueen toteutusta edistetään.
- Kirkkotie 6 alueen kilpailun pohjalta jatketaan hankkeen eteenpäin viemistä ja Kievarintien alueen kaavamuutos varaudutaan tekemään tarpeen mukaan.
- Raakamaata ja kiinteistöjä hankitaan keskeisiltä alueilta tarjonnan mukaisesti.
- Tontinluovutuksessa jatketaan vuokrauksen mahdollistamista (vuosivuokra 5 % pääoma-arvosta).
- Yhteyksiä liikenneverkon toimivuuden ja turvallisuuden lisäämiseksi parannetaan.
- Yritystontit sijaitsevat pääosin Avantin ja Liedon Portin (Asemanseutu) alueilla ja niiden tarjontaa parannetaan. Kirkonseudun yritystonttitarjontaa lisätään Saukonojan sekä Huoltomiehentien alueilla.
- Rakennuskantaselvitys jatkuu.
- Tontinmyyntituottoja sekä kaavoitus- ja rakennuslautakunnan alaista toimintaa seurataan lautakunnassa kuukausittain.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä	Unelmien pikkukaupunki - Liikenneyhteydet ja saavutettavuus
Tavoite	1. Keskustan kehittäminen
Tavoite	2. Kanta-Liedon osayleiskaava 2035
Tavoite	3. 10-tien toimivuus

Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Avoin ja oivaltava ote tulevaisuuteen - Yrittäjyyden edistäminen
Tavoite	4. Uusiutuvien energiaratkaisujen edistäminen	
Tavoite	5. Rakentamisen edellytysten turvaaminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Talouden ja toiminnan kehys
Tavoite	6. Kiinteistöverotuottojen oikeamääräisyys	
Tavoite	7. Asukas- ja työpaikkamäärän kasvun edistäminen	
Strategian painopiste ja kriittinen menestystekijä		Lietolainen on aktiivinen, osaava ja onnellinen - Luonnonläheinen Lieto
Tavoite	8. Hyvinvoiva ympäristö ja monimuotoinen luonto	

INVESTOINNIT / ESITYKSET

Maanhankintaan esitetään 2,0 miljoonan euron määrärahaa, joka on 500 tuhatta euroa enemmän kuin 2023.

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA 2024/2023	TS2025	TS2026
TOIMINTATUOTOT	2 992	2 748	2 883	4,89 %	2 912	2 942
TOIMINTAKULUT	- 1 879	- 1 794	- 1 872	3,09 %	- 1 891	- 1 930
TOIMINTAKATE	1 113	955	1 011	8,40 %	1 021	1 013

Kaavoitus- ja mittaustoimi

Maankäyttöpäällikkö Jani Kreula

Kaavoituspäällikkö Juha Mäki/ Pekka Sillanpää

Mittaussinööri Janne Muikkula/ Kari Intonen

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Kaavoituksen tavoitteena on tuottaa ja ylläpitää korkealaatuista rakennettua ympäristöä, joka tarjoaa asukkaille vaihtoehtoisia asuin-, työpaikka- ja virkistysalueita. Mittaustoimi tuottaa maaomaisuuden hallintaan, kiinteistöjen muodostamiseen ja paikkatietoihin liittyviä palveluja.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		1. Keskustan kehittäminen	
Toimenpide	Vanhan Säästöpankkitalon alueen, 10-tien varren tai seurakunnan alueiden kaavoitus käynnissä.		
Mittari	Kaavoitus aloitettu (0=ei, 1=on)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		1,0	1,0
Lautakunnan tavoite		2. Kanta-Liedon osayleiskaava 2035	
Toimenpide	Yleiskaavaehdotus valmistunut 2024		
Mittari	Yleiskaavan valmiusaste (1=alustava luonnos hyväksytty, 3=luonnos hyväksytty, 5=ehdotus hyväksytty)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		1,0	5,0
Lautakunnan tavoite		3. 10-tien toimivuus	
Toimenpide	Kaavoitusohjelman toteuttaminen. Rinnakkaistieverkon täydentäminen, joukkoliikenteen saavutettavuuden parantaminen ja käyttöasteen lisääminen, kevyen liikenteen verkon kehittäminen, osallistuminen Ely:n tien parantamiseen liittyviin hankkeisiin (MAL-sopimus).		
Mittari	Uusi mittari	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		70,0	80,0
Lautakunnan tavoite		4. Uusiutuvien energiaratkaisujen edistäminen	
Toimenpide	Yleiskaavatyöllä selvitetään mahdolliset uusiutuvaa energiaa tuottavat energiatuotantopuistoalueet sekä yksittäisissä hankkeissa neuvonnan kautta.		
Mittari	Kaavatyö aloitettu mm. selvitykset (0=ei, 1=on)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		0,0	1,0
Lautakunnan tavoite		5. Rakentamisen edellytysten turvaaminen	
Toimenpide	Aktiivinen maankäyttöpoliikka		
Mittari	Väkiluvun kasvu	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		200,0	200,0

Lautakunnan tavoite		6. Kiinteistöverotulojen oikeamääräisyys	
Toimenpide	Kiinteistöverotulon lisääminen veropohjaa laajentamalla (projekti)		
Mittari	Rakennuskanta väestörekisterikeskuksen tiedostossa	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		8 590,0	8 650,0
Mittari	Kiinteistöveron määrä M€	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		4,6	4,8
Lautakunnan tavoite		7. Asukas- ja työpaikkamäärän kasvun edistäminen	
Toimenpide	Asemakaavoitetaan tontteja asukkaiden ja yritysten erilaisiin tarpeisiin		
Mittari	Myytyjen tonttien tuotto € (TA2020 1,5M€)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		1 880 000,0	1 700 000,0
Mittari	Vuokratuotto €	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		813 335,0	850 000,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Kaavojen lukumäärä	5	12	10	-16,66 %	6	7
Kaavoitus- ja mittaus-toimen toimintakulut / asukas, €	58,7	51,1	58	13,50 %	53	53
Luovutettujen tonttien lukumäärä yhteensä, joista	34	40	33	-17,50 %	35	31
- Omakotitontteja	29	35	28	-20,00 %	28	28
- Rivitalotontteja	2	4	3	-25,00 %	6	2
- Kerrostalotontteja	3	1	2	100,00 %	1	1

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	2 532	2 488	2 638	6,03 %
TOIMINTAKULUT	- 1 241	- 1 132	- 1 194	3,46 %
TOIMINTAKATE	1 291	1 356	1 444	8,26 %

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Vastaava rakennustarkastaja Niklas Järvi

Vs. ympäristöpäällikkö Milla Suutari

TULOSALUEEN KUVAUS JA TOIMINTASUUNNITELMA

Tulosalue huolehtii rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun keinoin elinympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

Rakennuskantaselvitysprojekti sitoo rakennusvalvonnan henkilöstöä vuoden 2024 aikana. Vanhojen rakennuslupien digitointihanketta (307098) jatketaan ja hankkeeseen varataan 20 000 euron hankintamääräraha palkkakuluja varten.

2025 voimaantuleva uusi rakentamislaki korvaa nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain. Lakimuutos lisää koulutustarpeita rakennusvalvonnan koko henkilöstön osalta vuoden 2024 aikana.

Talousarviossa huomioidaan edellisen vuoden tapaan Lupapiste- käyttömaksut sekä Littoistenjärven hoitoon mahdollisesti kohdistuvat kustannuspaineet mm. vesiruton ja mahdollisten vieraslajien torjunnan osalta.

Ympäristönsuojelussa otettiin käyttöön vuonna 2022 sähköinen Lupapiste-asiointipalvelu, jonka kuukausimaksut menevät ensimmäisen kerran koko vuodelta vuonna 2024. Vuoden 2024 talousarvioon varataan Lupapiste- käyttömaksut. Rahaa varataan myös Varsinais-Suomen Helmikunnat II - luonnonhoitohankkeeseen, jossa hoidetaan ja kunnostetaan perinneympäristöjä, sekä Paimionjoen koskikunnostushankkeeseen, jossa Liedon alueella kunnostetaan Eurakoski ja Killalankoski.

Ympäristönsuojelun painopisteitä vuonna 2024 ovat vesihuoltolain 10 §:n toteutumisen valvonta sekä vuonna 2023 aloitetun vieraslajitorjunnan tilanteen ja tarvittavien jatkotoimien kartoituksen loppuun saattaminen.

TOIMENPITEET JA MITTARIT

Lautakunnan tavoite		5. Rakentamisen edellytysten turvaaminen	
Toimenpide	1 Joustavat ja nopeat lupaprosessit		
Mittari	Lupien käsittelyaika viikkoa (sisältää naapurien tiedottamisen noin 3 viikkoa)	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		4,0	4,0
Toimenpide	2 Toimiva asiakaspalvelu		
Mittari	Tilatut katselmukset suoritetaan työpäivissä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		3,0	3,0
Lautakunnan tavoite		8. Hyvinvoiva ympäristö ja monimuotoinen luonto	
Toimenpide	1 Ympäristönsuojelun valvontatarkastukset		
Mittari	Tarkastusten lukumäärä	Lähtöarvo 12/2023	Tavoitearvo 12/2024
		100,0	100,0

TULOSALUEEN SUORITTEET JA VERTAILUHINNAT

Suorite	TP2022	TA2023	TA2024	TA 24/23	TS2025	TS2026
Rakennusvalvonnan lupien määrä kpl	390	400	400	0,00 %	400	400
Rakennusvalvonnan katselmusten lukumäärä kpl	1 420	1 600	1 600	0,00 %	1 600	1 600
Rakennusvalvonnan toimintakulut / asukas, €	19,9	14,26	20,67	44,95 %	19	19
Ympäristönsuojelun valvontatarkastukset lukumäärä kpl	131	100	100	0,00 %	100	100
Ympäristönsuojelun toimintakulut / asukas, €	11,17	11,4	12,38	8,59 %	11,6	11,6

TALOUS

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos % TA2024/2023
TOIMINTATUOTOT	460	261	245	-6,03 %
TOIMINTAKULUT	- 638	- 662	- 678	2,44 %
TOIMINTAKATE	- 178	- 401	- 433	7,94 %

Investointiosa

Yhteenveto

Koko kaupungin investoinnit	TP2022	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Investoinnit					
Menot	- 11 433	-17 562	- 19 915	-21 730	-16 390
Tulot	204	1 885	500	500	500
Netto	- 11 239	-15 687	- 19 415	-21 230	-15 890

Yhteenveto omaisuuslajeittain 1 000 €	TP2022	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
RAKENNUKSET					
Menot	- 3 177	- 3 815	- 8 330	- 11 175	- 3 740
Tulot	0	35	0	0	0
Netto	- 3 177	- 3 790	- 8 330	- 11 175	- 3 740
INFRA					
Menot	- 4 721	- 9 220	- 5 665	- 5 440	- 7 415
Tulot		1 350			
Netto	- 4 721	- 7 870	- 5 665	- 5 440	- 7 415
VESI					
Menot	- 2 184	-2 280	- 2 820	- 2 800	- 3 220
Tulot	46				
Netto	- 2 138	- 2 280	- 2 820	- 2 800	- 3 220
LIIKUNTA					
Menot	0	- 128	- 315	- 415	- 115
Netto	0	- 128	- 315	- 415	- 115
IRTAIMISTO					
Menot	- 279	- 319	- 485	- 100	- 100
Netto	- 279	- 319	- 485	- 100	- 100
MAANHANKINTA					
Menot	- 1 062	- 1 800	- 2 300	- 1 800	- 1 800
Tulot	158	500	500	500	500
Netto	- 904	- 1 300	- 1 800	- 1 300	- 1 300

Investointiosan hankekohtaiset perustelut

RAKENNUKSET

	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
RAKENNUKSET				
Vanhan kunnantalon perusparannushankkeen suunnittelu				
Menot		-30 000 €		
Netto		-30 000 €		
Kuvaus	Vanhalle kunnantalolle on tehty kuntotutkimus, jonka perusteella on todettu rakennuksen vaativan laajan saneerauksen. Samassa yhteydessä on tärkeää tarkastella tilojen käyttötarkoitusta ja muuntojoustavuutta. Vuoden 2024 aikana tehdään tarkempi saneeraussuunnittelu, jossa huomioidaan myös muutostarpeet. Vanha kunnantalo on ulkovaipaltaan suojeltu rakennus, joka toisaalta tekee saneerauksesta haastavan, mutta mahdollistaa sisäpuoliset muutokset.			
Perusteluteksti	Korjaushankkeen lopullista laajuutta arvioidessa tulee tarkastella tilojen jatkokäyttötarkoitusta sekä hankkeen tarjoamia kiinteistökehitysmahdollisuuksia. Kohteen suojelutaso tulee selvittää sekä yhtenä vaihtoehtona arvioida rakennuksen osittaista tai kokonaista purkamista.			

Automaatiosaneeraukset				
Menot		-60 000 €	-60 000 €	
Netto		-60 000 €	-60 000 €	
Kuvaus	Kaupungilla on useita kohteita, joissa on käytössä vanhentuvaa kiinteistöautomaatiota. Esimerkiksi kaupungintalolla on käytössä kaksi erillistä järjestelmää.			
Perusteluteksti	Järjestelmiä ei voi enää päivittää ja ne tarvitsevat toimiakseen vanhempaa laitekantaa ja tietokoneiden käyttöjärjestelmiä, jota ei ole enää saatavilla. Tällainen järjestelmä on vikatilanteessa hankala, jopa osittain mahdoton korjata. Automaatiojärjestelmän päivitys parantaa ohjattavuutta ja mahdollistaa energiansäästön toteuttamiseksi.			
Kunnantuvan vesikaton kunnostus				
Menot			-100 000 €	
Netto			-100 000 €	
Kuvaus	Liedon kunnantuvan vesikaton kunnontarkastuksissa on löydetty korjaus- ja muutostarpeita. Riskirakenteet vaarantavat katon toiminnan ja voivat aiheuttaa lähivuotena vesivuotoja katon rakenteisiin. Vesikatteen korjaus on välttämätöntä yläpohjan kosteus- ja rakenneaurioiden välttämiseksi. Tällä taataan rakenteiden ja eristeiden kuivana pysyminen.			
Perusteluteksti	Kunnantuvan katon kunnostus on välttämätön, jotta voidaan varmistua katon toimivuudesta ja välttyä suuremmilta rakennuksen saneeraustarpeilta lähitulevaisuudessa. Kunnantuvan julkisivu saneerattiin vuonna 2022.			

Tammentuvan päiväkodin viemärisaneeraus				
Menot		-50 000 €		
Netto		-50 000 €		
Kuvaus	Tammentuvan päiväkodissa on tehty laajat saneeraukset aikaisempina vuosina ja vuonna 2023 tehtiin vaihto öljylämmityksestä maalämpöön. Remonttien yhteydessä on todettu vanhojen valurautaviemäreiden olevan teknisen käyttöikänsä päässä ja kunnostuksen tarpeessa. Valurautaviemärit olisi vielä mahdollista pinnoittaa uudelleen, mikä on edullisempi ja tässä kohteessa käyttökelpoinen vaihtoehto viemärisaneeraukselle.			
Perusteluteksti	Viemärisaneerauksen tekemättä jättäminen voi aiheuttaa putkirikon ja sen johdosta pitkän ja kalliin korjausremontin. Ajoissa tehty saneeraus parantaa viemäroinnin toimivuutta, ehkäise hajuhaittoja ja antaa enemmän vaihtoehtoja korjausten tekemiselle, jolloin voidaan välttää alapohjarakenteiden laajat avaukset.			
Maununtuvan rivitalojen salaojasaneeraus				
Menot			-75 000 €	
Netto			-75 000 €	
Kuvaus	Maununtuvan rivitaloille on tehty sisäremontti ja nyt on vuorossa salaojien uusiminen ja kattovesien viemärointi.			
Perusteluteksti	Parannetaan rakennusten kosteusteknistä toimintaa ja ennaltaehkäistään mahdollisia ongelmia.			
Terveyskeskuksen liuosjäähdyttimen uusiminen				
Menot		-70 000 €		
Netto		-70 000 €		
Kuvaus	Terveyskeskuksen TK6 JK2-liuosjäähdytintä on uusittavien listalla. Tiloissa työskennellään ympärivuotisesti. Saneeraus vaatii erillisen suunnittelun.			
Perusteluteksti	Jäähdytintä on käyttöikänsä päässä, huoltotarve on selkeästi lisääntynyt.			
Maamiesseurantalonsä (Manttaali) perusparannushankkeen tarveselvitys				
Menot		-20 000 €		
Netto		-20 000 €		
Kuvaus	Manttaalin kunnostustarve on todettu, mutta korjaussuunnitelmia ei ole vielä tehty. Selvitetään toteutusvaihtoehtoja ja tarkennetaan hankkeen laajuutta huomioiden synergiaedut. Tarkastellaan rakennuksen käyttötarkoitusta sekä niiden muuntojoustavuutta. Kyseessä on suojeltu kohde.			
Perusteluteksti	Rakennuksen käyttö on minimalistista ja siihen nähden käyttökulut ovat melko korkeat. Hankkeen tarkoituksena on arvioida rakennuksen jatkokäytön mahdollisuutta sekä tarvetta. Tarkastellaan mahdollisesti rakennuksen lisäosan purkua.			
Huoltomaalauksia puurakenteisiin				
Menot		-150 000 €	-50 000 €	
Netto		-150 000 €	-50 000 €	
Kuvaus	Kaupungin omistuksessa olevia puurakennuksia ja -rakenteita sekä			

	ikkunoita on arvoitu ja todettu huoltomaalauksien tarvetta. Joissain kohteissa on varauduttava myös puurakenteiden vaihtoon ja korjaukseen. Kohteita ovat mm. Yliskulman koulu, Mäntykoti, Pahkamäen puukoulu, Tarvasjoen kenttätupa, Maununtupa, Valmakoti,
Perusteluteksti	Puuosien huoltaminen ja maalaaminen on puurakenteiden kestävyyskannalta välttämätöntä. Maalaus suojelee puutalon verhousta ja estää vaurioita talon rakenteissa
LVIA-järjestelmien saneeraus	
Menot	-300 000 € -200 000 € -100 000 €
Netto	-300 000 € -200 000 € -100 000 €
Kuvaus	Teetetään RT-kortin mukaiset kuntoarvioita kohteisiin, joissa ei ole tehty merkittäviä saneerauksia tällä vuosituhannella. Inventoidaan vanhat LVIA-suunnitelmat sekä päivitetään suunnitelmat, mikäli vanhat suunnitelmat eivät vastaa nykyhetken tilannetta. Samalla saneerataan automaatiojärjestelmiä sekä lämpöverkkojen automatiikkaa. Suunnitelmien perusteella saneerataan vuosittain 2–5 kohteen LVIA-järjestelmät vuosittain.
Perusteluteksti	LVIA-järjestelmien toimivuudella on suuri merkitys sisäilmaolosuhteisiin sekä kiinteistöjen energiankulutuksen Osa järjestelmistä on vanhentunutta ja niiden säädettävyyden on heikko. Osassa ilmanvaihtojärjestelmiä on edelleen kuituvillalevyillä toteutettu äänenvaimennus, jotka voidaan korvata paremmalla nykytekniikalla ja vaikuttaa myös sisäilmaolosuhteisiin.
Yliskulman kivikoulun salaojasaneeraus	
Menot	-50 000 €
Netto	-50 000 €
Kuvaus	Yliskulman kivikoulun salaojat uusitaan ja kattovedet viemäroidään.
Perusteluteksti	Huoltojen yhteydessä on todettu, että vesien johtamista tontilla pitää parantaa ja tarve on parantaa salaojien toimivuutta ja varmistaa kattovesien johtaminen.
Toimintakeskuksen jäähdytys	
Menot	-200 000 €
Netto	-200 000 €
Kuvaus	Toimintakeskuksessa ei ole jäähdytystä ja sitä käytetään tällä hetkellä ympäri vuoden.
Perusteluteksti	Parannetaan kohteen sisäilmaolosuhteita jäähdytyksellä.
Lukitusten uusiminen	
Menot	-35 000 € -50 000 € -50 000 €
Netto	-35 000 € -50 000 € -50 000 €
Kuvaus	Lukitusjärjestelmän valinta sekä vaihtorytmin selvittäminen käyttökohteittain suunnitellaan vuoden 2024 alussa ja tehdään yhden kohteen uusiminen. Tarkoituksena on uudistaa kaikki Liedon kaupungin omistamien rakennusten lukitukset tulevaisuudessa aikavälillä 2024–2027.
Perusteluteksti	Osassa kaupungin kiinteistöjä lukitusjärjestelmät ovat ikääntyneet ja ne tulisi suunnitella ja uusia vastaamaan nykyhetken vaatimuksia. Lukituksen uusimisessa tulee huomioida tulevaisuuden tarpeet myös kulunvalvonnan osalta sekä avainten luovutukseen ja hallintaan liittyvät turvalliset sekä ajantasaiset sähköiset järjestelmät. Myös työajanseuranta on uusittavana, mikä on huomioitava myös sähköisessä lukituksessa.

Tarvasjoen koulun parkkipaikan laajennus				
Menot		-50 000 €		
Netto		-50 000 €		
Kuvaus	Parkkipaikan tekeminen liikuntahallin viereiselle peltoalueelle.			
Perusteluteksti	Tarvasjoen liikuntahallin rakentamisen yhteydessä on vähennetty parkkipaikkoja koulun alueelta. Parkkipaikkoja on nyt osittain välituntialueella ja autoliikenne risteytyy lasten kulkureittien kanssa useassa kohtaa. Parkkipaikan tekeminen uuteen paikkaan helpottaa pihatilan käyttöä ja parantaa liikenneturvallisuutta. Lisäksi liikuntasalin käyttäjille tarvitaan lisää parkkipaikkoja.			
Kaupungintalo - jäähdytysautomaatiikan ja valaistuksen saneeraus				
Menot		-20 000 €	-300 000 €	-320 000 €
Netto		-20 000 €	-300 000 €	-320 000 €
Kuvaus	Jäähdytyspalkkien säätimet uusitaan ja parannetaan automaatiikkaa ja säädettävyyttä. Kaupungintalon valaistuksessa ei ole automaatiikkaa ja tekniikkakin on osittain vanhentunutta. Uudistetaan kaupungintalon käytävävalaistus ja lisätään valaistusautomaatiikkaa tässä yhteydessä. Suunnittelu vuonna 2024 ja saneeraus vuonna 2025.			
Perusteluteksti	Jäähdytyksen säätöautomaatiikka on teknisen käyttöikänsä päässä ja se aiheuttaa viilennyksen epätasapainoa talon sisällä. Valaistussaneeraus parantaa valo-olosuhteita ja energiankulutus vähenee.			
Uudet varhaiskasvatuksen tilatarpeet				
Menot		-500 000 €	-2 000 000 €	-2 500 000 €
Netto		-500 000 €	-2 000 000 €	-2 500 000 €
Kuvaus	Kaupunginvaltuusto on syyskuussa 2022 antanut varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnalle tehtäväksi arvioida tulevien vuosien lapsimääriä ja tilatarpeita, joiden perusteella suunnitellaan tulevien vuosien uudisrakennushankkeet. Tarvetta on Loukineaisten lisäksi Ilmarisissa ja keskustan alueella.			
Perusteluteksti	Varhaiskasvatuspaikkojen lisääminen tarvetta vastaavalle tasolle.			
Ilmaristen koulunkentän huoltorakennus				
Menot		-120 000 €		
Netto		-120 000 €		
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on rakentaa kentälle oma huoltorakennus, jossa on kentän käyttöön tarvittavat pukutilat ym. Suunnittelu tehtiin vuoden 2023 kesällä, mutta valittu paikka ei ollut toteutukselle hyvä ja kentän suunnitelmia tarkennettiin toiminnallisemmaksi. Tavoite on toteuttaa uudisrakennus vuoden 2023 alkukesällä.			
Perusteluteksti	Ilmaristen koulun kentällä ei ole tällä hetkellä sopivia pukutiloja. Tavoitteen on koululaisten, päiväkotilasten ja alueen asukkain liikuntamotivaation lisääminen. Liedon kaupungin lähiliikuntapaikkasuunnitelman mukainen investointihanke.			
Keskuskoulun rakennushanke				
Menot	-2 000 000 €	-5 800 000 €	-7 000 000 €	
Netto	-2 000 000 €	-5 800 000 €	-7 000 000 €	

Kuvaus	Keskuskoulun sisäilmaongelmien vuoksi tehtävä mittava investointi. Vuonna 2020 tehtiin valmistelevaa suunnittelua, tiivistyskorjauksia ja ostettiin kuusi väistötilaluokkaa. Helmikuussa 2021 kaupunginvaltuusto teki päätöksen uuden koulun rakentamisesta, aikataulu on tarkentunut syksyllä 2021. Samassa yhteydessä on tarkoitus toteuttaa uudet musiikinopetuksen ja erityisopetuksen tilat. Vanha koulu jää väistötilakäyttöön ja sitä kunnostetaan tarpeellisin osin. Kesällä 2021 korjattiin keittiön tilat, jotka kuntotutkimuksessa todettiin kunnoltaan huonoimmiksi. Lisäksi vuoden 2021 aikana on tehty koulun luokkatiloihin tiivistyskorjauksia.			
Perusteluteksti	Hankkeen perusteluna on sisäilmaongelmien ratkaisu.			
Jokilaakson päiväkodin saneeraus				
Menot	-50 000 €	-20 000 €	-180 000 €	
Tulot	30 000 €			
Netto	-50 000 €	-20 000 €	-180 000 €	
Kuvaus	Jokilaakson päiväkotiki on kaupungin ainoa vuoropäiväkotiki, jossa on toimintaa ympäri vuorokauden ja vuoden. Saneerauksessa huomioidaan vuoropäiväkodin tarpeet ja myös viilennystarpeet. Saneeraussuunnittelu tehdään vuoden 2023 lopulla, jolloin tarkentuu tarvittavien toimenpiteiden laajuus. Jokilaakson päiväkotiki on suojeltu kohde.			
Perusteluteksti	Päiväkodin edellisestä laajemmasta saneerauksesta on jo aikaa ja tekniikka on osittain vanhentunutta. Talon rakenteissa löytyy myös riskirakenteita, jotka olisi hyvä huomioida saneerauksessa.			
Kiinteistön lämmitysjärjestelmän muutos (kaukolämpö/maalämpö)				
Menot	-190 000 €	-190 000 €	-190 000 €	-200 000 €
Tulot	35 000 €			
Netto	-190 000 €	-190 000 €	-190 000 €	-200 000 €
Kuvaus	Toteutetaan kahden kohteen kiinteistön lämmitysjärjestelmän muutostyöt (kaukolämpö / maalämpö / ilmavesilämpöpumppu). Saneerauskohteina Littoisten koulun öljylämmitys ja osaratkaisu Tarvasjoen hyvinvointikeskukselle.			
Perusteluteksti	Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että fossiilisen öljyn lämmityskäytöstä luovutaan 2030-luvun alkuun mennessä, ja että julkinen sektori näyttää esimerkkiä siirtymällä kestävämpään lämmitystapaan osittain jo vuoteen 2024 mennessä. Vaikutukset käyttötalouteen: siirryttäessä uusiutuvan energiankäyttöön pienenee lämmityskustannukset.			
Tarvasjoen koulun ja päiväkodin/eskarin julkisivun korjaus				
Menot	0 €	-160 000 €	-100 000 €	
Netto	0 €	-160 000 €	-100 000 €	
Kuvaus	Tarvasjoen koulun vanhan osan julkisivut ovat puurakenteiset ja vaativat huolto- ja korjaustoimenpiteitä. Suunnitteluvaiheessa on todettu, että julkisivu vaatii laajemman saneerauksen kuin alun perin oli suunniteltu. Samoin vanhan puurakenteisen eskarirakennuksen julkisivu ja vesikatto ovat saneerauksen tarpeessa. Hanke oli suunniteltu osittain vuodelle 2023,			

	mutta se ei toteutunut henkilöresurssien puutteessa.			
Perusteluteksti	Julkisivut vaativat pääosin puuosien vaihtoa ja huoltomaalausta. Eskarirakennuksen vesikatto on teknisen käyttöikänsä päässä.			
Lietohallin kosteiden tilojen korjaus				
Menot	-0 €	-80 000 €		
Netto	-0 €	-80 000 €		
Kuvaus	Lietohalli on valmistunut vuonna 2004. Pesutilat ovat alkuperäisessä kunnossa ja huoltokorjauksen tarpeessa. Työn laajuus kattaa laatoituksen sekä vesieristeiden uusimisen. Pintamateriaalit sekä vesieristeet uusitaan. Hanke ei toteutunut vuonna 2023, vaan on siirretty vuodelle 2024.			
Perusteluteksti	Lietohallin kuntoa on seurattu jo muutamia vuosia. Korjauksia on suoritettu tarpeellisilta osin. Nyt on vaarana veden pääsy rakenteisiin ja kosteusvaurion syntymiseen. Kyseessä on peruskorjaus katteen elinkaaren päättymisen johdosta. Kunnostuksella ei ole vaikutusta käyttötalouteen.			
Liikuntatilojen valaistuksen uusiminen (Jokilaakso, Ilmarinen, Littoinen, Loukinainen)				
Menot	-0 €	-55 000 €		
Netto	-0 €	-55 000 €		
Kuvaus	Koulujen liikuntasalien valaisimet ovat pääsääntöisesti alkuperäisiä. Tulevaisuudessa loisteputkien saatavuus heikkenee ja niiden valmistus tullaan kieltämään. Energiatehokkuus ja kohonnut sähköhinta aiheuttavat saneerauksen kannattavuuden. Vuoden 2023 kesälle suunniteltu uusimisurakka ei toteutunut.			
Perusteluteksti	Valaistuksen säätö mahdollistaa energiankulutuksen pienenemisen. Kunnostus vaikuttaa sähkölukituksen pienenemiseen ja sitä kautta käyttötalouden kustannusten pienenemiseen.			
Varautumisen investoinnit				
Menot	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €	
Netto	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €	
Kuvaus	Varautumissuunnitelman päivittämisen yhteydessä kartoitetaan uudet laitehankintatarpeet. Näihin kuuluvat esimerkiksi siirrettävät varavoimakoneet ja tarvittavat muutokset kiinteistöjen sähkö- ja vesijärjestelmissä.			
Perusteluteksti	Kaupungin varautuminen poikkeustilanteisiin.			
Koulujen ja päiväkotien leikkivälineet				
Menot	-60 000 €	-70 000 €	-70 000 €	-70 000 €
Netto	-60 000 €	-70 000 €	-70 000 €	-70 000 €
Kuvaus	Kiinteistöjen leikkivälineiden korjaukset/hankinta. Summa jakautuu välinehankintoihin sekä pohjatoihin. Kohteet kartoitetaan yhteistyössä infrapalvelun, tilapalvelun sekä käyttäjien kesken. Kohteet priorisoidaan ensisijaisesti turvallisuuskartoituksen tulosten mukaan. Muut kohteet sekä turvallisuuskartoituksessa esiin tulevat tarpeet tullaan lisäämään 5-vuotissuunnitelmaan sekä tuleviin talousarvioihin. Alustavat suunnitelmat talousarviovuosille: 2024 Poutapilven pk, Palomäen pk, Tarvasjoen ek, Järvikodon pk			

Perusteluteksti	Investoinnilla tavoitellaan määräysten mukaista turvallisuustasoa leikkivälineissä. Vaikutukset käyttötalouteen: uudet välineet lisäävät ylläpitokustannuksia.			
Pienhankkeet				
Menot	-390 000 €	-500 000 €	-500 000 €	-500 000 €
Netto	-390 000 €	-500 000 €	-500 000 €	-500 000 €
Kuvaus	Pienet toteutettavat lvi-hankkeet ja rakennustekniset hankkeet, mm. ilmastoinnin ja lämmitysjärjestelmien korjaukset eri kiinteistöissä. Kyseessä on useisiin eri kiinteistöihin toteutettavat pienimuotoiset tai kiireelliset peruskorjausinvestoinnit, jotka ilmenevät toimintavuoden aikana. Tällaisia ovat esim. vesivahinkokorjaukset, pienet sisäilmaremontit, käyttöönotettavien tilojen pintasaneeraukset, valaistusten muutokset. Suunniteltuja pienhankkeita; Päiväkotien ja vanhustenhoitolaitosten viilennystarpeet, ilmalämpöpumput Jokilaakson koulun kuraeteinen Kameravalvonnan parantaminen Vesikattojen huollot			
Perusteluteksti	Talotekninen perustelu: Kiinteistöjen taloteknisistä järjestelmiä uusitaan tarpeen mukaan. Korjaustarve vaihtelee vuosittain, koska kiinteistökanta on vanhaa ja rikkoontumisia tapahtuu ennalta arvaamattomasti. Laitteiden uusimiset tehdään laajempien remonttien yhteydessä. Huoltokustannukset ovat korkeita sekä energiatehokkuus heikko. Lisäksi järjestelmien etäkäyttö on hankalaa. Vaikutukset käyttötalouteen: toimenpiteet vähentävät kiinteistönhuolto- ja ylläpidon kustannuksia (energiatehokkuus). Pienkorjaukset ovat jääneet vähemmälle huomiolle varsinaisten investointihankkeiden vuoksi. Investoinnilla tavoitellaan kiinteistön elinkaaren jatkamista sekä työviihtyisyyden lisäämistä. Lisäksi ennakoivilla oikea-aikaisilla toimenpiteillä vältetään suurempien korjaustarpeiden syntyminen.			

INFRA

	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
INFRA				
Matintalo 4 asemakaava				
Menot		-600 000 €		
Netto		-600 000 €		
Kuvaus	Uuden kaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen. Investoinnin tavoitteena on toteuttaa Matintalo 4 asemakaava-alueen kunnallistekniikka. Kyseessä on uusinvestointi ja tontinmyyntikohde. Suunnittelu ja toteutus 2024. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.			
Sulkakuja ja Haapakummuntien jatke				
Menot		-600 000 €		
Netto		-600 000 €		
Kuvaus	Kyseessä uusinvestointi ja tontinmyyntikohde. Kohde on osa Siiventie-Ratuntie asemakaavaa. Investoinnin tavoitteena on toteuttaa Sulkakujan rakentaminen sekä Haapakummuntien jatke. Suunnittelu ja toteutus vuonna 2024. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.			
Säskyläntie - Arosuontie työpaikka-alue				
Menot			-400 000 €	-400 000 €
Netto			-400 000 €	-400 000 €
Kuvaus	Kyseessä uusinvestointi ja tontinmyyntikohde. Investoinnin tavoitteena on toteuttaa yritystonttialueen kunnallistekniikka. Kaavakäsittelyn aikataulusta riippuen suunnittelu vuonna 2024 ja toteutus vuonna 2024–2025. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.			
Tyllin alueen muutos ja laajennus				
Menot			-50 000 €	-450 000 €
Netto			-50 000 €	-450 000 €
Salimäentien jatko ja kevyenliikenteen väylä				
Menot		-65 000 €	-600 000 €	
Netto		-65 000 €	-600 000 €	
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on toteuttaa Salimäentien jatko ja uusi kevyenliikenteenväylä sekä Tammitien jkpp jatko. Investoinnilla tavoitellaan alueen liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden parantamista. Kyseessä on uusinvestointi. Alustava suunnittelu ja maaperätutkimukset on tehty vuonna 2020. Kaavakäsittelystä riippuen suunnittelu aloitetaan 2024. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden ja kevyenliikenteenväylien ylläpitomenot kohoavat.			
Tiesuunnitelmat ELY-				

keskus				
Menot		-90 000 €	-90 000 €	
Netto		-90 000 €	-90 000 €	
Kuvaus	ELY-keskus vaatii tiesuunnitelman asemakaava-alueiden risteysjärjestelyistä, jotka sijoittuvat valtion valtateille. Vuoden 2024 tiesuunnitelmaa vaativia kohteita ovat Vt10 risteysjärjestelyt Huoltomiehentiellä sekä Vt10 Saukonojantien risteysalue. Tiesuunnitelmat toteutetaan irrallaan kaava-alueiden kunnallistekniikasta ja huomioidaan erikseen talousarviokäsittelyssä. Tiesuunnitelmat vaativat Traficomien hyväksynnän.			
Saukonojantie 2 asemakaava				
Menot		-400 000 €		-1 000 000 €
Netto		-400 000 €		-1 000 000 €
Kuvaus	Investoinnin tavoitteena on toteuttaa asuin- ja liikerakennusten korttelialueen kunnallistekniikka Hämeentien ja Simpukkatie väliin. Hankkeen yhteydessä tarkastellaan Saukonojantien risteysalueen sujuvuutta ja turvallisuutta. Kyseessä on tiesuunnitelmaa vaativa hanke (erillinen määräraha). Risteysalueen suunnittelu aloitetaan kaavakäsittelystä riippuen 2024 ja rakentamishanke toteutetaan Traficomien tiesuunnitelman hyväksymisen jälkeen, arvio aikataulusta on 2026. Omana erillishankkeena toteutetaan uudelle asemakaava-alueelle vuonna 2024 tieyhteys Simpukkatielle sekä VP-alueen toiminnot. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.			
Poikoja asemakaava				
Menot				-50 000 €
Netto				-50 000 €
Loukinaistentie hallinnollinen muutos				
Menot		-200 000 €		
Netto		-200 000 €		
Kuvaus	ELY-keskuksen esityksenä on muuttaa loput Loukinaistentiestä sekä siihen liittyvä jkpp-tie kaduksi. Investoinnin tavoitteena on saneerata Loukinaistentie sekä liittyvä jkpp-väylä yhteistyössä kaupungin kanssa, jonka jälkeen hallinnollinen muutos on mahdollista toteuttaa. Suunnittelu alkaisi 2023 ja saneeraus toteutuisi 2024. Hallinnollinen muutos koskee väliä Vt10 Hämeentie - Pääskyntie. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden ja kevyenliikenteenväylien ylläpitomenot kohoavat talvikaudesta 2024–2025 alkaen.			
Etusuoranpolku kvl jatke				
Menot			-100 000 €	
Netto			-100 000 €	
Kuvaus	Investoinnin tavoitteena on toteuttaa puuttuva kevyenliikenteenväylän jatke. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden ja kevyenliikenteenväylien ylläpitomenot kohoavat.			
Keskustan matonpesupaikan saneeraus				
Menot		-60 000 €		
Netto		-60 000 €		

Kuvaus	Investoinnin tavoitteena on saneerata keskustan matonpesupaikka vastaamaan 2017 voimaan tulleen jätevesiasetuksen määräyksiä.		
Viertolan alueen yleissuunnitelma			
Menot		-40 000 €	-10 000 €
Netto		-40 000 €	-10 000 €
Kuvaus	Sivistyspalvelut / liikuntatoimi on aloittamassa Viertolan alueen yleissuunnitelmaa, jonka tarkoituksena on parantaa jalkapallokentän toiminnallisuutta sekä alueen liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta. Infrapalvelut ovat mukana suunnitelmassa katualueiden osalta. Tavoite on saada Lietohallin ympäristön pysäköintiä parannettua ennen kuin uuden Keskuskoulun rakentaminen vaikuttaa alueen liikenteeseen syksyllä 2024.		
VT10 risteysjärjestelyt (Huoltomiehentie)			
Menot		-60 000 €	-1 200 000 €
Netto		-60 000 €	-1 200 000 €
Kuvaus	Investoinnin yhtenä tavoitteena Liedon keskustan liikennejärjestelyjen sujuvuus. Kyseessä on Liedon kaupungin ja ELY-keskuksen yhteinen tiesuunnitelmaa vaativa hanke (erillinen määräraha). Suunnittelu aloitetaan 2024 ja risteysjärjestelyt toteutetaan Traficommin tiesuunnitelman hyväksymisen jälkeen, arvio asian käsittelylle on noin vuosi, jonka jälkeen rakentamisaikataulu olisi vuonna 2026. Alueen kunnallistekniikka toteutetaan, kun tiesuunnitelma on hyväksytty.		
Perusteluteksti	Hanke on välttämätön Huoltomiehentien alueen rakentamisen kannalta. Lisäksi kyseessä on liikenneturvallisuushanke. Rakennustekninen perustelu ja toiminnallinen perustelu: Liedon keskustan suunnasta vasemmalle kääntyminen on hankalaa. Lisäksi kyseessä on kapea risteysalue. Alueen eteläpuolelle on mahdollisesti tulossa uutta kaavoitusta. Vaikutukset käyttötalouteen: ei suoranaista vaikutusta.		
Sillilä 4 asemakaava			
Menot		-75 000 €	-600 000 €
Netto		-75 000 €	-600 000 €
Kuvaus	Uuden kaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen. Investoinnin tavoitteena on toteuttaa Sillilä 4 asemakaava-alueen kunnallistekniikka. Kyseessä on uusinvestointi ja tontinmyyntikohde. Suunnittelu ja toteutus tarkentuu kaavoituksen aikataulujen mukaan. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.		
Pakurlan asemakaava			
Menot		-50 000 €	-600 000 €
Netto		-50 000 €	-600 000 €
Kuvaus	Uuden kaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen. Investoinnin tavoitteena on toteuttaa Pakurlan asemakaava-alueen kunnallistekniikka. Kyseessä on uusinvestointi ja tontinmyyntikohde. Suunnittelu ja toteutus tarkentuu kaavoituksen aikataulujen mukaan. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.		
Liedon Portin laajennus (varaus)			
Menot		-450 000 €	

Netto			-450 000 €	
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on varautua Tiemestarintien jatkon rakentamiseen. Kyseessä on uudisrakennushanke ja suunnittelu sekä toteutus riippuu alueelle tulevista toimijoista. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden ylläpitomenot kasvavat.			
Hakkisten risteysjärjestelyt				
Menot				-500 000 €
Netto				-500 000 €
Kuvaus	Kyseessä liikenneturvallisuushanke, liittyy ELY-keskuksen suunnitelmiin vt 10 turvallisuuden parantamisesta. Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden ylläpitomenot kasvavat.			
Jukolantien klv laajennus				
Menot			-450 000 €	
Netto			-450 000 €	
Kuvaus	Jukolantien kevytväylän jatkaminen tien länsipuolella vt 10:n risteykseen asti ja liityntäpysäköintialueen rakentaminen. Kohde on tärkeä liikenneturvallisuuden parantamisen kannalta sekä lisää julkisen liikenteen käyttöä. Vaikutukset käyttötalouteen: kevytväylän rakentaminen lisää ylläpitokustannuksia			
Tuohitien klv				
Menot			-180 000 €	
Netto			-180 000 €	
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on parantaa alueen kevyenliikenteen turvallisuutta rakentamalla uusi väylä Tuohitien varteen. Suunnittelu on tehty 2019. Vaikutukset käyttötalouteen: kevytväylän rakentaminen lisää ylläpitokustannuksia.			
Haarapääskyntie				
Menot			-50 000 €	-350 000 €
Netto			-50 000 €	-350 000 €
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on rakentaa yritystonttien kulkuyhteydet sekä vesi-, viemäri- ja hulevesiverkosto Luolakallion alueelle. Vuonna 2019–2020 on toteutettu verkostoja Pääskyntien suunnasta yhdessä kaukolämpölinjojen kanssa sekä Luolakallion tielinjaus. Alueella on jo kolme toiminnassa olevaa yritystä, joiden liikenne ohjautuu Luolakallion tietä pitkin. Sippaan siltahanke valmistui elokuussa 2021 ja sen arvioidaan lisäävän läpikulkua Luolakallion tiellä. Vaikutukset käyttötalouteen: lisää ylläpitokustannuksia			
Lounaisväylä (ent. Rekkaparkki)				
Menot				-50 000 €
Netto				-50 000 €
Kuvaus	Alueen osoittaminen raskaan liikenteen pysäköintiin Länsi-Avantientien pohjoispuolella.			
Perusteluteksti	Hanke edistää logististen ketjujen joustavuutta. Avantin alueella sijaitsee useita toimijoita, jotka palvelevat seudullisesti erityisesti logistiikkaa ja			

	raskasta liikennettä.			
Yleiset leikkikentät ja puistot				
Menot	-120 000 €	-250 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Netto	-120 000 €	-250 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Kuvaus	Yleisten leikkipuistojen välineiden korjaukset/hankinta. Summa jakautuu välinehankintoihin sekä pohjatöihin. Leikkivälineitä on kaikkiaan lähes tuhat kappaletta ympäri Lietoa. Tämän investoinnin alla on myös uusien viheralueiden perustaminen sekä vanhojen alueiden peruskorjaus. Alustavat suunnitelmat talousarviovuosille: 2024 Mäntylän lp (osin liikuntapuisto), Kahlojan lp, Pukinkullanpuisto (lakkautetaan /579/10.03.01.02/2023) 2025 Vihervaaran lp, Herrasen lp, Penninkujan lp 2026 Kirjolanpuisto, Virolan lp, Pahkapuisto			
Perusteluteksti	Vuonna 2022 on tehty yleisten leikkipaikkojen kehittämissuunnitelma, jossa on tullut esille tarve muutaman leikkikentän kokonaisuusimiseen ja kehittämiseen, osin kunnostamistarpeista johtuen ja osin liittyen alueen asutuksen lisääntymiseen ja kaavaan merkittyjen pienten lasten leikkialueiden toteuttamiseen. Investoinnilla tavoitellaan leikkipaikkojen määräysten mukaista turvallisuustasoa sekä lasten liikuntamotivaation lisääminen ja viihtyvyys. Viihtyvyyden parantuminen kaupungin eri osa-alueilla ja kasvillisuuden säilymisen turvaaminen. Tästä investointikohteesta rahoitetaan myös vanhojen leikkialueiden poistosta aiheutuvat kulut.			
Asfaltointi, asuinalueiden ensimmäinen asfaltointi ja pintaukset				
Menot	-400 000 €	-450 000 €	-400 000 €	-400 000 €
Netto	-400 000 €	-450 000 €	-400 000 €	-400 000 €
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on sekä uusien että vanhojen kaavateiden asfaltointi ja pienet asfaltointikohteet. Toteutuskohteita on eri puolilla kuntaa. Investoinnilla tavoitellaan liikenneturvallisuuden parantamista sekä tienhoidon helpottamista kaupungin eri osa-alueilla. Tällöin jää pois hiekkateiden lanaus ja pölynsidonta. Vuoden 2024 asfaltointisuunnitelma valmistuu keväällä 2024, kun nähdään talven aikaiset vauriot. Vaikutukset käyttötalouteen: vähentää sorateiden kunnossapitotarpeita			
Vanhojen valaistusten peruskorjaus / yhteiskavuukohteet, jatkuva hanke				
Menot	-250 000 €	-300 000 €	-300 000 €	-300 000 €
Netto	-250 000 €	-300 000 €	-300 000 €	-300 000 €
Kuvaus	Pääpaino on jatkossa nykyisten kaasunpurkausvalaisimien (suurpainenatrium) vaihtaminen ledeiksi. Kaasunpurkauslamppujen saatavuus loppuu muutamassa vuodessa ja ledillä päästään huomattaviin energiansäästöihin kaasupurkausvalaisimiin verrattuna. Hanke on osin yhteinen Carunan kanssa. Samassa yhteydessä Caruna muuttaa vanhat ilmakaapelit maakaapeleiksi. Carunan hankkeet vähenevät, ja pääpaino on jatkossa kaupungin omilla saneeraushankkeilla. Kyseessä on perusparannushanke, jossa korjataan vanha katuvalaistus ajanmukaisiksi ledivaloiksi sekä mahdollistetaan myöhemmin himmennys. Tulevina vuosina korjataan sellaisten sivukatujen valaistuksia, joita ei ole toteutettu yhteishankkeena.			

Perusteluteksti	Rakennustekninen perustelu: vanhat valaisimet ja pylvääät päivitetään ajanmukaisiksi ja varustetaan himmennuksen mahdollistavalla yksiköllä. Toiminnallinen perustelu: energiansäästö ja ohjattavuus led-valoihin siirryttäessä.			
Led -valaisimien himmennysliittimien asennus				
Menot	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Netto	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Kuvaus	Kyseessä on valtuustoaloitteeseen liittyvä perusparannushanke. Himmennyksellä saavutettava kustannus- ja energiansäästö on vähäinen nykyisestä yösammutuksesta johtuen. Yöhimmennyksellä voidaan parantaa tienkäyttäjien turvallisuutta ja liikkumismukavuutta taajamissa iltaisin ja yöllä.			
Perusteluteksti	Rakennustekninen perustelu: jo asennetut led-valaisimet varustetaan himmennuksen mahdollistavalla yksiköllä.			
Liikenteenohjauslaitteet				
Menot	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Netto	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on hankkia eri puolille kuntaa mm. nopeusnäyttöjä, liikennemerkkejä, suojateiden varoitusviilkuja ym. Kyseessä on kalustohankinta.			
Perusteluteksti	Liikenteenohjauslaitteiden kunnostus Toiminnallinen perustelu: uusi tieliikennelaki tuli voimaan 1.6.2020, uudet liikennemerkit ja vanhojen liikennemerkkien vaihto tehdään 10 vuoden siirtymäajan aikana Vaikutukset käyttötalouteen: vaikutus vähäinen			
Teollisuusalueiden kyltitykset				
Menot	-25 000 €	-25 000 €	-25 000 €	-25 000 €
Netto	-25 000 €	-25 000 €	-25 000 €	-25 000 €
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena toteuttaa yritysalueiden viitoitukset ja kyltitykset alueiden laajentuessa. Kaupunki vastaa kylttirunkojen hankinnasta ja asennuksesta, kyltityksestä vastaa Avantin kehitys ry.			
Perusteluteksti	Rakennustekninen perustelu: yritysalueiden saavutettavuuden parantaminen Vaikutukset käyttötalouteen: ei vaikutuksia			
Kävelyn, pyöräilyn ja ja joukkoliikenteen edistämisen pienhankkeet				
Menot	-130 000 €	-130 000 €	-130 000 €	-130 000 €
Netto	-130 000 €	-130 000 €	-130 000 €	-130 000 €
Kuvaus	Vuonna 2022 on valmistunut Liedon kaupungin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma. Ohjelmaan kirjataan erilaisia toimenpiteitä, joiden näkökulmana on edistää kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikenteen käyttöä ja parantaa reitistön esteettömyyttä. Edistämishjelmassa saadaan suunnitelmallisesti kirjattua tarpeet ja laatimisessa on mukana kaikkien toimialojen edustajia. Pienhankkeisiin on varattu vuosittain investointirahaa, jolla tehtävät toimet kohdistuvat mm. kaupungin vastuulla olevien kevyen liikenteen väylien perusparannuksiin, esteettömyyteen ja linja-autopysäkkien kunnostuksiin. Joihinkin hankkeisiin on mahdollista saada myös avustuksia. Kohde pitää sisällään myös seudullisesti yhteisten hankkeiden kustannuksia,			

	kuten pyöräilyreitistön kyltityksiä. Edistämishjelma antaa paremmat mahdollisuudet rahoitukset saamiseksi. Vaikutukset käyttötalouteen: lisää ylläpitokustannuksia			
Infran pienhankkeet				
Menot	-300 000 €	-350 000 €	-400 000 €	-500 000 €
Netto	-300 000 €	-350 000 €	-400 000 €	-500 000 €
Kuvaus	Investointimäärärahaan sisältyvät uusien asuinalueiden viimeistely esim. viheralueiden nurmetukset, puusto ja muut istutukset sekä leikkipaikat, kun pääosa alueen tonteista on rakennettu. Näitä kustannuksia ei ole sisällytetty infran rakentamisurakoihin, mikäli niitä ei ole ajallisesti mahdollista toteuttaa samassa yhteydessä. Osa työstä pystytään tekemään kaupungin omana työnä, jolloin investointikuluihin tulee lähinnä materiaalikustannuksia. Pienhankkeisiin sisältyvät myös teollisuusalueiden kunnallistekniikka silloin, kun kunnallistekniikka tarvitaan uuden toimijan tullessa nopealla aikataululla alueelle. Pienhankkeisiin sisältyy myös suunnittelukuluja. Tavoitteena on tehdä suunnitelmia ja kustannusarvioita etupainotteisesti, jotta voidaan esimerkiksi hakea avustuksia erilaisiin hankkeisiin.			
Perusteluteksti	Pienhankemääräraha nopeuttaa hankkeiden eteenpäin viemistä. Tekninen lautakunta seuraa investointimäärärahan käyttöä.			
Hulevesijärjestelmät (uudet kaava-alueet ja saneeraukset)				
Menot	-300 000 €	-300 000 €	-500 000 €	-500 000 €
Netto	-300 000 €	-300 000 €	-500 000 €	-500 000 €
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on toteuttaa esille tulleita perusparannuskohteita eri puolilla kuntaa sekä rakentaa pieniä uudiskohteita ja mm. Hulevesialtaita. Kuntokartoitus on tehty ja pelkästään korjausvelkaa on noin 1 000 000 €. Kiireellisiä kohteita on useampia, esimerkiksi ojien perkuuta niillä alueilla, joissa ei ole hulevesiputkistoa sekä vanhojen putkitusten pikaisia uusimistarpeita. Lisäksi hulevesiverkostoa uusitaan tarvittaessa sekä Liedon veden linjojen saneerauksen yhteydessä. Kiireellisenä hulevesijärjestelmän korjauksena on listalle noussut Avantintien alun hulevesien johtaminen kiertoliittymästä Tuulissuon suuntaan.			
Perusteluteksti	Rakennustekninen perustelu: vanhojen hulevesijärjestelmien investointikorjaukset ja uusien rakentaminen Vaikutukset käyttötalouteen: lisää tulevana vuosina ylläpitokustannuksia, toimimattomien/vaurioituneiden hulevesiverkostojen aiheuttamat vauriot ovat kalliita korjata. Lisääntyneet rankkasateet aiheuttavat sopeutumistarpeita, joita ovat mm. kaupungin hallitsemien hulevesilinjojen parantaminen ja hulevesien viivytyksen kehittäminen.			
Suopohjan asemakaava				
Menot	-50 000 €	-700 000 €		
Netto	-50 000 €	-700 000 €		
Kuvaus	Investoinnin tavoitteena on rakentaa yritystonttien kulkuyhteydet sekä kunnallistekniikka Suopohjaan, Tuulissuontien alueelle. Vuonna 2020 on toteutettu Kehätie -hankkeen yhteydessä Tuulissuontien parantaminen, mikä osaltaan parantaa kulkuyhteyttä Suopohjan alueelle. Kunnallistekniikan suunnittelu on aloitettu 2023.			

	Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.			
Tastonmetsä 2 / Louhenpolku Sammontie KLV				
Menot	-90 000 €	-700 000 €		
Netto	-90 000 €	-700 000 €		
Kuvaus	Uuden kaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen. Investoinnin tavoitteena on toteuttaa Tastonmetsä 2 asemakaava-alueen kunnallistekniikka. Kyseessä on uusinvestointi ja vuoden 2024 tontinmyyntikohde. Samalla suunnitellaan ja toteutetaan Sammontien huolto- / kevyenliikenteen väylä sekä alueen hulevesijärjestelyt. Suunnittelu on aloitettu 2023 ja kunnallistekniikan rakentamisen aloitukseen on määräraha vuodelle 2023. Suunnittelun viivästyttä töitä ei todennäköisesti ehditä aloittamaan vuoden 2023 aikana, mutta kilpailutus tehdään syksyllä 2023.			
	Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.			
Tammentaan asemakaava				
Menot	-0 €	-60 000 €	-700 000 €	
Netto	-0 €	-60 000 €	-700 000 €	
Kuvaus	Uuden kaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen. Investoinnin tavoitteena on toteuttaa Tammentaan asemakaava-alueen kunnallistekniikka. Kyseessä on uusinvestointi ja tontinmyyntikohde. Kaavan käsittelyaikataulusta riippuen suunnittelu vuonna 2024 tai 2025 ja toteutus vuonna 2025–2026			
	Vaikutukset käyttötalouteen: kaavateiden sekä puistojen ja yleisten alueiden ylläpitomenot kohoavat.			
Kaavateiden sillat, kuntokartoitus / saneeraus				
Menot	-75 000 €	-120 000 €	-120 000 €	
Netto	-75 000 €	-120 000 €	-120 000 €	
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on kartoittaa kaavateiden sillat sekä toteuttaa kuntokartoitukset. Vuoden 2023 aikana toteutetaan ensimmäiset suunnitelmat sekä saneeraukset. Kunnossapitotoimia jatketaan saadun selvityksen pohjalta.			
	KH 6.11.2023: Vähennetty 45 tuhatta euroa määrärahasta.			
Perusteluteksti	Rakennustekninen perustelu: siltojen rakenteiden turvallisuus päivitetään nykyvaatimusten mukaiseksi, liikennemäärät huomioiden. Selvitetään siltojen kantavuuksia, joista mm. rakentajat ovat kiinnostuneita. Vaikutukset käyttötalouteen: vähäisiä vaikutuksia.			
Asfaltointi, teollisuusalueiden ensimmäinen asfaltointi ja pintaukset				
Menot	-200 000 €	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Netto	-200 000 €	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Kuvaus	Investoinnin tarkoituksena on sekä uusien että vanhojen kaavateiden			

asfaltointi ja pienet asfaltointikohteet. Toteutuskohteita on eri puolilla kuntaa. Investoinnilla tavoitellaan liikenneturvallisuuden parantamista sekä tienhoidon helpottamista kaupungin eri osa-alueilla. Tällöin jää pois hiekkateiden lanaus ja pölynsidonta. Vuoden 2024 asfaltointisuunnitelma valmistuu keväällä 2024, kun nähdään talven aikaiset vauriot.

Vaikutukset käyttötalouteen: vähentää sorateiden kunnossapitotarpeita.

VESI

	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
VESI				
Sulkakuja - Haapakummuntie				
Menot		-220 000 €		
Netto		-220 000 €		
Kuvaus	Perustuu kaavoitusohjelmaan v. 2024–2026. Uudisrakennushanke, kaavoitettuja AP- ja AO-tontteja. Suunnittelu ja rakentaminen v. 2024 yhdessä infrarakentamisen kanssa. Sulkakuja on jatkoa Siiventielle, Haapakummuntien pätkä rakentamatta maanomistusolosuhteista johtuen Ratuntien eteläpuolella.			
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) katetaan jatkossa liittymismaksutuloilla.			
Vesijohtolinjojen saneeraus				
Menot	-140 000 €	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Netto	-140 000 €	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Kuvaus	Vanhojen valurautaputkien uusiminen, toimimattomien runkolinjaventtiilien vaihto, virtausmittarikaivojen ja painemittausten lisääminen verkostoon (n. 15 kpl) vesitaselaskentaa varten. Liittyy aluemittausjärjestelmään. Virtausmittauskaivojen perusteella tieto myös veden lämpötilasta ja sähkönjohtavuudesta indikoi veden laadusta. Virtausmittauskaivoista on mahdollista suorittaa verkoston desinfiointi alueittain esim. shokkikloorauksen osalta.			
Perusteluteksti	Vesijohtolinjojen kunnossapitovelka kasvaa putkien kunnan, ikääntymisen ja materiaalien laadun seurauksena. Runkolinjaventtiilien ja satuloiden vaihtoja, putkilinjojen korjausta / materiaalivaihtoja sekä palopostien vaihtoja on tehty jo v. 2022–2023 aikana. Lisäksi aluemittaukseen liittyy uusien virtausmittauskaivojen asennukset. Palopostien vaihtoja toteutetaan n. 20–30 kpl/vuosi. Investoinnit toteutetaan omajohtoisena konetyönä.			
Viemäriinjojen saneeraus				
Menot	-140 000 €	-140 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Netto	-140 000 €	-140 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Kuvaus	Tulevina vuosina varaudutaan Liedon keskustan ja Nuolemon alueen vanhojen betonisten jätevesiviemäreiden sukittamiseen / korjaamiseen. Korjaustarve arvioidaan puitesopimukseen perustuvan viemäriinjojen pesun ja putkistokuvausten perusteella (kuntotutkimusraportti).			
Perusteluteksti	Viemäriputkilinjojen kunnossapitovelka kasvaa putkien kunnan, ikääntymisen ja materiaalien laadun seurauksena. V. 2023–2025 putkokuvausten perusteella tehdään saneeraussuunnitelmat. Osa korjaustöistä on tarkoitus toteuttaa omajohtoisena konetyönä.			
Tarvasjoen vesijohtoverkoston saneeraus				
Menot	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Netto	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Kuvaus	Virolan alueen vesijohtoverkoston painetaso vaihtelee Tarvasjoen			

	paloaseman vedenoton vuoksi. Suunnitelmissa rakentaa vesijohto Pitkäperkontien ja Virolan alueiden väliin, jolloin vesijohto saataisiin lenkkiin. Myös tarkoitus toteuttaa paineenkorotusasema Tyllin teollisuusalueelle, jonka nykyiset vesijohdot kapasiteetiltaan alimitoitettuja. Tarkoitus myös saada veden syöttö alueelle kahdesta suunnasta. Suunnittelu ja toteutus v. 2023–2024 aikana. Tarvasjoen alueella myös palopostien vaihtotyö jatkuu.			
Perusteluteksti	Veden riittävyden ja paineen turvaaminen. Painetason varmistaminen, vedenpaineen vaihtelu saa etenkin Tarvasjoen verkostossa aikaan sakan irtoamista. Tarkastelussa myös Virolan alueen vesijohtojen huuhtelu / possutus. Tyllin alueella suuria veden käyttäjiä, otetaan huomioon myös jatkorakentaminen / kaavoitus. Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) katetaan jatkossa liittymismaksutulolla.			
Vesihuollon pienhankkeet				
Menot	-520 000 €	-520 000 €	-520 000 €	-520 000 €
Netto	-520 000 €	-520 000 €	-520 000 €	-520 000 €
Kuvaus	Äkilliset pienhankkeet, ennalta-arvaamattomat korjauskohteet sekä yllättävät vesi- ja viemäripuolen putkirikko tms. tilanteet. Hankkeet avataan investointilistaan omilla hankenumeroilla. Liittyy varautumiseen.			
Perusteluteksti	Häiriöttömän talousveden jakelun turvaaminen. Vuoden aikana tulevat uusien ja vanhojen yritysalueiden, teollisuusalueiden sekä kaava-alueiden ulkopuolisten alueiden rakentamistarpeet.			
Viemäriverkoston kuntotutkimus				
Menot	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Netto	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Kuvaus	Liittyy kunnossapitovelan kukistamiseen ja omaisuudenhallintaan. Viemäriinjojen korjaustarpeen arvioiminen on aloitettu vuonna 2023. Työ tehdään puitesopimukseen perustuvan viemäriinjojen pesun ja putkistokuvausten perusteella. Tarkoitus pestä ja kuvauttaa aluekokonaisuus kerralla ja saatujen raporttien ja tulosten perusteella laatia saneeraussuunnitelma seuraavien 5–10 vuoden ajalle.			
Perusteluteksti	Viemäriputkilinjojen kunnossapitovelka kasvaa putkien kunnan, ikääntymisen ja materiaalien laadun seurauksena. V. 2023–2025 putkokuvausten perusteella tehdään kuntotutkimusraportit sekä saneeraussuunnitelmat. Vanhat betoniviemäriinjat sukutetaan kunnan ja putkilinjan aseman mukaan (viettoviemärit). Osa korjaustöistä toteutetaan omana konejohtoisena työnä (mm. kaivojen korjaukset/vaihdot). Ongelmana vanhojen putkilinjojen materiaali, perustamistapa ja painumiset erityisesti tien alituskohdissa.			
Laakkari-Rauhakylä-keskusta VJ-Haara, vaihe 4				
Menot	-300 000 €	-300 000 €		
Netto	-300 000 €	-300 000 €		
Kuvaus	Vaihe 4 on jatkoa Laakkari - Liedon aseman vesijohdon ja paineviemäriin rakentamisen vaiheille 1, 2 ja 3. Vaiheessa 3 (Keskustan haara) VJ 225 PEH-10 on rakennettu Hakulantien varteen lähelle Vanhaa Tampereentietä. Vaiheessa 4 toteutetaan n. 4,0 km:n pituinen Aurajoen alitus ja putken rakentaminen Talviniityn alueelle saakka. Tällä on huomattava parannus keskustan ja Yliskulman/Tarvasjoen suunnan veden syöttövarmuuteen sekä			

	painetasoon. Rakennussuunnittelu tehty v.2022, urakka on tarkoitus aloittaa v. 2023 syksyllä ja saattaa loppuun v. 2024 aikana. Suunnittelijana Sweco Infra Oy.			
Perusteluteksti	Rakennettava vesijohdon runkolinja turvaa veden riittävyttä ja parantaa painetasoa. Vedenkulutuksen kasvu jatkuu, erityisesti merkitystä veden syöttövarmuuden lisääntymisenä keskustan ja itäisen puolen alueille (Yliskulma / Tarvasjoki). Putkilinjan rakentaminen on osa runkolinjojen suunniteltua rakentamista ja aluemittausjärjestelmän toteuttamista, rakennettava runkolinja liittyy Talviniityn alueen rakennettuun VJ 225 PEH-10 vesijohtoon.			
Liedon Portin laajennus II (Säkyläntie - Arosuontien työpaikka-alue)				
Menot	-40 000 €		-200 000 €	-150 000 €
Netto	-40 000 €		-200 000 €	-150 000 €
Kuvaus	Uusi kunnallistekniikan rakennuskohde. Perustuu kaavoitusohjelmaan v.2024–2026. Sijoittuu pääosin Säkyläntien – Arosuontien väliin, alueelle kaavoitetaan yritys/teollisuustontteja. Edellyttää vesijohdon runkolinjan rakentamista Tiemestarintieltä. Kaavoitustilanteesta johtuen kunnallistekniikan suunnittelu käynnistyy vasta v. 2024 ja arvioitu rakentaminen v.2024 lopulla osana kunnallistekniikan rakentamista.			
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan pääosin liittymismaksutuloilla.			
Tammentaan asemankaava				
Menot	-30 000 €	-20 000 €	-230 000 €	
Netto	-30 000 €	-20 000 €	-230 000 €	
Kuvaus	Uusi kunnallistekniikan rakennuskohde. Perustuu kaavoitusohjelmaan v.2024–2026. Suunnittelu käynnistyy syksyllä v.2024 ja rakentaminen v.2025 yhdessä infrapalvelujen kanssa osana kunnallistekniikan toteutusta.			
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla. Uusia ok-tontteja.			
Tastonmetsä 2 / Louhenpolku				
Menot	-30 000 €	-400 000 €		
Netto	-30 000 €	-400 000 €		
Kuvaus	Perustuu kaavoitusohjelmaan v.2023–2025 (2026). Tastontien – Louhenpolun alue, uusia kaavoitettuja AO- ja AP-tontteja. Suunnittelu toteutetaan v. 2023 ja rakentaminen v. 2024. Alun perin tavoitteena oli aloittaa rakennustyöt vuoden 2023 syksyllä, mutta suunnittelu viivästyi siten, että urakka kilpailutetaan syksyllä 2023 ja rakentaminen on tarkoitus aloittaa vuoden 2024 alussa.			
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.			
Huoltomiehentie				
Menot		-40 000 €		-200 000 €
Netto		-40 000 €		-200 000 €
Kuvaus	Kunnallistekniikan hanke. Uusia teollisuustontteja sekä risteysjärjestelyjä			

	(Raukkalantien kääntö). Toteutetaan myös uusi vesijohdon runkolinja Raukkalantien varteen parantaen Raukkalan/Saukonojan alueen vedenjakelua (kahdennettu syöttö). Kaavoitustilanteesta riippuen suunnittelu käynnistyy v. 2024 ja toteutus v. 2026 yhdessä kunnallistekniikan rakentamisen kanssa, kun tiesuunnitelmat on hyväksytyt ja rakentaminen voidaan aloittaa.		
Perusteluteksti	Kaavoitusohjelman 2024–2026 mukaisesti toteutetaan uudet kunnallistekniset rakentamiskohteet. Uusia teollisuustontteja keskustan alueelle. Edellyttää tiesuunnitelman laatimista.		
Salimäentien jatko			
Menot		-30 000 €	-150 000 €
Netto		-30 000 €	-150 000 €
Kuvaus	Salimäentien jatkaminen Satteentielle/Tammen alueelle saakka. Edellyttää kahdelle AP/AR-tontille kunnallistekniikan rakentamista. Perustuu kaavoitusohjelmaan v.2024–2026.		
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.		
Suopohjan asemakaava			
Menot	-30 000 €	-400 000 €	
Netto	-30 000 €	-400 000 €	
Kuvaus	Uusi teollisuus- ja yritystonttialue. Perustuu kaavoitusohjelmaan v.2023–2025 (2024–2026). Suunnittelu tehdään v. 2023 aikana ja rakentaminen v. 2024 alkuvuonna yhdessä infrapalvelujen kanssa. Edellyttää uuden vesijohdon runkolinjan rakentamista alueelle, jolla parannetaan myös Suopohjan alueen painetasoa ja veden riittävyttä.		
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.		
Matintalo 4			
Menot		-250 000 €	
Netto		-250 000 €	
Kuvaus	Perustuu kaavoitusohjelmaan v. 2024–2026. Jatkoa Matintalo 2/3 alueelle. Toteutetaan yhdessä kunnallistekniikan rakentamisen kanssa. Kunnallistekniikan suunnittelu v. 2023 loppuun mennessä ja toteutus v. 2024, tontit myytävissä kesän jälkeen.		
Perusteluteksti	V. 2024 Loukinaisten alueen tontinmyyntikohde. Arvioitu valmistuminen kesällä 2024. Kunnallistekniikan rakentamisen investointimenot pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.		
Tyllin alueen muutos ja laajennus			
Menot		-30 000 €	-200 000 €
Netto		-30 000 €	-200 000 €
Kuvaus	Tarvasjoen Tyllin teollisuusalueen laajennus; tulossa (ehkä) toimijoita ja tilantarve alueelle. Toteutetaan osana kunnallistekniikan rakentamista yhdessä infrapalvelujen kanssa.		
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.		
Tiemestarintien jatko - Rauhakylä			

Menot			-250 000 €	-250 000 €
Netto			-250 000 €	-250 000 €
Kuvaus	Uusi kunnallistekniikan rakennuskohde. Osayleiskaavassa yhdystie Tiemestarintieltä Rauhakylään, jonka varrelle kaavoitetaan yritys/teollisuustontteja. Toimijoita voi olla tulossa pikaisella aikataululla. Edellyttää mahdollista kaavoitusta/kaavamuutosta alueelle. Liedon Veden v. 2022 käyttöön otettu uusi vesijohdon runkolinja ja paineviemäri mahdollistavat uuden teollisuusalueen kunnallistekniikan toteuttamisen isollekin toimijalle.			
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.			
Metsolantien viemäriin saneeraus				
Menot			-300 000 €	-200 000 €
Netto			-300 000 €	-200 000 €
Kuvaus	Vanhan alueen jätevesiviemäriin saneeraus sekä uuden linjan rakentamista. Nykyinen Metsolantie painunut ja VT10 alitus aiheuttaa vuosittain useita tukoksia / toimimattomuutta. Saneeraussuunnitelma laadittu, toteutus siinä vaiheessa, kun Hartelan jatkorakentaminen VT10 eteläpuolelle varmistuu.			
Perusteluteksti	Liedon Veden saneerausinvestointi/korvaavan viemäriin rakentaminen. Kilpailutettava urakka			
Tautilan alavesisäiliön rakentaminen				
Menot			-50 000 €	-50 000 €
Netto			-50 000 €	-50 000 €
Kuvaus	Liittyy Liedon Veden varautumiseen; tämän hetken ylavesisäiliöiden (Keisvuori, Tarvasjoki) kapasiteetti ei riitä suositusten mukaiseen yhden vuorokauden talousveden riittävyyteen Liedossa (n.3 500 m ³ /vrk). Liedon kaupunki hankkinut maaomistuksia alueelta, lisäksi pohdittu varautumiseen liittyen väestötiloja tms. Kyseessä kallion sisään louhittu alavesisäiliö, jonka tilavuus 2 x 1500 m ³ .			
Perusteluteksti	Tärkeä osa Liedon Veden varautumissuunnittelua. Talousveden riittävyyden turvaaminen poikkeusoloissa. Mahdollisesti muutakin toimintaa kallioluolassa.			
Haarapääskyntie				
Menot			-30 000 €	-200 000 €
Netto			-30 000 €	-200 000 €
Kuvaus	Nykyinen louhintakohde/kivenotto. Kaavoitettuja yritys/teollisuustontteja. Toimijoita voi olla tulossa pikaisella aikataululla. Edellyttää uuden vesijohdon runkolinjan ja viemäriin rakentamista liittyen olemassa olevaan verkostoon.			
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Toteutetaan yhdessä kadunrakentamisen kanssa. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.			
Sillillä IV (uusi kaava-alue)				
Menot			-50 000 €	-300 000 €
Netto			-50 000 €	-300 000 €
Kuvaus	Uusi kaavoitettava asuinalue Kivimetsäntien eteläpuolelle. Kaavoitustyö alkaa v.2024. Edellyttää kunnallistekniikan rakentamista liittyen olemassa olevaan			

	verkostoon. Haastava rakentamiskohde. Osayleiskaavassa lisäksi rinnakkaistie, joka huomioitava.		
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Toteutetaan yhdessä kadunrakentamisen kanssa. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla		
Pakurla II (uusi kaava-alue)			
Menot		-40 000 €	-200 000 €
Netto		-40 000 €	-200 000 €
Kuvaus	Uusi kaavoitettava alue Haagantie/Metsämäen raviradan viereen. Kaavoitustyö alkaa v.2024. Edellyttää kunnallistekniikan rakentamista liittyen olemassa olevaan verkostoon.		
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Toteutetaan yhdessä kadunrakentamisen kanssa. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.		
Poikoja 3 (uusi kaava-alue)			
Menot			-50 000 €
Netto			-50 000 €
Kuvaus	Uusi kaavoitettava alue Liedon asemalla. Edellyttää Niinikujan perusparantamista. Haastava rakennuskohde. Kaavoitustyö kesken. Edellyttää kunnallistekniikan rakentamista liittyen olemassa olevaan verkostoon.		
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Toteutetaan yhdessä kadunrakentamisen kanssa. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) pyritään kattamaan liittymismaksutuloilla.		
Lounaisväylä (rekkaparkki)			
Menot			-50 000 €
Netto			-50 000 €
Kuvaus	Raskaan liikenteen pysäköinti Länsi-Avantintien pohjoispuolella. Tulossa sähkölatausasemia sekä taukotiloja aidatulle alueelle. Edellyttää kunnallistekniikan ym. rakentamista alueelle.		
Perusteluteksti	Liedon Veden kunnallistekniikan rakentamista alueelle. Toteutetaan yhdessä kadunrakentamisen / alueen toteuttamisen yhteydessä.		
Saukonoja II Kunnallistekniikka (Simpukkatie)			
Menot		-150 000 €	-350 000 €
Netto		-150 000 €	-350 000 €
Kuvaus	Perustuu kaavoitusohjelmaan v. 2024–2026. Kaavatyö kesken. Edellyttää tiesuunnitelman laatimista uuden Saukonojantien risteyksen osalta. Toteutus pitkälti korttelin sisäisiä vesi-, viemäri- ja hulevesilinjoja.		
Perusteluteksti	Liedon Veden osuus kunnallistekniikan rakentamisesta. Investointien kustannukset (kunnallistekniikka) katetaan jatkossa liittymismaksutuloilla.		
Tarvasjoen vesitornin saneeraus			
Menot	-0 €	-450 000 €	
Netto	-0 €	-450 000 €	

Kuvaus	Tarvasjoen vesitornin kuntotutkimus tehtiin v. 2017-2018, jossa todettiin mm. vesitilan rapistunut kunto ja puutteet tuuletuksessa. Saneeraussuunnitelma tehtiin kuntotutkimuksen perusteella. Vesitornin saneerauksessa joudutaan tekemään muutoksia mm. Kulkuluukkuihin ja katto joudutaan myös uusimaan. Hanke kilpailutettiin keväällä 2023 ja todettiin, että vuodelle 2023 varatut investointimäärärahat eivät olleet riittävät ja lisämäärärahan hakeminen keväällä 2023 olisi aiheuttanut hankkeen siirtymisen syksyyn. Verkoston hallinta ym. edellyttävät hankkeen toteuttamisen kesäaikaan.
Perusteluteksti	Vesitorni on pikaisen kunnostuksen tarpeessa.

LIIKUNTA

	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
LIIKUNTA				
Ilmaristen koulun kentän tekonurmi				
Menot			-150 000 €	
Netto			-150 000 €	
Kuvaus	Ilmaristen koulun kentälle asennetaan tekonurmi, lisäksi määräraha sisältää kentän pohjatyöt.			
Perusteluteksti	Investoinnilla tavoitellaan liikuntapaikan käytön ja viihtyvyyden lisääntymistä. Koululaisten, päiväkotilasten ja alueen asukkaiden liikuntamotivaation lisääminen. Liedon kaupungin lähiliikuntapaikkasuunnitelman mukainen investointihanke.			
Ulkoliikuntapaikkojen pinnoitukset ja led-valaistukset				
Menot	-55 000 €	-55 000 €	-55 000 €	-55 000 €
Netto	-55 000 €	-55 000 €	-55 000 €	-55 000 €
Kuvaus	Ulkoliikuntapaikkojen peruskunnostusta ja pinnoituksia 30.000 €/vuosi. 2023 Loukinaisten kenttä, hiekkakenttien vaaitus, urheilukentän ulkokuntosalin alustan betonivalu 2024 Eri kenttien vuositarpeet; hiekoitusta, aitauksia, asfaltointia (koripallokentät)			
	Energiansäästöohjelma liikuntapaikoilla (LED-valot) Ledivalaistus/kentät 25.000 €/vuosi. 2022 Pahkamäki, Saukonoja, Loukinainen 2023 Manttaalin tenniskenttä, Laurin kenttä, Littoinen 2024 Viertola (valaisin pylväät 6 kpl ja korkeus 18 m) 2025 Ilmarinen, Tarvasjoki, Kisakallio ja Yliskulma			
Menot		-60 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Netto		-60 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Viertolan kenttäalueen peruskorjaus				
Menot	-30 000 €	-200 000 €	-150 000 €	
Netto	-30 000 €	-200 000 €	-150 000 €	
Kuvaus	2023 Kenttäalueen suunnittelu aloitettu vuonna 2023. Yleissuunnitelman kilpailutus tehdään 2023. Hiihtoladun reittimuutos on tehty talvikaudella 2023. Määrärahaa on varattu 30 000 € vuodelle 2023.			
	2024 Rakentaminen vuonna 2024. Viertolan kentän valaistus ja koko alueen aitaus			

	<p>Alueen laajennus välineiden säilytykseen; jalkapallomaalien säilytysalue Kumirouheen hallinta: hulevesikaivojen uusiminen, kumirouheen poistumisen estäminen (EU-määräys tulee voimaan tekonurmikentille 2028)</p> <p>Katsomorakenteiden uusiminen</p> <p>Esteetön kulku kentälle ja katsomoon, kulkuväylien uudelleen rakentaminen.</p> <p>Esteetön parkkipaikka Viertolan kentän lähelle ja liikennehidasteet Lietohallin edustalle</p> <p>2025</p> <p>Alueen palvelutilojen rakentaminen: terassi ja terassin alle huoltokalustolle tilat</p> <p>Parkour-alue</p> <p>Asfaltoitu Pump track / BMX rata</p> <p>Skeittiparkki</p> <p>Beachvolley kenttä</p>				
Perusteluteksti	Investoinnin tavoite on kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen ja koululaisten, päiväkotilasten ja alueen asukkaiden liikuntamotivaation lisääminen.				
Koulujen ja päiväkotien liikuntapihojen ulkoliikuntavälineet	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="507 981 743 1093"></td> <td data-bbox="743 981 979 1093"></td> <td data-bbox="979 981 1216 1093"></td> <td data-bbox="1216 981 1453 1093"></td> </tr> </table>				
Menot	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="507 1093 743 1126"></td> <td data-bbox="743 1093 979 1126">-60 000 €</td> <td data-bbox="979 1093 1216 1126">-60 000 €</td> <td data-bbox="1216 1093 1453 1126">-60 000 €</td> </tr> </table>		-60 000 €	-60 000 €	-60 000 €
	-60 000 €	-60 000 €	-60 000 €		
Netto	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="507 1126 743 1160"></td> <td data-bbox="743 1126 979 1160">-60 000 €</td> <td data-bbox="979 1126 1216 1160">-60 000 €</td> <td data-bbox="1216 1126 1453 1160">-60 000 €</td> </tr> </table>		-60 000 €	-60 000 €	-60 000 €
	-60 000 €	-60 000 €	-60 000 €		
Kuvaus	Koulujen ja päiväkotien pihojen leikkikentät ovat tilapalvelun hallinnassa, ja kunta on vastuussa niiden turvallisuudesta. Pihoja käyttävät pääsääntöisesti sivistyspalveluiden toimialan asiakkaat. Tarkastusten yhteydessä on kartoitettu pihojen kunnostus- ja uusimistarpeita tuleville vuosille. Investoinnin tarkoituksena on uusia päiväkotien ja koulujen ulkoliikuntavälineitä, jotka eivät ole turvallisia.				
Perusteluteksti	Investoinnilla tavoitellaan liikuntapaikan käytön ja viihtyvyyden lisääntymistä. Koululaisten, päiväkotilasten ja alueen asukkaiden liikuntamotivaation lisääminen. Liedon kaupungin lähiliikuntapaikkasuunnitelman mukainen investointihanke.				

IRTAIMISTO

	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
IRTAIMISTO				
Käytetty traktori liikuntapaikkojen käyttöön				
Menot		-85 000 €		
Netto		-85 000 €		
Kuvaus	Liikuntapaikkojen traktorin vaihtaminen uudempaan, nykyinen on yli 40 vuotta vanha ja vaatii vuosittain 10 000–15 000 euroa korjauksiin. Käyttöönottovuosi n. 2018–2021 traktorilla			
Perusteluteksti	Liikuntapaikoilla on oltava oma traktori, jolla hoidetaan etäkohteissa liikuntapaikkoja Varikon traktorit ovat päivittäisessä käytössä katujen kunnossapidossa ja puistotoimen tehtävissä Varikon traktorit liian suurilla kooltaan ja painoltaan liikuntapaikoille. Kenttien pinnat eivät kestä isoa painoa ja kaukaloihin ei mahdu jäänhoitokoneen kanssa. Liikuntapaikoille hankittu hoitokalustoa eri tehtäviin, joiden on sovittava yhteen traktorin hallintalaitteisiin. Uuden hinta (100hv) n. 100 000–120 000 € Liikuntapaikkojen henkilökunnalla on kaikilla hyvät ajotaidot tähän työhön sopivalla traktorilla. (3 hlöä) Vanha Case pyritään saamaan myytyä / annetaan vaihdon yhteydessä. Hyvityshinta neuvotteluissa.			
Valmistus- ja jakelukeittiöiden laiteuusinnat				
Menot	-50 000 €	-50 000 €		
Netto	-50 000 €	-50 000 €		
Kuvaus	Investoinneissa uusitaan käyttöikänsä päähän tulleita laitteita valmistus- ja jakelukeittiöissä ja tarvittaessa korvataan vuoden aikana rikkoontuvia laitteita. Hankinnassa on mm: V 2024: Yhdistelmäuunin hankinta Jokilaakso			
Perusteluteksti	Toiminnallinen perustelu: laitteet ovat käyttöikänsä päässä.			
Kalustohankinnat				
Menot	-159 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Netto	-159 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Kuvaus	Puhtaiden ajoneuvojen laissa (740/2021) säädetään julkisten ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista. Lailla pannaan täytäntöön puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämistä annetun direktiivin 2009/33/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1161. Lailla pyritään edistämään liikenteen päästövähennyksiä kasvattamalla nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa. Laki on tullut voimaan velvoitteineen 2.8.2021. Vähäpäästöisten ajoneuvojen osuus on oltava 38,5 %, mutta se on jaettu alueittain. Varsinais-Suomessa Turkuun lukuun ottamatta osuus on 35 %. Kuntien vähimmäisvelvoitteet koskevat lain yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kuntien itse hankkimien sekä kaupungin järjestämävastuulla			

	<p>olevien palveluiden hankkimista palveluntuottajalta sopimukseen perustuen. Eriytetyt veloitteet koskevat siis myös kuntayhtymiä ja kuntien yhtiötä silloin, kun ne hoitavat kunnan tai kuntajoukon lakisääteisten perustehtävien mukaista tehtävää. Kunnan on hyvä käydä nämä järjestämisvastuuseen perustuvat tehtävät läpi omien yhtiöidensä sekä sellaisten kuntayhtymien kanssa, joissa kunta on mukana. Tavoitteisiin tulee päästä organisaatiokohtaisesti hankinta-ajanjakson aikana. Ensimmäinen hankinta-ajanjakso päättyy 31.12.2025. (Lähde: Kuntaliitto)</p> <p>Investoinnin tarkoituksena on korvata katujen kunnossapitotiimin vanha pakettiauto uudella sähkömallilla. Vanha pakettiauto ei ole enää ajokuntoinen. Lisäksi puistotoimen kevyempi kalusto vaatii vuosittaista uusimista.</p> <p>Vaikutukset käyttötalouteen: vähentää vuokrakaluston ja korjauksien kustannuksia.</p>			
Keskikankareen päiväkodin kalusto				
Menot		- 250 000 €		
Netto		-250 000 €		
Kuvaus	Keskikankareen päiväkodin irtaimisto.			
Perusteluteksti	Keskikankareen päiväkotitoiminta aloittaa toimintansa vuonna 2024 omana toimintana. Toiminnan käynnistämiseksi vaaditaan päiväkodin kalustaminen.			

MAANHANKINTA

	MTA2023	TA2024	TS2025	TS2026
MAANHANKINTA				
Maanhankinta (ml. esirakentaminen)				
Menot		-2 300 000 €	-1 800 000 €	-1 800 000 €
Tulot		500 000 €	500 000 €	500 000 €
Netto		-1 800 000 €	-1 300 000 €	-1 300 000 €
Kuvaus	Määräraha talousarviossa 2024 on 2,0 miljoonaa euroa, eli 500 tuhatta euroa enemmän kuin talousarviossa 2023. Lisäksi tonttien esirakentamiseen esitetään 300 tuhatta euroa, eli sama määräraha kuin aiempina vuosina.			
Perusteluteksti	Kaupungin strategian mukaiset kaavoitushankkeet ja asuintonttien luovutustavoitteet, asukasmäärän lisäämiseen asetetut tavoitteet, sekä tontinmyyntivoittoa koskevat tavoitteet edellyttävät aktiivista maanhankintaa.			

Kaupunkikonserni

Kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden lähtökohdat ja tavoitteet

Kunnanvaltuusto on 25.9.2017 hyväksynyt Liedon kaupungin konserniohjeen, joka on astunut voimaan 1.10.2017. Konserniohjeen tarkoitus on parantaa kaupungin omistuksessa olevien yhtiöiden kannattavuutta ja kilpailukykyä, niiden välistä tiedonkulkua ja omistajaohjausta, karsia toimintojen päällekkäisyyttä ja lisätä toimintojen tehokkuutta sekä riskienhallintaa ja näin edistää konsernin kokonaisuutta. Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Konserniohjeen 2. luvun mukaan konsernijohtoon edustajat käyvät vuosittain tavoite- ja talousarviokeskustelut tytäryhteisön johdon kanssa. Talousarvion käsittelyn ja hyväksymisen yhteydessä määritellään yhteisön tavoitteet sekä toimintaa ja taloutta kuvaavat tunnusluvut. Tavoitteiden tulee olla talousarviokauteen sidottuja ja mitattavia.

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot (Kuntalaki 116 §).

Konserniohjeen kohdan 7.1.3. mukaan osavuosisikatsaukset annetaan kaupunginhallitukselle ja valtuustolle. Ne laaditaan kaupunginhallituksen antamien ohjeiden ja määräämien aikataulujen mukaisesti.

Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta ja rahoitusasemasta on raportoitava aina välittömästi konsernijohtolle. Tytäryhtiön on annettava tarvittaessa konsernijohtoon pyynnöstä erillisiä selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

Liedon kaupungin konsernitilinpäätökseen yhdisteltäviä tytäryhtiöitä ovat Liedon Asunnot Oy, Liedon Lämpö Oy ja Liedon Innovaatiokampus Oy.

Liedon Asunnot Oy

Toimitusjohtaja Tapio Hänninen

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Tulevana vuonna yhtiön toiminta jatkuu ennallaan. Remontteja tehdään tarpeen ja suunnitelman mukaan vuokrataloissa.

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Yhtiö ostaa kaikki palvelut yrityksiltä, joten vaikutus on huomattava.

TOIMINTA-AJATUS

Tuottaa ja ylläpitää kysyntää nähden riittävää vuokra-asuntokantaa.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Strateginen tavoite/ Kriittinen menestystekijä	Tavoite	Toimenpiteet/Mittarin tavoitearvo
Kohtuullinen vuokrataso	Kulujen pitäminen kurissa yleisen hintakehityksen puitteissa	Vuokrien korotus alle yleisen tason
Asukasviihtyvyys	Huoneistojen hyvä kunto -tarvikekulut yhtiöltä Häiriöiden poisto	Asukkaiden pieni vaihtuvuus (alle 50/vuosi)

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN VARMISTAMINEN JA RISKIENHALLINTA

Tuottopuolella Liedon Asunnot Oy:n talousarvio ei yleensä juurikaan heitä ja vuosikulupuolella on pysytty budjetin raameissa. Vuokrasaavat (31.8.2023 76 731 €) pidetään mahdollisimman pieninä tehokkaan perinnän avulla. Asuntojen korjaustarve suunnitelmien mukaan ja muut esille tulevat korjaustarpeet erikseen harkiten. 5 talon kylpyhuoneremontti on suunnitteluvaiheessa.

TALOUS

1000 €	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	2225	2292	2337	2383
TOIMINTAKULUT	-2216	-2288	-2328	-2374
TOIMINTAKATE	9	4	9	9

Liedon Lämpö Oy

Liedon Lämpö Oy:n hallitus ja toimitusjohtaja.

TOIMINTA-AJATUS

Liedon Lämpö Oy tuottaa ja toimittaa kohtuuhintaista kaukolämpöä ja höyryä toiminta-alueensa sopimusasiakkaille.

Liittymismaksuilla ja perusmaksutuloilla katetaan verkostojen rakentamiskulut.

Lämpöyhtiön verkostoa kasvatetaan huomioon ottaen kaavoituksen ja alueen taloudellisen kehityksen vaatimukset.

Kasvua haetaan vain taloudellisesti kannattavalla tavalla.

LIEDON LÄMPÖ OY TOIMINNAN PAINOPISTEET JA STRATEGISET TAVOITTEET

Kohtuuhintaisen lämmönmyynnin toimintamallin toteuttamisen jatkaminen.

Uuden sähkö- ja hakelämpölaitoksen toteutus Avantiin Luolakallion alueelle.

Teollisuuden hukkalämpökohteen tuotannon kytkeminen kaukolämmön tuottajaksi.

Markkinoidaan kaukolämpöä keskustan ja Avantin alueen rakentajille.

Valmistellaan Ilmaristen lämpökeskuksen siirtymistä pois öljystä tai uusiutuvaa sen rinnalle.

Parannetaan verkoston toimitusvarmuutta.

Haetaan mahdollisia hukkalämpökohteita kaukolämmön tuotantoon.

Parannetaan tiedotusta ja nostetaan kaukolämmön profiilia paikallisena, ekologisena ja kannattavana lämmitysratkaisuna.

Tavoitellaan 3–5 % kasvua vuositasolla kaukolämmönmyynnissä mitattuna.

TALOUS
LIEDON LÄMPÖ OY
TALOUSARVIOEHDOTUS 2024

	TOTEUMA 01-12/2022	BUDJETTI 01-12/2023	TOTEUMA 01-08/2023	BUDJETTI 01-12/2024
LIKEVAIHTO	3 788 740	3 742 737	2 408 788	4 229 283
Liiketoiminnan muut tuotot	3 764	0	1 365	0
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-2 573 407	-2 482 500	-1 753 644	-2 835 000
Varaston lisäys (+) tai vähennys (-)	246	0	-10 107	0
Ulkopuoliset Palvelut	-232 254	-37 000	-25 363	-37 000
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-233 477	-213 000	-129 177	-313 000
Henkilösivukulut	0	0	0	0
Eläkekulut	-40 335	-37 275	-23 195	-37 275
Muut henkilösivukulut	-6 176	-5 680	-3 606	-5 680
Henkilöstökulut yhteensä	-279 989	-255 955	-155 978	-355 955
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-573 599	-426 600	-358 584	-436 900
Liiketoiminnan muut kulut				
Vapaaeht. henkilöstökulut	-9 664	-10 000	-4 864	-10 000
Toimitilakulut	-59 900	-64 100	-38 261	-64 100
Irtaimistokulut	-230 257	-170 000	-165 994	-170 000
Matka- ja kuljetuskulut	-7 516	-7 500	-4 728	-7 500
Mainos- ja edustuskulut	-14 430	-10 000	0	-10 000
Muut liiketoiminnan kulut	-77 180	-76 800	-69 200	-76 800
Liiketoiminnan muut kulut	-398 946	-338 400	-283 047	-338 400
LIKEVOITTO JA TAPPIO	-265 445	202 282	-176 570	226 028
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	0	0
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Muilta	585	500	480	500
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Muille	-98 956	-192 300	-66 299	-223 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-98 371	-191 800	-65 819	-222 500
VOITTO (-TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-363 816	10 482	-242 389	3 528
Tuloverot	0	0	0	0
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-363 816	10 482	-242 389	3 528

Liedon Innovaatiokampus Oy

Toimitusjohtaja Mika Stepanoff

TOIMINTA-AJATUS

Liedon Innovaatiokampus törmäyttää yritykset, oppilaitokset, potentiaalisen työvoiman ja laadukkaat kaupungin palvelut.

Liedon Innovaatiokampus tavoittelee uudenlaista yritysten kilpailukykyä, yksilöiden hyvinvointia ja kuntien elinvoimaa edistävää toimintamallia. Siinä ”törmäytetään” keskenään toimijoita, vanhojen toimintamallien hyviä puolia, uusia ideoita ja nykyisiä liiketoimintamahdollisuuksia – esimerkiksi vihreän siirtymän osa-alueelta.

Ydintavoitteena on tuoda kaikki yritysten kasvulle ja menestykselle olennaiset toimijat fyysisesti samalla alueelle. Kampuksen toimintamallin kehittäminen lähtee vilkkaasta Avantin yritysalueesta ja laajenee ensimmäisten vuosien aikana koko Lietoon.

LIEDON INNOVAATIOKAMPUS OY TOIMINNAN PAINOPISTEET JA STRATEGISET TAVOITTEET

- Tuottaa ja tunnistaa käytännöllisiä tapoja kehittää sekä omaa että alueen yritysten liiketoimintaa ja parantaa yritysten mahdollisuutta saada osaavaa työvoimaa.
- Parantaa työnhakijoiden mahdollisuutta työllistyä ja kehittää käytännönlähtöisiä ratkaisuja kohtaanto-ongelmaan.
- Yhdistää ja ”törmäyttää” tehokkaasti, mahdollisimman pienellä byrokratialla, oppilaitokset ja yritykset laajaksi kampuksiksi – oppimisympäristöksi, joka synnyttää uutta osaamista ja uusia innovaatioita.
- 2023–2024 rakennetaan kampuksen kumppanuusverkosto ja toimintatavat
- Löytää tehokkaita käytännön ratkaisuja kotouttaa maahanmuuttajia suomalaiseen työelämäkulttuuriin.
- Kehittää yhdessä kumppaneiden kanssa kasvokkain tapahtuvia palvelumalleja, joilla valmistaudutaan TE2025 uudistukseen.
- Tarjota Suomen parasta elinkeino- ja yrityspalvelua

TALOUS

1 000 €	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT		50	50	50
TOIMINTAKULUT		50	50	50
TOIMINTAKATE		0	0	0